

POLITICĂ EXTERNĂ - VI -

dec. 1935 - nov. 1936

Guvern Gh.Tătăărăscu .Legislatura PNL.Sesiunea a III-a ordinară , 15 nov.'35-apr.'36

- N.Titulescu - Continuare -

1.) Nicolae Titulescu , răspuns lui Gh.Brătianu : negocierile cu URSS , 13 dec.'35

(DAD, MO 13, 13 dec.'35, p. 222- 223)

(BCS, Mss 16.689 ,Cameră , 13 dec.'35 ; mss , 16.690 , Senat , 13 dec.'35)

[**LD , 19 mai 2003** : este imposibil să-mi reprim sentimentul de uimire în fața **naivităților**, în fața **speculațiilor** , a acelor **jocuri diplomatice** ...cu care era **atât de mândru Titulescu** , când îl punea la punct pe **Gh.Brătianu**. Sigur, în acel moment, când se trăia în acele iluzii , **Titulescu apărea ca un geniu** al diplomației românești. Poate a și fost.

Mie îmi va fi foarte greu , ca autor al cărții **România '39 - Pactul Hitler -Stalin**, atăcarea și împărțirea Poloniei ,ultimatumul din '40 , răpirea Basarabiei, a Transilvaniei.. etc etc , cu tot ce a urmat - **să abordez cu detașare** personajul acesta , care a fost **Nicolae Titulescu**. Bine că , de data asta , nu fac aprofundări în istoria diplomatică, ci **caut doar felul cum a fost privită , sprijinită sau contestată** , de forțele politice interne, **diplomația titulesciană**.

Le voi da lor cuvântul.]

Nicolae Titulescu / 13 dec.'35

▣ **Întrebarea lui Gh.Brătianu**

" Dle președinte, d-lor deputați, în ziua de 5 octombrie , dl deputat **Gheorghe Brătianu** a depus pe Biroul acestei Adunări **textul unei întrebări** , tinzând **să obțină de la Ministerul Afacerilor Străine răspuns** la chestiunea de a ști ,

dacă este exact că România ar negocia cu URSS o convențiune care ar deschide , în anumite eventualități , granițele de Nord -Est ale țării , trecerea armatelor sovietice.

" La 16 octombrie, într-un **comunicat oficial**, Ministerul Afacerilor Străine,

a opus știrilor din care izvora această întrebare, **cea mai categorică desmintire** .

Totuși, la 26 noiembrie, dl deputat **Gheorghe Brătianu** - citez din textul întrebării :

< pe baza unei serii de comentarii și interpretări , mai mult sau mai puțin oficioase. > **consideră chestiunea încă deschisă și o pune din nou** , cu anumite variante, în formă.

Nicolae Titulescu / 13 dec.'35

▣ **Declarația Guvernului.**

" Am onoarea de a declara , **în numele guvernului** regal al României,

că situațiunea la care se referă **comunicatul din 16 octombrie** , **a rămas aceeași** ,

și că , în consecință , **nici nu negociez, actualmente , nici n-am negociat vreodată trecerea armatelor sovietice pe pământul țării "** (**aplaude la majorități și PNC**)

Nicolae Titulescu / 13 dec.'35

▣ Pedagogie diplomatică

▣ Trecerea trupelor străine

[LD : aici se relevă tot **caracterul suspicios, ultra sensibil, ranchiunos** chiar , al lui Titulescu atunci când cineva îi pune la îndoială vreun act , vreo intenție, vreo vorbă.

Mai mult de atât ! Nimeni nu avea dreptul să aibă păreri diferite de el !

Nimeni nu avea dreptul să pășească pe " domeniul " lui !]

"Ași putea să mă opresc aici.

Este însă în felul cum mi s-a pus această întrebare și în felul în care ea s-a repetat , **ceva inuzitat** asupra căruia **nu pot să nu atrag atenția acestei Adunări.**

Făcând-o, **departe** de mine gândul de a pune în discuție buna credință a interpelatorului .

Ea rămâne pentru mine întregă. Fac, dimpotrivă, apel la ea, **pentru a putea obține în viitor o autolimitare voită , nedictată de nimeni** , care ar servi în chip prețios

opera de pacificare a spiritelor , de care țara are atâta nevoie , mai ales în vremurile tulburi pe care le trăim . (aplauze)

" Trecerea unei armate străine , oricare ar fi ea, pe teritoriul național , **este un act grav** , pe care nici un om politic nu l-ar putea consimți cu inima ușoară , fără motive imperioase , trase din interesul suprem al apărării naționale .

"Di deputat Gh.Brătianu, o realizează atât de bine , încât merge până a afirma în întrebarea d-sale - citez - **<Faptul intrării armatelor URSS pe teritoriul României constituie o primejdie de moarte , nu numai pentru securitatea Statului român și a granițelor sale , ci și pentru existența însăși a națiunii . >**

"Dacă este așa, să-mi fie îngăduit să constat că

sunt îndoieli , care echivalează cu o acuzațiune ,

precum **sunt acuzațiuni , care echivalează cu un omagiu.**

În consecință, la rândul meu , întreb :

" **Este admisibil ca o acuzațiune de felul acesta , sinonimă pentru interpelator cu o încercare de distrugere a neamului , să fie adusă unui ministru care și-a consacrat întreaga viață apărării intereselor naționale**

și aceasta numai pe baza unor informații din presa străină ? "

(aplauze prelungite, strigăte de bravo)

"Este admisibil , **dacă** cu adevărat un dubiu a putut să se nască în mintea interpelatorului , **ca el să nu profite de relațiunile personale** , pe care acest ministru și le-a creat , prin aplicarea strictă a obligațiunilor de curtenie față de toți șefii de partid, fără nici o deosebire, și în loc să-l întrebe direct , **care e adevărul, să recurgă la interpelarea anticipată,** întovărășită de o largă publicitate . **ca și cum patria ar fi în primejdie ?**

(aplauze la majoritatea PNL)

" Este admisibil ca atunci când **acest ministru răspunde oficial** , printr-un comunicat **care îi angajează răspunderea morală față de toate Statele lumii ,**

că nici nu negociază , nici n-a negociat vreodată trecerea trupelor sovietice pe teritoriul românesc , **este admisibil**, întreb eu la rândul meu, **ca același interpelator să afirme în**

Parlamentul Țării că, pe baza unor comentarii și interpretări , mai mult sau mai puțin oficioase, el consideră chestiunea deschisă și o repetă ?

" **Cu cine polemizează onorabilul deputat de Iași ?**

Cu autorii articolelor de presă pe care le vizează ?

Ministrul Afacerilor Străine n-are a da răspuns în acest caz .

Cu ministrul Afacerilor Străine ?

El ar putea să tacă , făcând să se observe numai atât : dacă cuvântul său n-a fost crezut la 16 octombrie , pentru ce l-ar da din nou și pentru ce ar fi crezut el astăzi ?

Pentru că am spus că pun buna credință a interpelatorului în afară de discuție, și pentru că voiesc să arăt **cât de primejdios se pot agita spiritele prin procedări de acest fel,**

nu voi refuza, o dată aceste observații făcute , să satisfac cu precizie curiozitatea interpelatorului , în forma în care a manifestat-o "

Nicolae Titulescu / 13 dec.'35

▫ România și Pactul S.N .

"DI Gheorghe Brătianu întreabă : **Politica externă a României este determinată numai de dispozițiile art. 16 sau și de întregul pact al Societății Națiunilor, în litera și spiritul ei ?**

Răspund : **Politica externă a României e determinată nu numai de art. 16 dar și de întregul Pact al Societății Națiunilor.**

Dar propria mea bună credință mă silește să adaog : **nu știu dacă o afirmare de acest fel e suficientă pentru a duce la concluziile dorite pe interpelatorul meu .[-----]**

Ceea ce pot spune, însă, **pentru a liniști orice justă aprehensiune, este că voi face totul pentru ca interpretarea acestui articol să nu jignească cu ceva interesele românești. (aplauze prelungite)**

Nicolae Titulescu / 13 dec.'35

▫ România și URSS

"_Dar trebuie să adaog că **nu stă în puterea mea să reduc cu ceva forța ei obligatorie , în măsura în care ea există, de aceea țin să afirm credința mea nestrămutată că dacă art. 16 ar conține în el germele de primejdie în raport cu vecinătatea Mării Republici Sovietice, numai printr-o strânsă prietenie cu aceasta din urmă , numai prin raporturi de încredere reciprocă , între ea și țara noastră , putem înlătura pericolele la care s-a gândit interpelatorul meu. (aplauze la PNL și PNT) În fața amicitiei, nu poate exista neînțelegere. La focul ei să topim tot ce ar putea stânjeni interesele românești .Acesta e sensul politicii mele față de URSS. "**
(**aplauze prelungite PNL și PNT**)

Nicolae Titulescu / 13 dec.'35

▫ România și Mica Înțelegere

" DI Gh.Brătianu m-a mai întrebat **dacă** în virtutea **Pactului Micii Înțelegeri** din 1933 , **România nu avea dreptul și datoria de a examina recentul Pact de asistență încheiat între Cehoslovacia și URSS și de a se opune la orice ar fi putut primejdui securitatea și sistemul general de alianțe ale Statului nostru , care cuprinde Franța, Mica Înțelegere și Polonia.**

" Răspund : **da, atât România cât și Iugoslavia , aveau dreptul și datoria de a examina Pactul de asistență ceho-rus, din punct de vedere al securității și al sistemului lor de alianțe. Ele au făcut-o și nu au găsit nimic care să fie contrar acestor interese.**

Vă dau rațiunile pe care se întemeiază judecata României .

Întâi, Tratatul Ceho-Sovietic **nu cuprinde nici o clauză care să permită trecerea armatelor soviетice pe pământul țării ,** nici nu a fost un prilej pentru ca să se ceară ,direct sau indirect , asemenea trecere.

Al doilea, în protocolul de semnătură, se găsește **clauza următoare :**

< Cele două guverne recunosc că angajamentele lor cu privire la asistența mutuală , nu-și vor găsi aplicarea decât atunci când vor fi reunite condițiunile prevăzute de tratatul franco - sovietic, din mai 1935, și aceasta numai în măsura în care , pe urma acestor condițiuni, Franța va fi dat asistență victimei agresiunii. >

Pe de altă parte, **Tratatul de asistență** încheiat între **Franța și URSS,** nu a fost considerat ca **incompatibil cu alianța franco-polonă.**

Prin urmare, **când Cehoslovacia spune** lămurit că nu va da asistența ei lui URSS **decât după ce Franța va fi dat ea întâi, asistența promisă ,** când prin tratatul franco-sovietic se rezervă obligațiunile defensive ale Franței decurgând din **alianța Franco-polonă,**

cum se poate vorbi de primejduirea sistemului de alianțe ,

pe urma unor instrumente diplomatice care pun exact pe această linie **pe toți aliații noștri : Franța, Cehoslovacia și Polonia ? [-----]**

[**LD : Titulescu dă și alte detalii privind acest păienjenis de obligații și clauze...]**

Nicolae Titulescu / 13 dec.'35

▫ **Tratatul de asistență mutuală**

" D.Brătianu îmi cere **să întârzi încheierea Tratatului de asistență mutuală cu URSS .**

Îi răspund , citând din nou comunicatul din 16 oct. :

nici **n-am început negocierile unui asemenea tratat .**

Nu știu **dacă** România va încheia sau nu vreodată un tratat de asistență mutuală cu URSS .

Ceea ce știu însă este că **interesul național cere să nu micșorăm cu nimic libertatea de acțiune a României pentru ziua de mâine.**

(**aplauze prelungite la PNL și PNT**)

Ceea ce știu este că **nu se agravează viitorul unui neam , cu povara unor negațiuni internaționale ,oricare ar fi ele și împotriva oricui ar fi ele îndreptate.**

Ceea ce mai știu e că **orice Stat , fără distincție , care ne-ar garanta hotarele țării noastre și pe acele ale aliaților noștri , poate deveni , în cadrul Societății Națiunilor , asociatul nostru , în lupta pentru organizarea păcii , pe care o vom duce până la capăt , cu toate stăvilile ce ne stau în cale .** (**aplauze prelungite la PNL și PNT**)

Ceea ce știu încă , și o spun , pentru a arăta cât de puțin fundate sunt anumite temeri , este că **tratatele de asistență mutuală nu cuprind clauze de treceri de trupe străine , în folosul altor state , ci dimpotrivă , ele specifică cu precizie că asistența nu va fi dată decât dacă agresiunea se produce pe teritoriul propriu al Statelor semnatare .**

Ceea ce știu încă ,este că **tratatele de asistență mutuală nu pot afecta cu nimic obligațiunile din tratatele noastre preexistente** [-----]

Nicolae Titulescu / 13 dec.'35

▫ **Relațiile cu URSS .**

Ceea ce mai știu , în fine , este că **nu servește nici cauza păcii , nici interesul țării , dacă pe baza unor informațiuni greșite sau a unei lipse de încredere în sentimentul național al conducătorilor , se iau atitudini din acelea** , din care , un Stat vecin nouă , oricare ar fi el , dar mai ales acela care este cel mai mare și mai puternic , **ar putea deduce că noi nu nutrim față de dânsul sentimente de încredere și de curată prietenie.**

" Dlor deputați , vorbind cu bună credință ,

nici un Stat străin nu poate considera ca un act îndreptat contra lui

și , în special , ca o tendință de încercuire ,

sfortările României de a câștiga încrederea unui popor

care reprezintă a 6-a parte din planetă și 170 milioane de suflete și care , mai presus de toate , soarta a voit să-l așeze la hotarele noastre . (**aplauze prelungite la PNL și PNT**)

Este vorba aici de **un comandament al Geografiei !** Voi adăuga : **și al Istoriei ,**

pentru că **Istoria n-a înregistrat nici o dată un război** între poporul român și poporul rus .

(**aplauze prelungite la PNL și PNT**)

Nicolae Titulescu / 13 dec.'35

▫ **Pace și prietenie !**

De război voim să ferim țara , nu numai cu unul din vecinii noștri , ci **cu toți , fără excepție** , în măsura în care lucrul stă în puterea noastră . De aceea , **atent la realitățile geografice , sunt atent și la realitățile politice** , la toate realitățile politice ce se desfășoară sub ochii noștri .

Nu înțeleg să răscolesc pe nici una . Înțeleg , dimpotrivă , din moment ce interesele țării sunt în afară de cauză , **să le iau pe toate în considerare .**

Numai printr-o politică constantă de pace și de prietenie cu toate popoarele , fără deosebire , se poate asigura viața și dezvoltarea țării , conform destinului ei !

(**aplauze prelungite la PNL și PNT**)

Dlor deputați , **eu nu cunosc fobie în nici o direcție !** (**aplauze prelungite la PNL și PNT**)

Nu cunosc limită în setea mea de înțelegere cu alții . (**aplauze prelungite la PNL și PNT**)

Dar , pentru ca misiunea pacifică a României să reușească , într-una din cele mai frământate părți ale Europei , și într-unul din momentele cele mai tulburi ale vieții internaționale ,

**să profităm de experiența marilor îndrumători ai politicii noastre externe ,
a căror zbugum și sfortări mi-a fost dat mie să le continui,**

și care ne învață că **nimic trainic nu se poate clădi ,**

până ce nu așezi temelia întreprinderilor noastre ,

însăși lozinca din care a ieșit România Mare : **pace la Răsărit ! Pace pe Nistru ! "**

(aplauze unanime, îndelung prelungite și repetate.

Adunarea , în picioare , ovaționează îndelung)

Nicolae Titulescu / 13 dec.'35

2.) **Gh.Tătărăscu**(președ.Consiliu, ministrul Armamentului), **concluzie la Mesaj,
14 dec.'35**

(DAD, MO 14 . sâmbăta, 14 dec.'35 , p. 240- 244)

Ședința se deschide la ora 16, 30. Sunt prezenți 277 deputați , presă, public.

Pe banca ministerială- guvernul .

Gh.Tătărăscu / 14 dec.'35

▣ **Operă de consolidare : politica externă .**

[Titulescu]

" **Operă de consolidare**, politica noastră externă .Această politică **a urmărit și urmărește două țeluri : asigurarea păcii și menținerea granițelor** actuale ale țării.

" Prin **asocierea cu popoarele expuse** acelorași primejdii ca și noi,

marile noastre interese naționale **se confundă** azi

cu **însăși bazele** **ordinei internaționale existente.**

Astfel, prin noul ei statut de organizare , **Mica Înțelegere** a devenit

o unitate internațională distinctă de aceea a Statelor care o compun, și,

în așteptarea roadelor unei evoluții firești de **lărgire și de integrare** ,

se alcătuește **cel mai solid organism de pace în bazinul Dunărean."**

(**aplauze prelungite, strigăte de bravo Titulescu ! ; deputații se ridică în picioare și aplaudă
îndelung. Este singurul ministru astfel tratat , nominalizat , adulat**)

" Prin încheierea **Înțelegerii Balcanice**, s-a creat un **ăsezământ definitiv de pace,**

, a cărui putere a fost verificată , la focul experienței ,

tocmai în regiunea al cărui nume era înainte vreme sinonim cu războiul.

" **De la Praga la Ankara** s-a creat , prin cele două înțelegeri precitate,

un lanț de State care nu cer nimănui nimic, decât să poată să se dezvolte ,

prin muncă și libertate , dar care constituiesc **un fond impunător** ,

împotriva oricui ar vrea să turbure **principiul lor de Stat :**

pace pe baza intangibilității hotarelor actuale.

(**aplauze prelungite la majoritate**)

" **Din convențiunile de la Londra**, încheiate cu **URSS, vecinii ei și statele Micii Înțelegeri**, s-a

dat nu numai pentru prima dată cu precizie **definiția agresorului** ,

dar **s-a pus, în același timp și pentru totdeauna,**

întreg teritoriul aflat astăzi sub stăpânire românească ,

la adăpost de orice război sau violență. " (**aplauze prelungite la majoritate**)

" Datorită acestor convențiuni , s-au putut relua anul trecut **relațiunile normale cu URSS** ,

pe baza **garanției mutuale a plinului și întregului respect al suveranității celor două State**,

și s-au putut crea **condițiunile unei prietenii** cu marea noastră vecină de la răsărit ,

necesară atât securității Statului nostru, cât și colaborării rodnice în întreaga Europă,

operă căreia România a închinat și înțelege să închine toate sfortările ei. "

(**aplauze prelungite la majoritate**)

" **Politica externă a României** este **concepută și condusă în așa fel,**

ea este într-atâta **expresia intereselor curate românești** , încât **România nu cunoaște**

vrajmași ; vrajmașii ei sunt numai vrajmașii păcii . (**aplauze prelungite la majoritate**)

" În schimb, **România consideră prieteni pe toți** acei care se străduiesc să mențină pacea ,
fără nici o distincțiune, de nici un fel.

Organismele internaționale create prin munca noastră și a prietenilor noștri ,
pentru a **consolida situațiunea stabilită prin tratate , nu au ușile închise.**
Orice Stat, fără distincțiune, **care ne garantează hotarele țării** și pe acelea ale aliaților noștri,
poate deveni asociatul nostru, în marea luptă pentru organizarea păcii ,
pe care o vom duce **până la triumful ei definitiv. "**

(**aplauze prelungite , strigăte de bravo , la majoritate**)

" **Această luptă** , noi am înțeles să o ducem **cu ajutorul și din mijlocul** instituțiunii menită,
înainte de toate , să ocrotească pacea și care este **Societatea Națiunilor.**

Semnătari ai Pactului Societății Națiunilor , înțelegem să-i **respectăm cu scrupulozitate**
obligațiunile, chiar atunci când executarea lor ne îndurerează sufletele,
ca în cazul **conflictului Italo - Etiopian.**

Semnătari ai Pactului Societății Națiunilor, am considerat că , **pentru a-i spori sorții** ,
ca celelate State să execute obligațiunile lor față de noi,
trebuie să dăm pilda răspunsului leal al angajamentului luat ,
iar **nu pe aceea a repudierii semnăturii date .**

" **Operă de consolidare , politica noastră externă !**

Așa o considerăm nu numai noi, **din punctul de vedere al intereselor românești,**
așa o consideră toți aceia care și-au luat **nobila îndeletnicire de a se ocupa de pacea lumii.**

Ce dovadă mai strălucită despre aceasta am putea da ,
decât faptul că , **acum trei luni, România a fost aleasă în cel mai înalt for internațional**
, Consiliul Societății Națiunilor, cu o quasi unanimitate de voturi ,
care dovedește că **străduințele ei neîntrerupte sunt adânc apreciate** ,
pentru că **nu servesc numai intereselor noastre naționale** ,
dar și **cauza păcii generale , cu care ele se confundă ! .**

(**Strigăte de bravo, ovațiuni, aplauze prelungite ; trăiască ministrul de externe , Titulescu !**)

Gh.Tătăărăscu / 14 dec.'35

3.) **CCGiurescu , Comunicare : către ministrii Instrucției și Af.Ext., 17 dec.'35**

/ **operele de artă** și tezauzele românești din **arhivele de la Viena și Budapesta/**

(DAD, MO 16 , șed. din 17 dec.'35 , pag. 419)

" **Ce măsuri au luat** cei doi miniștri pentru ca , pe baza art. 176-177 ale

Tratatului de la Trianon, și a art. 196 al **Tratatului de la Saint- Germain en Laye,**

Statul Român să intre în posesia arhivelor și obiectelor de artă

de la Budapesta și Viena , **la care avem dreptul ?**

" După cum se știe, **în ambele aceste capitale** , există **tezaur importante , de documente**
și piese de o deosebită valoare artistică , pe care **Statul Român le poate revendica.**

" În ceea ce privește **arhivele**, menționăm numai faptul că **două din cele mai mari fonduri** de
documente din Transilvania, al **Capitolului de Alba Iulia** și al **Conventului de Cluj-Mănăstur,**
se găsesc la Budapesta , unde au fost duse intenționat de către guvernul maghiar.

" În ce privește **fondul de la Viena**, există acolo **un întreg tezaur**, atât în Arhivele de Stat ,
cât și în cele ale **Curtii Ministerului de Război.**

" În ceea ce privește **obiectele de artă**, mă mulțumesc să semnalez numiai **tezaurale alcătuite**
din piese unice , de aur, de la **Apahida, Șimleul Silvaniei, Sănnicolaul Mare** , în diferite părți
ale Banatului și Ardealului , care actulamente se află **la Muzeele din Budapesta și Viena.**

" **La Viena** se află o celebră **pânză a lui Franken** , reprezentând **un portret** din cele mai bune
al lui **Mihai Viteazul**, precum și o **Evangelie** de mare valoare a lui **Ștefan cel Mare** ,
care , prin diverse împrejurări, a ajuns de la muntele Athos , **la Muzeul din Viena.**

Art. 196 al Tratatului de la Saint Germain en Laye , prevede următoarele :

< **În ce privește toate obiectele având un caracter artistic, arheologic, științific și istoric,**
și făcând parte din colecțiile care aparțineau în trecut monarhiei austro-ungare
sau Coroanei, dacă nu fac obiectul altor dispoziții din prezentul tratat ,

Austria se obligă :

a) Să negocieze cu statele interesate , atunci când va fi solicitată, **un aranjament amiabil,**
în virtutea căruia toate părțile ziselor colecții sau ale obiectelor mai sus vizate ,

care trebuiau să aparțină **patrimoniului intelectual al provinciilor cedate** , vor putea fi , cu titlu de reciprocitate , **înapoiate provinciilor de origine** :

b) Să nu înstrăineze nimic sau să împrăştie zisele colecții și să nu dispună de nici unul din aceste obiecte , **timp de 20 de ani** , în afară de cazul că un aranjament special ar fi intervenit înainte de expirarea acestui termen; **să garanteze siguranța și conservarea lor și să le țină** , ca și inventarele , cataloagele ,și documentele administrative , reative la zisele colecții, **la dispoziția cercetătorilo aparținând fiecăreia din puterile aliate și asociate . >**

" D-lor deputați , în ce privește **arhiva de la Viena, din 1920** , se spune că ar fi funcționând acolo **un domn Auner , care culege piese pentru Statul Român.**

Întreb pe dl ministru al Afeacerilor străine,cât și pe dl ministru al Instrucțiunii , **care sunt rezultatele activității acestui domn Auner**, ce piese de la arhivele de la Viena au ajuns în stăpânirea Statului Român ?

" În ce privește **piesele artistice, de muzeu**, a fost o serie întreagă de tratative duse de reprezentantul guvernului român, dl **prof. Tzigara -Samurcaș**, în urma cărora s-a ajuns , la **6 aprilie 1929, la un aranjament** prin care **guvernul austriac se obligă să ne cedeze acel tablou al lui Franken** , noi având a da în schimb 2 tablouri care au un interes mult mai mic. Nu înțeleg de ce se întârzie aplicarea acestei convenții ?

" De asemenea , **de ce nu se iau măsuri ca fondul de documente de la Budapesta să fie aduse în țară** , așa cum ne dă dreptul Tratatul de la Trianon ?

" **Insist asupra termenului de 20 de ani**, prevăzuit de tratate . **Au trecut 16 ani și jumătate . Când vor expira și acești 3 ani și jumătate , Statul român va avea să înregistreze încă o pierdere** , pentru că , după acest termen, guvernele de la Viena și Budapesta , vor fi în drept să declare că nu mai sunt obligate nici să trateze , nici să pună la dispoziție , contra compensații, obiectele și arhiva pe care le revendicăm. "

-I.Hudiță (PNL) : **depune o Comunicare identică .**

-N.Constantinescu -Bordeni : Depune și el o **Comunicare identică .**

-Dr.Virgil Solomon : el a depus o Comunicare cu acest conținut încă **din martie '35**, dar nu a primit nici un răspuns ...

Comunicări : recuperarea arhivelor din Budapesta și Viena / 17 dec.'35

4.a) **Gh.Brătianu , replică lui Titulescu (13 dec.) / relațiile cu URSS / 19 dec.'35**

(DAD, MO 18, șed. din 19 dec.'35 , p. 452-453)

[LD : 25 mai 2003 .Am a judeca două tipuri de mentalități : a istoricului și a diplomatului. Și unul și altul au fost mari patrioți. Și unul și altul aveau convingeri - credințe privin destinul României. Ce resorturi le dirijau credințele ? de ce mie îmi place , la acest capitol , mai mult de Gh Brătianu ? Pentru că sunt istoric ?

Probabil dacă aici aş introduce **patimile lui Gh.Brătianu** , ar fi ca o **previziune asumată de el** , pentru martirajul de la **Sighet , de mare efect** . Nu o voi face, pentru că nu vreau să fac speculații fataliste.

Dar : cum este posibil ca acel parlament , la care se adresa Brătianu , să fi fost **atât de orbit de argumentația lui Titulescu, atât de naiv, privind intențiile URSS ?**

Sau ... Gh.Brătianu greșea , pentru acel moment, și numai evoluțiile ulterioare i-au dat , întâmplător dreptate ? **Atunci la ce ajută - sau dacă ajută - învățămintele istorice ?**

Și are , oare , **istoricul , un simț în plus**, sau este , dimpotrivă, **înrobit de prejudecăți , fie ele și istorice ?** Dar diplomatul ?] Doc. integral- xerox ; **fișier PNL-g - II -**

/ Contratimpul dialogului Brătianu - Titulescu /

/ Buna credință, cenzura , secretele, suspiciunile /

/ Sistemul de alianțe ; introducerea unui element nou : factorul sovietic /

/ Prioritate : Recunoașterea hotarelor de către URSS /

/ Propaganda sovietică ; documentele PCR /

Nesinceritate ; echivoc ; jocul dublu /

/ Antecedentele politicii rusești /

/ Învățămintele istorice românești /

/ România : nu câmp de trecere a trupelor străine ! /

Gh,Brătianu / 19 dec.'35

▣ **Contratimpul replicilor.**

" D-lor președinte , d-lor deputați , am ținut să cer cuvântul chiar la începutul ședinței , pentru a nu întârzia cu o clipă să mă folosesc de dreptul la replică la răspunsul ce mi l-a dat , în ședința de vineri , d-l ministru de externe.

" Împrejurările vă sunt cunoscute. **La 26 noiembrie a.c. am formulat** de la această tribună **o întrebare adresată d-lui ministru al Afacerilor Străine** . Am așteptat o săptămână încheiată răspunsul d-sale , care n-a venit. Neputând amâna mai mult o călătorie de informații absolut necesară , am plecat . Am aflat că **mi s-a răspuns în lipsă**. Întorcându-mă ieri seara , am avut surprinderea să constat că , pe **când coboram pe un peron al Gării de Nord**, de pe celălalt peron , **pleca d-l ministru de externe** .Deci nu este vina mea , dacă acest dialog se petrece cu atât de mari întreruperi , în timp și în spațiu , în lipsa unuia sau altuia dintre interlocutori.

Gh,Brătianu / 19 dec.'35

▣ **Buna credință , cenzura , suspiciunile...**

" **Dar** , d-lor deputați , **pentru că s-au făcut unele observații** în acest răspuns , cu privire la **motivele ce m-au determinat să formulez întrebarea** , la metoda ce o folosesc în discuțiunile de politică externă , să-mi îngăduiți să încep și eu prin **câteva observațiuni**.

" **La 5 octombrie** am depus pe Biroul Camerei - Adunarea era închisă - **o întrebare** asupra unor probleme care vă sunt cunoscute.

Mi s-a răspuns printr-un Comunicat foarte categoric , la 16 octombrie .

Aș fi fost foarte îndreptățit , să consider chestiunea închisă ;

însă, imediat **după întoarcerea d-lui ministru de externe de la Geneva**,

a început **o campanie de presă** , redeschizând această chestiune , sub altă formă.

" O să-mi spuneți : **cum pot să mă întemeiez pe campanii de presă** , cărora , de altfel , **li s-a tăgăduit caracterul oficios !**

Ceea ce însă nu se poate tăgădui , este **caracterul oficios al cenzurii** , care a intervenit în discuțiune , **împiedicându-ne să răspundem la această campanie de presă** , și între altele **suprimându-mi fraze ca acestea**

< Nu vom îngădui ca măsuri luate în afară de noi , fără știința și voința noastră , să expună această țară la cele mai nemăsurate și grave primejdii.> [-----]

Constat că buna mea credință nu a fost pusă la îndoială.

Aș fi fericit să pot spune același lucru și despre cei care îmi răspund. [-----]

Am mai fost înrebat **dacă este admisibil să dau crezare unor zvonuri**, **fără să întreb direct pe dl ministru de externe**, **fără să profit de relațiunile personale** pe care acest ministru și le-a creat [-----]

"Vă voi aminti însă un singur lucru : **aceste relațiuni personale** , pe care d-l ministru

le-a întreținut cu toți șefii de partide, **nu l-au împiedicat** , **anul trecut** ,

să pună în fața faptului îndeplinit , un act tot atât de important

ca **reluarea legăturilor diplomatice cu Uniunea Sovietică și**

să împiedice publicarea tuturor observațiunilor și tuturor rezervelor care le-au făcut ,

împreună , **șefii de partide ai opoziției , cu acest prilej** " (**aplauze la PNL-g**)

"**Atunci era**, **poate locul să mă întreb : trebuia să aștept și acum faptul îndeplinit** ,

pentru ca pe urmă **intervenția mea și orice discuțiune pe această temă să fie inutile ?**

Gh,Brătianu / 19 dec.'35

▣ **Sistemul de alianțe : introducerea unui element nou !**

▣ **Factorul sovietic.**

" Îngăduiți-mi să trec la **examinarea răspunsului însuși**. O fac fără a avea pretenția că dispun de o ședință specială , și mai ales o fac pentru că , întemeiat pe informațiile ce le-a putut culege în ultimul timp , a datoriat de a aduce aici o lămurire.

Reiau întâi , **din răspunsul d-lui ministru**, **două elemente care , într-o formă de neagațiune**,

reprezintă , pentru mine, **partea pozitivă a acestui răspuns.**

Întâi : **< nu s-a negociat și nu se negociază nici convențiuni de trecere , nici de asistență cu Sovietele.>**

Al doilea : **< politica externă a României est ecălăuzită , nu numai de art. 16 , ci de întregul Pact al Societății Națiunilor ...>**

" Prețioasă afirmare . O rețin pentru viitor, mai cu seamă când s-a afirmat alaltăieri în Camera franceză , de la locul de răspundere ,

că **< art. 16 ne poate angaja pe toți într-un război > ,**

Și rețin , mai ales promisiunea: < Voi face totul ca acest articol

să nu jignească interesele românești.> [-----]

" Nu este locul să fac aici o dezvoltare mai largă, dar îmi va ajunge să vă amintesc că, de la război încoace , **România s-a întemeiat și-și întemeiază pe un sistem de alianțe bine echilibrat și bine încheat** , care , din fericire , e în ființă și astăzi :

în politica hgenerală , Franța ; în Europa Centrală , Mica înțelegere ; prietenii balcanice în sud-est ; Polonia la răsărit.

" Pătrunderea în acest sistem al factorului sovietic , cuprinde un element nou,

un element nou care, oricare ar fi aparențele, aduce, el, prin trecutul său,

un element de nesiguranță , de nestatornicie,

de care vă asigur , că nu suntem singurii care suntem neliniștiți "

" Deci, aș ține să precizez acest fapt : **nu îndrumătorii politicii noastre externe de după război , făuritorii României întregite, ne-au dat această orientare .**

Este aici un element nou, care trebuie cântărit cu toată grija.

Și sunt două părți ale răspunsului care , **nu numai că nu mă satisfac, ci mă îngrijorează ,** prin consecințele de viitor pe care le cuprind . [citează din răspunsul lui Titulescu]

A vorbi astfel, înseamnă să nu mai fii delegatul unei țări în forurile internaționale,

ci delegatul forurilor internaționale, în politica țării ."

Gh,Brătianu / 19 dec.'35

▣ **Recunoașterea hotarului de către URSS !**

În al doilea rând : **< să topim neânțelegerile, în focul amiciției , a strânsei legături cu Uniunea Sovietică >**

" Aici , o lămurire se impune : pentru ce am făcut anul trecut - și mulți dintre dvs m-ați ascultat - pentru ce am făcut rezerve la **reluarea legăturilor diplomatice cu Sovietele ?**

Pentru că aș fi fost împotriva destinderii , stăpănit de cine știe ce fobie ?

Pentru că nu aș fi ținut seama de realitățile geografice și istorice ?

Nu, d-lor, tocmai pentru că țin seamă de aceste realități, de această experiență.

Pentru că **doresc o destindere în raporturile noastre cu vecinii de la răsărit , dar o destindere întemeiată pe sinceritate, nu pe echivocuri.**

Care este , într-adevăr realitatea ?

Am reluat raporturile și suntem gata să ne topim în focul prieteniei muscălești ,

fără să avem recunoașterea precisă și formală , din partea Sovietelor , a granițelor noastre de răsărit .

< Pace la Nistru ? >De sigur.

Dar pace la Nistru recunoscută și de cei de dincolo , ca hotar al Romniei Mari .

(**aplauze, strigăte de bravo, numai la PNL-g**)

Gh,Brătianu / 19 dec.'35

▣ **Propaganda sovietică , doc.PCR**

▣ **Nesinceritate, echivoc, joc dublu .**

" Și trebuie să adaug o informație și , în același timp să vă fac o declarație :

cât timp vor apare în Rusia Sovietică , în Ucraina Sovietică,

unde știți bine că **nu există decât publicații oficiale, hărți și broșuri** ca acelea ale căror **fotografii le depun le Biroul Camerei** , pentru a fi la dispoziția oricui,

cât timp vor apare manifeste ca acesta al Partidului Comunist Român,

după reluarea raporturilor cu URSS, în care se precizează că

Sovietele nu și-au modificat atitudinea principială în chestia Basarabiei

- și dvs știți că **partidele comuniste**, pretutindeni, **sunt la ordinele Moscovei-**

voi stăruți să susțin, cu orice risc de partid sau peronal, politic sau fizic,

că nu există în raporturile noastre o bază de sinceritate deplină și că nu poți fi,

în același timp, **antirevizionist la Geneva și revizionist la Moscova sau la Kiev.**

(**aplauze, strigăte de bravo, numai la PNL-g**)

"Dacă era de folosit o împrejurare, era aceea în care **Sovietele aveau nevoie de destindere, pentru a obține nu un număr delegațiuni sau relațiuni, ci declarația categorică** ce ne-a lipsit, din partea lor, de la război încoace, până astăzi, **cu privire la graniță.**"

Gh,Brătianu / 19 dec.'35

▣ **Antecedentele politicii rusești**

▣ **Învățămintele istorice românești**

" **Dar comparați aceste situații paradoxale.**

La 1920, Polonia a făcut război cu **Sovietele**. Armatele ei au pătruns până la Kiev.

În contra-ofensivă **trupele sovietice au apărut sub zidurile Varșoviei** de ude

- vă aduceți aminte - **le-a respins contra-atacul** genrealului Pilsudsky

și generalului Weygand și totuși, câteva luni mai târziu, la **Tratatul de la Riga,**

Sovietele au recunoscut frontierele de astăzi ale Poloniei.

" **Noi, în 1920, am rămas neutri**, și desigur că putem spune că această atitudine a noastră **nu a fost în detrimentul URSS, și atunci, ce ?**

Să regretăm că nu am putut obține prin război ceea ce toată voința noastră de pace, până acum, nu a putut obține ?

" Și atunci, d-lor deputați, **să nu ni se vorbească, mai ales de comandamentele istorice**

Istoria - ni se spune și este exact - nu a înregistrat nici un război

între România și Rusia. Să nădăjduim că nu va înregistra nici în viitor.

" **Da, ea a înregistrat**, de la Vodă - Cantemir încoace, **prietenii și alianțe,**

de pe urma cărora, vorba lui, **s-a întipărit în mintea poporului nostru,**

printr-o adâncă experiență, **zicătoarea : < Ferește-mă, Doamne, de prieteni,**

căci de vrăjmași mă feresc eu singur ! > (**aplauze la PNL-g**)

" **Istoria, de pildă, a înregistrat cuvântul principelui Gorciacov la Congresul de la Berlin,**

atunci **când delegatul român, protestând împotriva răpirii de către aliați**

a celor 3 județe din Basarabia de miazăzi, îi amintea că **Rusia ne garantase integritatea**

teritorială, iar cancelarul Imperului rusesc îi răspundea :

< Da, v-am garantat integritatea față de alții, dar nu față de noi. >

" **Istoria a mai înregistrat cazul unui război pornit de Rusia împotriva Puterilor Centrale, război**

isprăvit prin nestabilitate organică a unui regim de constrângere și greutatea de a purta

un război de lungă durată, **prin pacea încheiată** cu aceste puteri,

tocmai pe socoteala Statelor intermediare, a acestor **state așezate** nu numai - ca să folosesc

expresia unui scriitor francez - **la răspântia împărățiilor moarte,** ci care sunt **așezate și astăzi**

la răspântia imperialismelor, rămase vii, și după moartea imperiilor " (**aplauze la PNL-g**)

Gh,Brătianu / 19 dec.'35

▣ **România : nu câmp de trecere pentru armate străine !**

" Și atunci, pentru a încheia scurtele mele observațiuni [-----]

să nu ne încărcăm cu niște angajamente internaționale luate fără cea mai atentă

priveghere și apărare a intereselor naționale.

Să nu ne expunem, ca alții să-și exprime mirarea ca

tocmai reprezentantul României să fie acela care

să împingă mai adânc în politica Europei, pătrunderea factorului sovietic,

în care alte țări, mai departe decât noi, pot vedea la un moment dat,

**un element de echilibru, dar nici decum un element permanent ,
în orice vreme și în orice împrejurare . (aplauze la PNL-g)**

" De aceea, fără nici o prejudecată , întemeiați pe **experiența trecutului și pe simțul exact al tuturor realităților geografice , economice, diplomatice și militare ,**
putem afirma cu hotărâre de la această tribună : **opinia publică a țării noastre
nu este potrivnică destinderii cu Uniunea Sovietică ;**

o dorește , **dar o dorește întemeiată pe sinceritate și nu poate îngădui , și nu va îngădui,
ca țara să ajungă , în nici o împrejurare , drum de trecere pentru armate străine
și câmp de bătălie penzru alte interese decât ale ei.**

(aplauze la PNL-g și , pentru prima oară , PNC -Goga -Cuza)

<Pace și securitate la Nistru și aiurea ! > - ni s-a spus .

**Desigur, dar în primul rând și mai presus de toate ,
pacea și securitatea României !"**(aplauze la PNL-g și PNC -Goga -Cuza)

Gh.Brătianu / 19 dec.'35

4.b) V.Răutu : Gh. Brătianu și politica noastră externă, (articol-profil) 15 febr.'36

(Rev. " Parlamentul românesc " , an VII , nr 193, 15 febr.'36)

[LD : le înregistrez ca **simple păreri și ca mostră privind percepția contemporană internă**
reprezentată de **curentul antisemit** , despre diplomația românească dusă de Titulescu
Care a fost diplomația oficială , se știe. Care au fost pozițiile partideor democratice , se știe.
Se știu mult mai puțin alte poziții. Important este că ele ... se exprimau.]

Document integral la **fișier Politică externă .VI**

Ion Russu Ardeleanu (dir.) / 15 febr.'36

În același număr , vorbind despre " marea diplomație " , cu precădere despre Anglia ,
dar și despre Franța , **cu a ei slăbiciune pentru Rusia** , spunea că în lupta aceasta ,
ministrul afacerilor străine ale Românieinu-i **decât micul șurub**
care ar vrea să lege două lumi **ce nu se pot lega prin nimic.**

V.Răutu / 15 febr.'36

" **Universul** " a dovedit până la evidență , **interesele străine** datorită cărora **declarațiile recente**
ale lui Gh.Brătianu , privitoare la **politica Germaniei în sud-estul european** ,
și în deosebi față de România , **au iritat la culme pe procuriștii României din Sărindar .**
Ambasadorul occidental al culturii noastre , N.Iorga ,
a lămurit definitiv aceleași interese oculte care , prin glasul " francezului " Leon Blum ,
au doborât pe " conducătorul galic " , Pierre Laval.

Laval a înțeles că datoria Franței este să nu nesocotească imperativul politic permanent ,
care impune poporului francez **o prietenie de fapte față de Italia** , nu numai pentru că
de ea o leagă **unitatea de rasă** , dar și mai ales **unitatea politică mediteraniană** ,
dar și **nevoia de sprijin din partea Italiei** , împotriva veșniciei **politici egoiste**
de hegemonie a Angliei.

Leon Blum (ce nume simbolic !) , **purtătorul de cuvânt al iudaismului**
în sfărâria politicii franceze , nu-și putea afla liniștita rumegare a **copioasei poftă**
de stăpânire , a acestui **cel mai șovin dintre naționalisme** ,
atâta timp cât premierul francez , **în loc să se închine " acordului " cu sovietele** ,
făcea cele mai **nobile eforturi patriotice** pentru **ajutorarea politicii lui Mussolini** ,
care , pentru reînvierea strălucitelor virtuți italiene , **a trebuit** , între altele ,
să distrugă masoneria , acest **corp de ieniceri ai alianței israelite universale.**

" Gh.Brătianu își dă perfect de bine seama că **lozinca istoriei noastre seculare este :**

< În nici un caz cu Rusia ! >

Bună vecinătate cu această vecină , desigur ; și chiar puțină curtenie , intră în totul în
tradiția delicateții noastre sufletești. **Dar alianță cu un vecin care :**
de lauciderea acelei splendide Domnițe , fata lui Ștefan cel Mare , pe care noi
românii am dat-o chezășie vie de prietenie , **noră țarului Ivan cel Groznic** ,
pentru a o vedea împărăteasa tuturor rușilor și întemeietoare de dinastie

de țari ruși, cu sânge moldovenesc ; și până la răpirea Basarabiei , după vreo 300 de ani ; felonia de la 1878 ; lașa trădare din ultimul război ; nu ne-a vrut decât pierzarea noastră ;

alianța cu rușii , cu sau fără soviete , cu sau fără conducere evreească , nu, nu , niciodată ! Și tocmai pentru că interesele noastre naționale sunt contrare celor evreești, Blumul "românesc" , care se cheamă Kalman , tună și fulgeră împotriva lui Gh.Brătianu , stegarul demnității noastre naționale. .

Gh.Brătianu simte dogoarea sângelui latin, căci e român autentic, cu strămoși înscriși în războiul luptătorilor de elită, dea lungul generațiilor întru apărarea gliei străbune. Gh.Brătianu, iubește Franța și Italia, ca noi toți.

Dar , ca istoric și ca om politic român , născut iar nu făcut, știe ce înseamnă și vitregia vecinătății colosului de la răsărit și imposibilitatea de apărare a noastră , altfel decât cu ajutorul unui vecin apropiat și cu interese egale.

Grigore Filipescu , acest pasionat îndrăgostit de Franța, a spus-o asvară că < pe cât este de sigur că Franța atăcată , va găsi tot poporul strâns unit pentru apărarea libertății sale, tot pe atât este de sigur că nici un soldat nu ne va trimite marea republică să se bată pentru noi, de vom fi noi atăcați. >

"Și este clar ca lumina zilei că genialul Take Ionescu , tocmai pentru că era pătruns de acest adevăr, în toată ființa lui, ne-a dat alianța cu Polonia.

Și înțelege oricine , că nu pentru a ne apăra de Germania, a fost făurită această unire de forțe de la granița de vest a Rusiei.

" Că Germania are nevoie de expansiune , e sigur ; dar nici drumul ei spre coloniile pierdute , nici calea înspre Siberia și platourile asiatice , nu trece prin România .

Un atac german împotriva noastră este lipsit de orice rost și orice scop nemțesc ; iar un război al nostru , alături de Rusia sovietică, împotriva Germaniei naționaliste , înseamnă pur și simplu distrugerea noastră ca neam și ca Stat.

" Dar deslegarea politici noastre externe , mai atârnă încă de o putere tot mai de temut , aceea care sub numele de Internaționala a III-a, cuibărită între zidurile Kremlinului, stă gata să pornească în iureș fantastic , muscălimea inconștientă , peste noi, spre Parisul în care să se așeze fățiș guvernul ascunsei iudeo-masonerii universale - îndată ce opera-i nefastă de pregătire prin spionaj , corupție și imoralizare a tuturor popoarelor europene, va fi destul de înaintată , pentru ca guvernele naționale să nu mai poată stăpâni vermina evreo-sovietică."

" Ori , împotriva acestui gozav de amenințător pericol, ce altă politică putem face noi, decât aceea desemnată de însuși destinul nostru istoric, în acest colț al Europei , și pe care trâmbițașul generației noastre , Gh.Brătianu , o sună cu patriotic curaj, pentru ca în jurul ei să ne înfrățim toți acei ce vrem să fim stăpâni , nu slugi, în propria noastră țară. Și această politică nu este numai politica intereselor noastre naționale , ci expresia vie a politicii de solidaritate europeană , împotriva popoarelor semi-asiatice ale Rusiei.

" Nu alianță cu Rusia țarilor roșii, albi sau fiștichii, contra Germaniei , și pentru interesele domnilor de la Moscova ,

ci alianța cu Franța, cu Polonia , cu vecinele din Mica Înțelegere , și exclusiv numai pentru apărarea drepturilor noastre românești și pentru promovarea civilizației noastre naționale, într-un regim de pace și liniște europeană . "

V.Răutu / 15 febr.'36

Vacanța parlamentară , 1936

5.a) **Alexandru Cantacuzino** , **Românismul nostru** , mart. 1936

Raport la **Congresul General Studentesc** , **Târgu Mureș**(p. 129- 153)

[LD : **Față de Raportul din 1935**, constat un ton mai moderat , mai temperat ,
cu o evidentă preocupare pentru a semnală deosebirile dintre **naționalismul legionar**
și **alte naționalisme** (inclusiv cel **hitlerist și mussolinin**)

Era la câțva timp după declarațiile inamicale ale lui Mussolini , ceea ce este meritoriu.
Textul are câteva Note de subsol,făcute de Nae Ionescu și indicate de editor.

Din păcate nu se specifică nici dacă ele sunt marginalii pe text , nici nu sunt marcate clar .
Le voi semnală , la ideea că , în orice caz, Nae Ionescu i-a citit Raportul]

Titlurile , subtitrurile, sublinierile, colorările - LD

[-----]

Al. Cantacuzino / mart.'36

▫ **Spiritul legionar- morala creștină**

[LD : Remarcabil la Cantacuzino, cu acest prilej, efortul de a semnală, argumenta și exemplifica
deosebirile între **spiritualitatea legionară** , cea **hitleristă și mussoliniană** .

Aceste remarci și-au pierdut din semnificație - în anume conjuncturi și evoluții legionare -
iar **istoricii nu și-au mai bătut capul cu astfel de " nuanțe" !**

De altfel, el va reveni la acest subiect , mai ales în "**Lumea Legionară și lumea comunistă**" .
Eu consider acest specific demn de semnalat]

" **Despre spiritul nostru creștin** .

Vor zice unii : < **nu sunteți dvs primii creștini**, nici mai grozavi ca alții .

S-au perindat de aproape 2000 de ani , atâtea generații de vrednici și credincioși creștini .

Nu este o calitate specifică dvs , tineretul român ; **cădeți în greșala fariseilor** ,
lăudându-vă astfel .>

Răspundem : **Creștinismul ne este specific nouă** , deoarece **însămânțat în teren legionar** ,
dă roade specifice. **Aceleași învățături**, de două ori milenare, **același rit strămoșesc**,
inspiră în sufletul nostru legionar **o trăire nouă și în adevăr superioară**.

Cultivăm deci această **sămânță creștină** sădită pe **brazdă sufletească legionară** ,
iar prin educație și deprindere , înlesnim creșterea acestui **minunat spic creștin**

[-----] **Feriți-vă bine de o eroare și de o confuzie** răspândită .[-----]

comparații pripite între **mișcarea revoluționară a tineretului român**
și **ideologia hitleristă sau mussoliniană**.

Vă fac atenți că **mistica noastră** a răsărit **din țărâna românească** ,
simultan și chiar **înaintea mișcării fasciste sau național-socialistă**. [-----]

Să fie deslușit : **prin creștinism**, noi **înțelegem credința noastră ortodoxă revelată** .

[-----]**Ce ne mai deosebește** încă de **tineretul italian și german**,

este **morla noastră , a ispășirii** , este **cumplita noastră certitudine** că,

pe acest pământ, ceea ce nu este **clădit cinstit și drept**, clădit pe **adevăr**,

pe **probitate** și pe **onoare,este neapărat sortit să se năruie**.

[-----]Pe scurt : **tinerii italieni** exultează mai cu seamă **tineretea lor**, perpetua renaștere
și primenire a vieții, **bucuria lor de a cuceri** , după **tradiția spiritului roman**.

Strigătul lor este < **a noi !** > , adică nouă ni se cuvine pământul .

Tinerii germani , exaltează rasa lor, disciplina lor, puterea lor dedominație.

" **Noi, tineretul român** , exaltăm mai cu seamă **credința noastră creștină și națională**,
virtuțile de dreptate, de **omenie** și de **nobleță** ale sufletului românesc,

rănilor noastre, **restrângerile** și **renunțările noastre**, **ascetismul**,

strălucirea **jertfelor** făcute Nației noastre,

măreția anonimă a **obidei zilnice** ce a îndurat-o ani de-a -rândul acest Neam necăjit de soartă,

mărturia izbăvitoare a atâtor vieți închinbate către zorile ce vor veni,

ruga mormintelor noastre,cari **toate împreună**

ne dau într-adevăr dreptul la o existență mai bună." [-----]

Hitlerismul vrea să creeze un tip reprezentativ al rasei sale,

și un soldat folositor **mărire și supremației germanismului în lume.**

Fascismul vrea să modeleze un om pionier , rezistent și desăvârșit în aptitudini, pentru **realizările imperiale ce își propune.**

"Noi sculptăm un tip superior de umanitate, după concepțiile creștine și o filozofie nouă a vieții , concepută ca un efort continuu , ca un impuls neraționat și persistent de a ne elibera de cerințele materiei , spre a servi pe Dumnezeu și Națiunea legionară. [-----]

Merităm acest respect fiindcă, spre deosebire de aproape toate celelalte neamuri, neamul nostru nici odată în viața sa istorică , **nu a săvârșit o nedreptate.**

Fala noastră este că **am fost neconținut drepti, am știut să suferim și să ne plătim existența în lume"**

[-----]

Al. Cantacuzino / mart.'36

▫ **Superioritate - orgoliu - spațiul vital**

(**pe marginea tendințelor germane și italiene**)

" Credem că **superioritatea unei națiuni este dobândită prin desăvârșita împlinire a datoriei sale de neam , astfel cum este înzestrat de Providență , pentru slujba pământeană ce i s-a încredințat .**

Superioritatea este obținută prin iubitoare înțelegere față de legile cerești , iar nu prin orgoliul de a le înfrunța.

Naționalismul nostru **nu are țeluri dictate de sângele nostru [hitlerism] , nici țeluri impuse de puterea de propulsie** nestăvilă a dinamismului nostru [mussolinianism] [-----]

La fel ca oamenii , **neamurile pot cădea în păcat contra legilor lui Dumnezeu.**

Iată ce nu vor să admită **fasciștii și național-socialiștii.** [-----]

Lumea aceasta în care viețuim, nu este o bursă pentru învoieli :

< eu iau România, tu iei Ungaria; eu mă întind într-o parte , tu într-alta ; să fim cu grijă să nu ne ciocnim ; te las în pace dacă nu-mi tulburi somnul >

[-----]

Lăsând astfel descătușat instinctul vital, lumea devine astfel un tărâm de bătălie, unde , pentru biruință, se ia în seamă numai vrednicia pământeană,

dar nu și vrednicia cerească. Omul însă, de la Domnul nostru Isus Hristos încoace, mai trăește și pe un alt plan, planul Ceresc. [-----]

Spre a judeca purtarea unui om sau a unei națiuni, trebuie deci luate în considerare atât vrednicia pământeană cât și vrednicia cerească.

Ori, în raporturile dintre națiuni, la fel ca în raporturile dintre oameni,

legea Dumnezească este dragostea.

Ea apără pe cei slabi și pune, expansiunii celor puternici , hotar de iubire .

Acest adevăr întreg nu-l pricep adepții lui Nietzsche

sau național-socialiștii germani și fasciștii *

***DI. prof Nae Ionescu : <Lupul este lup tocmai fiindcă mănâncă oaia >**

-Da, dar numai în lumea animală . Dacă suim în lumea creștină, lupul e lup numai dacă iubește oaia !

" Noi , legionarii , nu ne recunoaștem dreptul să biruim prin orice mijloace.

Suntem cu credință și fanatism în slujba destinului nostru,

însă nu înțelegem pentru aceasta să servim la ordinele oricăror patimi ale firii telurice.

[-----]

Un instinct de viață , oricât de ascuțit ar fi, are o prevedere limitată în timp, o viziune care nu poate cuprinde toată veșnicia unui neam.

Acest instinct, el însăși, trebuie cârmuit .

**În gândirea și în simțirea național-socialistă și fascistă, el este lăsat liber.
La noi el este dirijat . El este călăuzit de Dumnezeu . "**

[-----]
Alex.Cantacuzino / martie 1936

5.b) **Vasile Marin** , *Crez de generație*, Colecția " Europa, Munchen, 1977 , 1 apr.'36
Vasile Marin [Vasile Munteanu] / 1 apr.'36

▣ **Fronturile studențești :diversiuni "antifasciste "[Kominternul, Comuniștii] (p. 171- 177)**

(Din "Cuvântul studențesc" , 1 apr.'36)

[LD : 28 aug.2003. **Biată Românie prinsă ca în clește între două amenințări totalitare !**

Poți spune că nu se știa ce face Moscova ? Ce au fost acele " Fronturi" antifasciste ?

Care au fost "antifasciștii" din România și ce voiau ei ?

Cum să -i etichetezi de "anti fasciști " pe comuniști ?! Și invers .]

"La sfârșitul acestei ierni primăvăratice, sub acțiunea dinamizată a <**soarelui de la Răsărit** > pe copacul vieții publice , au răsărit [.....] **mugurii blestemați ai comunismului** , etichetat pentru circumstanță < **antifascism** > de către **trăgăătorii de sfori de la Moscova .** " **Amenințați** de la răsărit de ofensiva necruțătoare a **Japonezilor războinici și naționaliști fanatici**, în Europa de ascensiunea din ce în ce mai viguroasă a **național-socialismului** care, sub conducerea genială a **cancelarului Hitler** , a trecut la o adevărată cruciadă împotriva lumii supusă stelei cu cinci colțuri, **desființați în Italia și Polonia, neutralizați în România** de generația lui **Corneliu Codreanu** care a tras cu spadă de arhanghel drum nou națiunii române ,

tiranii abrutizați de alcoolului iudaic al marxismului, cuprinși de panică,

și-au concentrat statele majore și, prin **organul lor de execuție , Komintern-ul**, au deslănțuit în lumea întreagă asaltul decisiv împotriva statelor naționale.

" Aurul greu, contravaloarea obținută prin silnicie din munca și sângele milioaneilor de **roboți moscoviți**, a intrat în funcțiune; ca la o comandă militară , **trupele marxiste** din toate țările lumii , au pornit la atac.

Având asigurată asistența lașă și interesată a **masoneriei** și a **democrației iudaizate** , **organizațiile comunitate** au trecut la atac sub **noua camuflare** , botezată pentru adormirea naivilor în < **acțiune antifascistă** > .

Efectele n-au întârziat să apară :

În **Spania** , intrată de mult în debandadă republicană, pe urma unui regim venal și afacerist, se ridică triumfător din recentele alegeri ,< **frontul popular** > , instrument de luptă parlamentară al comunismului .Înainte chiar de a fi luat guvernul,**închisorile** sunt deschise, și **bandele eliberate ard biserici** , **ocupă cazărmi, spânzură de copacii drumurilor pe patrioți.**

În **Franța**, comandată de slugile lui **Leon Blum** și ale lui **Cachin**, lepădăturile mahalalei pariziene defilează în cortegii smălțate cu **drapele roșii** și urlă neturburate **Internaționala**.

[-----]

La **Geneva** , regizată de jidanul delincvent de drept comun **Litvinoff** , se fac adevărate congrese sub semnul Internaționalei ;

sub mască < **antifascistă** > , pentru placul babelor anglo-saxone, transformate subit în apărătoare ale raselor de culoare , **comunismul** își face jocul și pregătește focul Europei , pentru ca , de pe urmele măcelului și pe ruinele unei civilizații ,

să se așeze la urmă **cucuvaia comunistă**.

Vasile Marin /

În sfârșit, ordinele și rublele generoase ale **tovului Stalin**, au început să producă efecte și în dulcea noastră țară. Și e simptomatic faptul că **recrudescența comunistă** din țara românească coincide, straniu, cu instalarea unei **reprezentanțe diplomatice a URSS** -ului la noi, reprezentanță condusă de **fiul Israelului** , cu **rabinale origini de prin regiunea Bălți a Basarabiei, tovul Mișa Ostrovski**.

" Focul a fost deschis cu pușcoacele **celulelor de la Iași și Chișinău**,

al căror conducător < **antifascist** > este reneatul **Constantinescu-Iași**, acest < **martir** > al cauzei , care împacă perfect activitatea sa de militant , cu aceea de neostoit bugetiv al statului burghez român ! **Hora** < **antifascistă** > s-a întins **până la Hunedoara**, unde în grațiile **PNT** , **identic** prin compoziție și structură **cu Partidul Radical-Socialist francez**, **comunismul** și-a făcut jocul pe spinarea < **plugarilor** > lui **Groza** , și a tras o poliță de recunoștință asupra **conducătorilor PNT** , căruia, **sub injoncțiunea Moscovei**, **marxiștii și comuniștii** îi pregăteau venirea la guvern .

" Este clasic în istoria luptelor politice , că **fără Kerenschi** , **n-am fi avut pe Lenin**, **fără Leroux și Azana** , n-am avea în Spania dictatura de mâine a **leninistului Cabalero**, **fără Sarraut** , **nu vom avea pe Cachin**, și **fără guvern național-țărănesc** , nu s-ar putea ivi **dictatura < antifascistă > a lui Constantinescu -Iași** , și a bandei iudaice care-i dirijează prin spate. [-----]

"În lumea publică, **jocul comunist** al < **antifascismului** > îl conduce **gupul de presă** al ziarelor jidovești , în frunte cu : **Dimineața, Adevărul, Lupta, Zorile, Tempo, Facla, Aurora, Cuvântul Liber** , și multe altele ... În lumea studentească , produse ale celorlași rotative, au apărut : **Studentul roșu, Tânărul Leninist, Ajutorul Roșu, Tânărul Evreu, Studentul român** , și toată gama de titluri răsunătoare. [-----]

"S-a trecut la organizarea și la realizarea diverselor Fronturi.

În jurul procesului lui **Constantinescu -Iași** , în jurul jidoavcei agitată și sterilă **Ana Pauker**, s-au grupat **cetele de mărunți slujitori ai Moscovei**, din lumea studentească. [-----]

În pact cu **gruparea avocaților democrați** , **grupul studenților democrați**

[-----]

" **La 1922 s-a întâmplat însă un eveniment de o covârșitoare importanță** : de pe meterezele **românismului de la Iași**, a apărut un stegar, **Corneliu Zelea Codreanu** , care , **prinzând cu mâini viguroase frânele de conducere ale studențimii** , a transformat această **studențime în blocul de granit** [----] **i-a dat o conștiință** care este **conștiința neamului românesc întreg**." [-----]

Fronturi studențești ? Pentru ce ? Nu aveți la dispoziție puternicile organizații studențești creștine , o studențime **revoluționară în spirit și metode** ? [-----]

Iar voi , **agenți ai Moscovei**, **borfași de presă din Sărindar**, și **minusculi oameni politici români : potoliți-vă !** [-----] "

V.Marin / 1 apr.'36

5.c) **Corneliu Zelea Codreanu** , **Circulări și Manifeste** , 1927-1938 ,

Colecția "Europa" , **Ion Mării** , Munchen, Ediția a 5-a, 1981 .

CZCodreanu / 30 mai '36

▣ **Circulară : Politica externă (p. 74- 75)**

[LD : **dilema** pe care o pronostichează Codreanu și-a găsit o crudă dezlegare în anii '39 -'40 , încât confirmă doar situația tragică a **României** , **pândită și revendicată**, prin interese specifice, și de "**forțele diavolești**" și de cele "**creștine**" .

Mai confirmă și faptul că , **în politica externă** , "**înrudirile ideologice**" își pierd importanța , și asta **o vor simți legionarii pe pielea lor**, dar Codreanu nu va mai trăi acea zi .

Pentru momentul 1936, ura lui antibolșevică , îi inspiră opinia în sens realist]

" Vorbesc, deci, de lumea care , **într-un ceas greu** pentru țara aceasta,

va fi chemată să vorbească cu tunul sau cu sângele ei.

" **Scot afară** , așa dar, din mijlocul acestei lumi , **cetele obraznice de jidănași**,

cari se prefac că se agită pentru viitorul acestui neam ,

Și scot politicienii mici și mari cari se ocupă numai de ei,

și judecă toate problemele țării numai prin prisma intereselor lor.

"**Aceste două categorii nu contează** nici pentru modul cum judecă ,

deoarece j u d e c ă f a l s (corect pentru ele dar fals pentru neam) ,

și **nici pentru valoarea concursului lor** într-un ceas de primejdie națională .

Aceste două categorii vor constitui , într-un asemenea ceas, **rușinea morală a neamului** .

" De asemenea, **părerile acestora trebuiesc eliminate.**

Judecățile lor trebuie aruncate pe foc.

*

" **Lumea sănătoasă românească este îngrijorată de soarta țării pe care o joacă în mâinile țării , foarte debile, d.Titulescu.** Noi, românii, înțelegem că **dl Titulescu este un talent , este mai puțin o inteligență și aproape deloc o înțelepciune.**

"Mai bine să se încredințeze soarta țării unui om fără talent, decât unui talent lipsit de înțelepciune.

Apropierea de Rusia

I. Este un gest de trădare pe care poporul român îl face **față de Dumnezeu și față de ordinea morală a acestei lumi** și față de popoarele care stau în slujba acestei ordini , în războiul cu **puterile nimicitoare ale răului.**

Onoare acestor popoare .[**Germania , Italia**]

Gestul nostru **murdărește în fața istoriei obrazul poporului român**, îl dezonoarează.

Numai cu sânge , cu sânge mult, vom mai putea în viitor să ne răscumpărăm onoarea pierdută în fața acelor pe cari îi tădăm și care ne vor desconsidera.

II . De vor intra trupele rusești pe la noi și vor ieși învingătoare, în numele Diavolului , cine poate să creadă , unde este mintea care poate să susțină, **că ele vor pleca de la noi , înainte de a ne sataniza , adică bolșeviza ?**

Consecințele ? Inutil a le discuta .

*

Dacă însă vor ieși biruitoare armatele creștine [Germania, Italia] , rezultatul va fi împărțirea noastră , desființarea Statului Român, ca plată pentru trădarea noastră .

Vom merge **cu capul plecat noi**, Românii, și nici o dată **nu vom mai îndrăzni să ridicăm ochii și să privim în față neamurile** care au rămas , cu riscul vieții lor, **pe linia onoarei.**

Ele au dreptul să ne disprețuiască , văzând numai **oscilațiile** noastre de astăzi.

Cei ce poartă răspunderea viitorului României, în ceasul de față, să ia aminte "

CZC / 30 mai 1936

5.d) Amedeu Bădescu , Scurt istoric al Partidului Național-Liberal, vol.II , 1937,'40

Tineretul național-liberal, 1930-1937

(Arhiva ISISP, fond XV, dosar nr. 1281;Mss predat la 1 sept.1967)

[Printre puținele lucrări despre PNL , scrise de martorii acelor vremi ...

mai degrabă ar trebui considerată **o carte de amintiri , decât de istorie .**

▣ **Moștenirea " ducistă" în politica externă : sprijin lui Titulescu .**

▣ **Politica externă a gov.Tătăărăscu**

Amedeu Bădescu / 1937 / retro' 33-'34

▣ **Tineretul "independent"**

▣ **Moștenirea " ducistă" în politica externă**

Reîntors la matcă, **tineretul liberal independent** luptă pentru **a determina guvernul**

să înfăptuiască programul de guvernare elaborat de Duca ;

să sprijine în **politica externă pe Nicolae Titulescu ;**

să lupte **împotriva legionarilor ;** să aibă **legături cu elementele de stânga.**

Parastasul de la Urșani , la 6 luni de la moartea lui Duca (biserița de lângă Cula de la Măldărești) . **George Duca -fiul** , care ocupa un post modest în diplomație în Extremul Orient, după venirea în țară a fost **în contact permanent al tineretului independent** .

Dar **i s-a cerut să plece din țară** , din " înalte" rațiuni politice .

Ani de zile apoi, **George Duca** a fost ținut într-un fel de **" ostracizare" politică .**

La Urșani, tineretul a elaborat și a depus un **Jurământ** memoriei lui Duca , ce va deveni **Programul tineretului liberal** între 1934-1937

Titulescu nu a considerat pierderea lui Duca ireparabilă .
Avea mare încredere în " **occidentalismul** " lui Carol .
El credea că va impune regelui o politică similară cu cea dusă de Duca .
Practic , însă , Titulescu greșea . De aceea a fost supărat ,
șocat , până la sinucidere , la debarcarea sa .
Duca și Titulescu erau deseori **acuzăți că reprezintă în România "iudeo-masoneria" ,**
și **capitalismul occidental** .
Această propagandă a fost pretutindeni **arma** cea mai folosită ,
oriunde democrația burgheză era în carență , mai ales acolo unde
orânduirea burghezo-capitalistă nu întrunea adevărată marea majoritate .
În felul acesta , **orânduirea burgheză capitalistă națională** , era considerată
" o sucursală " a celei mondiale , servind unor scopuri antinaționale .
Dreapta , fasciștii , au generalizat , considerând **capitalismul mondial**
de esență iudeo -masonică , care avea în francmasonerie ,
instrumentul mondial de dominație .
La acest **stâlp al infamiei** au fost puși și **Duca și Titulescu** , contesându-li-se
valoarea tradițională a politicii pro-franceze , pro-engleze a României .
Între Titulescu și grupul independent de tineret , a existat **o afectuoasă amicizie** ,
începută în 1934 , când a venit Barthou la București . [-----]
Vezi la fișier Diplomație VII
Amedeu Bădescu / 1937 / 'retro ' 36

6.) Gh.Tătăărăscu , Referat adresat Regelui Carol : demisia lui Titulescu , 11 iun.'36

(A.I.C, Fond Casa Regală, dosar 29 / 1936, f. 1-5)

[LD : nu sunt sigură dacă este rezumat sau citat ...

Fișă de mână luată de mine prin 1970,când am cercetat Fondul Casa Regală !

Jur că nu m-am mai uitat pe ea de atunci.Jur că o uitasem.

dar mărturisesc că, recitind-o , am fost de acord cu Tătăărăscu .]

Referat asupra **demisiunii d-lui N.Titulescu** , ministrul Afacerilor Externe .

Observațiile privesc cauzele și consecințele demisiei .

Cauzele

Demisia nu se datorește unui conflict cu șeful guvernului,

ci unor stări de fapt care trec dincolo de contingentele trecătoare .

Telegrama trimisă lui Titulescu drept răspuns telegramei prin care el relatează
conversația cu ministrul Yvon Delbos - este pretextul și nu cauza demisiei lui Titulescu.

" Cauza eu o văd aiurea .O văd în **situația greu de suportat**

pe care și-a creat-o dincolo de hotare d-l Titulescu personal ,

prin **acte , atitudini , exagerări** , a căror răspundere nu o poate împărți cu nimeni :

conflicte cu italienii , cu polonezii , cu o parte din francezi ,

și chiar cu unii conducători ai țărilor aliate .

" La această cauză , se adaugă una de ordin intern

DI Titulescu trebuie să fie conștient că unele exagerări ale lui - în vorbă și în atitudine -

în chestiunea raporturilor cu URSS ,

i-au alienat o bună parte din simpatia opiniei publice românești .

Acestea sunt cauzele esențiale.

Consecințe.

lau în considerare această demisie fără îngrijorare . [.....] Pentru interesele românești,
însă , **retragerea domniei sale** , fără a atrage nici o pericolitate , va fi , dimpotrivă ,

un prilej de destindere necesară în raporturile cu unele din statele aliate și prietene.

Interpretarea ce se va da -potrivit căreia plecarea d-lui Titulescu

înseamnă o nouă orientare în politica externă a țării -

va fi infirmată de actele și atitudinile viitoare ale guvernului ,

care vor dovedi că nimic nu s-a schimbat în această politică.

Înlocuirea cu dl.Victor Antonescu , un tradiționalist , va fi o garanție.

**Intern, o parte din opinia publică (alimentată de opiniile PNT) ,
va considera demisia ca o catastrofă .**

**Cealaltă parte a opiniei publice , alimentată de campaniile partidelor de dreapta, o va
considera o binefacere .**

Majoritatea oamenilor o vor considera ca o necesitate a momentului politic.

Gh.Tătărăscu / demisia lui Titulescu / 11 iun.'36

7.) Gh.Brătianu , **Interpelare adresată lui Nicolae Titulescu , 18 iun.'36**

(AIC, fond Casa Regală, dosar. 25 / 1936, f. 1-3)

[LD : Interpelarea a fost transmisă președ. Adun.Deput., la 16 iun. ;

Ea a fost transmisă la Minister.Af.Străine , la 18 iun.;MAS , informează Casa Regală ...

Asta ca să se înțeleagă mișcarea hârtiilor și aparenta desincronizare .

Pe mine mă interesează , având în vedere perseverența cu care Brătianu a urmărit " tema",
încât poate fi considerat unul din "autorii" interni ai debarcării lui Titulescu]

Gh.Brătianu a înaintat președenției Adunării Deputaților **o scrisoare**

în care se arată **îngrijorat de angajamentele guvernului român** ,pentru eventuala trecere pe
teritoriului țării ,a unor **formațiuni militare și materiale de război sovietice.**

Brătianu arată că a citit cu câteva zile în urmă **un interviu** pe care l-a dat **Beneș** unui ziarist
francez, **după conferința șefilor de stat ai Micii Înțelegeri** , care a avut loc la București .

Dar **dacă Anglia și Franța ar fi atât de oarbe încât să nu-și înțeleagă misiunea,**
cele trei state [Mica Înțelegere] au prevăzut toate ipotezele .

Ele se vor apăra după un plan comun.

De altfel, **ele știu că , în orice caz ,Răsăritul le va trimite în ajutor arme și oameni.**

Brătianu întreabă : "**pe unde va trimite Răsăritul oameni și arme** ,

și **dacă** Pactul de asistență mutuală încheiat între Cehoslovacia și URSS ,

cuprinde obligații de această natură pentru România ? "

Brătianu întreabă : "**cine** a luat asemenea angajamente și **cine** răspunde de ele ?

Încotro și în folosul cui este îndrumată politica externă a României și

ce rămâne astăzi din sistemul nostru de alianțe ?"

Gh.Brătianu / 16 iun.'36

8.)" **Devotat " către MSR , scrisoare : tratat cu Rusia sovietică ? , 1 iul.'36**

(AIC, fond Casa Regală, dosar nr. 28 / 1936, fila 1)

[LD : **știu că această categorie de doc. nu poate constitui un argument istoric solid ;**

mai știu , de asemenea, că această categorie de document **nici nu ar putea intra**

într-o serioasă carte de istorie diplomatică . Am găsit-o în același fond ca și precedentele,

știu că a fost citită de MSR și... constituie țesătura de zvonuri pe care , totuși,

s-a creat neîncrederea " internă" în Titulescu]

Semnatarul scrisorii a fost convocat cu câteva zile înainte , de o persoană perfect informată
care l-a încredințat câteva fapte precise cu privire la **apropiata semnare a Pactului nostru
cu Rusia Sovietică.** Se știe din mai multe surse :

1. din relatarea câtorva miniștri plenipotențieri cehoslovaci ;

2. din declarația într-un cerc închis făcută de ministrul de externe Krofta ;

3. dintr-o conversație a atașatului ceh la București

Că , în foarte scurtă vreme (până la toamnă) , **pactul nostru cu Rusia Sovietică**

va fi încheiat , având două părți : **una aparentă și una secretă.**

Latura politică va prezenta din nou **formula de " neagresiune" ,**

din cadrul faimosului art. 16 al Societății Națiunilor ,

dar **clauza militară va ieși la iveală în cazul când Germania ar ataca Cehoslovacia.**

Cercurile cehe prezintă acest aranjament al României **ca o afacere tranșată.**

Afirmarea președ. Beneș din interviu că ajutorul va veni de la Răsărit ,

n-a fost altceva **decât o aluzie la această combinație** ,

pusă la cale între Paris- Praga- București-Moscova.

Cei doi factori cu care **urzitorii pactului vor avea de furcă** :

- a) **împotrivirea tuturor partidelor politice - cu excepția PNT** - care vor combate pactul ;
 - b) **sentimentul opiniei publice românești** , care nu vor accepta ca trupele sovietice să treacă prin teritoriul nostru .
- " Devotat " / tratatul cu sov. / 1 iul.'36
-

9.) Nic.Titulescu , Relațiile româno-sovietice [retro' - scrisoarea din 1940] , 21 iul.'36

(Arhiva CC al PCR , fond 103, ds. 8083)

[LD : este vorba despre **scrisoarea-raport** , nedată , transmisă de Titulescu **lui Carol al II-lea** - probabil în mai ' 40 - privind evoluția raporturilor rom-sov.]

10.) **Victor Antonescu** , **discurs la instalarea la ministerul Afacerilor Străine** , 2 sept.'36

(BCS , Fd.Saint Georges, pach .XCII, ds.3 [Victor Antonescu] , f. 134- 138)

[LD : ex de document " oficial" , " formal "Vezi următoarele ...]

/Face elogiul predecesorului său, Nicolae Titulescu ;

scurtă prezentare a activit. de un an jumătate la Finanțe ;

scurtă prezentare a activit la Justiție . Cere colaborarea tuturor pe viitor.

/ **Declarația de presă : continuitate și consecvență în politica externă :**

pentru **apărarea integrității , independenței , alianțelor, păcii .**

" Aceasta a fost politica la care am colaborat cu Ion Brătianu [1919-1920] , aceasta este politica pe care am urmărit-o sub toate guvernele" .

Alianța cu Franța - baza politicii noastre externe .

Evocă relațiile cordiale de colaborare pe care le-a avut (ca ministru la Paris) , cu Clemanceau, Poincare , Briand, Barthou ș.a.

Alianța cu statele din Mica înțelegere și Înțelegerea Balcanică , continuate și întărite ;

Relații cu Polonia, cu Anglia, cu Italia , cu Germania

Fidelitate față de Liga Națiunilor...

Vict.Antonescu / 2 sept .'34

11.) **Victor Antonescu** , **telegrame către Tătărescu și Rege** , Geneva , 26 , 27 sept.'36

(BCS , Fd.Saint Georges, pach .XCII, ds.3 [Victor Antonescu] , f. 134- 138)

[LD : Ex de doc confidențial ...De ce nu pun eu mare preț pe așa zisele documente oficiale diplomatice ! Recunosc , însă , că asta nu înseamnă că se poate face istoria diplomației pe asemenea note ! Dar eu găsesc în această notă **deja prefigurate** :

1. **starea de izolare a României** - pe plan extern - era de fapt **instalată** ;

2. **echilibristica României** - și a altor state mici - ca **un reflex de apărare** ;

3. **Alianțele** (mici și mari) - într-o **perpetuă stare de erodare și redistribuire** ;

4. **Tratatele , acordurile** (postbelice ; de neagresiune ș.a) - într-o periculoasă vulnerabilitate
Șa md, ș.amd ... iată de ce nu voi scrie nici o dată vreo lucrare dedicată politicii externe]

Telegrama din 26 sept.1936, Geneva , Societatea Națiunilor.

A asistat la dineul dat de Aga Khan , iar după masă a avut o **întrevedere cu Eden** , care i-a făcut impresia că a **înțeles motivele care au determinat schimbarea lui Titulescu**.

Eden i-a arătat că **nu ar trebui ca Mica Înțelegere**

să dea " o interpretare nepotivă" discursului său de dimineața la Soc.Națiunilor.

Anglia nu încurajează revendicările teritoriale ,

dar ... " înțelege să lase libere discuțiile pe diferite chestiuni

ce tulbură atmosfera internațională ,

pentru a atrage astfel spre Societatea Națiunilor , popoarele care au părăsit-o"

La remarcă lui Victor Antonescu că , spre a aduce Germania la Societatea Națiunilor , Franța ar trebui să-i retocdeze coloniile , și care ar fi atunci atitudinea Angliei...

Eden i-a răspuns că, în general, opinia publică britanică n-ar fi favorabilă unei asemenea acțiuni, dar ... că el "stă la mijloc între cei ce ar vrea să refuze orice concesiune și cei ce ar vrea s-o acorde"

Victor Antonescu conchide : "Tendința Angliei și Franței pare a fi de a-și apropia Germania, făcându-i importante concesiuni, împiedicând-o astfel de a se apropia de Italia"

Vict. Antonescu, 26 sept.

Telegrama din 27 sept. 1936.

După ședința Consiliului, a avut o lungă convorbire cu Anthony Eden, căruia i-a expus pe larg condițiile în care s-a desfășurat ultima criză ministerială care a determinat schimbarea lui Titulescu.

Eden l-a ascultat cu multă atenție, i-a mulțumit pentru explicații, dar el nu exprimă nici un "aviz", fiind vorba de o chestiune internă, România fiind liberă să-și conducă politica externă prin ce persoană vrea.

Victor Antonescu i-a dat explicații privind Conferința de la Bratislava, și propunerea confidențială a lui Krofta.

Eden i-a cerut lămuriri.

El i-a explicat că, în afară de legăturile strânse dintre țările Micii Înțelegeri, fiecare practică o politică de prietenie și față de alte state,

evitând să creeze nemulțumiri cu vecinii. I-a explicat lui Eden,

că de relațiile bune ale României cu Polonia sau Italia,

pot profita și Cehoslovacia și Iugoslavia.

După cum, bunele relații ale Cehoslovaciei cu URSS, pot servi României

Eden l-a întrebat de realitățile româno-bulgare.

Eden s-a arătat interesat de pasajul din Procesul-verbal de la Bratislava,

în care se vorbește de măsurile de luat, eventual, contra Ungariei,

în cazul denunțării Tratatului de la Trianon.

constatând cu satisfacție rezoluția noastră de a nu lua nici o măsură militară, înainte de a ne asigura de atitudinea Germaniei și Italiei.

Prudența - i-a spus Eden - și o politică inspirată de cuminenie se impun astăzi față la toate statele.

Victor Antonescu i-a vorbit despre intențiile Regelui Carol

de a merge mai întâi la Londra și Paris, nu în Italia, cum s-a zvonit...

I-a vorbit de relațiile româno-italiene, care devin din ce în ce mai bune,

și se vor dezvolta, dacă aceasta va conveni aliatei Iugoslavia,

în care scop are plănuită o vizită la Belgrad, pentru a se lămurii...

Eden a spus că vizita MSR ar fi bine să fie prin noiembrie.

I-a mai spus că, ori de câte ori va dori să transmită lucruri importante, îl va primi cu plăcere la Londra.

Vict. Antonescu / 26, 27 sept '36

12.) Gh. Brătianu, "La politique exterieure de la Roumanie", Bucarest, '37.

[L.D. traducere liberă]

a) **Introducere** (pag 2-9)

Această broșură este destinată să completeze interpelările și articolele din ultimul an [1936] pentru a fi cunoscute, fără mutilările cenzurii.

/ **Politica externă românească** a rămas liniștită **sub pavăza comodă a tratatelor și convențiilor** înregistrate de **Liga Națiunilor.**

Alianțe solide au protejat frontierele și au apărat interesele sale.

Dar schimbări profunde s-au produs :

-**sistemul politic european** este bulversat de intrarea în scenă a Rusiei ;

-Franța este în plină criză internă;

-Italia, sesizează ocazia unei expansiuni coloniale, în detrimentul Angliei;

-Anglia, lovită în orgoliul și interesele sale, se înarmează ...;

-Germania înlătură barierele fragile ale obligațiilor

Tratatului Versailles, întărindu-și statutul de mare putere;

-Spania trăește umbra dramă a războiului civil;

-Prin dispariția securității colective, "fără flori și fără coroane", se formează noi centre de putere, periculoase și formidabile, pentru că sunt rivale (pact franco-țehoslovacic; acord italo-german; acord germano-japonez ...)

Alături de actorii de prim rang, există rolurile "secunde", cu atitudini mai calme ...:

-Polonia și Belgia, se străduiesc să facă apolitică propriile interese;

-Mica Antantă dezbate multiplele chestiuni și crize ale alianței, riscând să se frângă;

-Ungaria se agită și speră să profite de această bulversare, considerând că are mai mult de câștigat, decât de pierdut...

-Statele balcanice așteaptă inițiativa marilor puteri...

În aceste circumstanțe destul de critice, politica externă a României a trecut brusc în alte mâini [**Victor Antonescu**], despartindu-se de Titulescu.

Politica românească, ce părea de mult timp că aluneca cu viteză pe

Planul înclinat pe care el îl pregătise, a marcat o reșezare destul de sensibilă, permițându-i să suporte fără mari dificultăți contracoviturile evenimentelor, fără a prejudicia relațiile cordiale cu Praga și Parisul...

Pe de altă parte, în pofida nuanțelor diferite exprimate de reprezentanții partidelor politice, **se constată o deplasare sigură a opiniilor spre o linie de mijloc**, o linie de prudență și de realism... Există mai puțină pasiune în declarațiile privind Parisul sau Berlinul;

mai multă rezervă față de manifestările pro- sau anti-sovietice;

cu excepția unor ziare ale căror părți-pri-uri sunt iremediabile. (!!! Expozeul lui Mihalache la Comisia externă, privind relațiile cu Rusia, consecvența cu care rămâne pe linia lui Titulescu!!!)

!!! El nu va comite indiscreția de a cerceta cauzele acestei schimbări, nici nu va stabili momentul când reprezentanții majorității [P.N.L.] au înțeles sensul declarațiilor sale (L.D. vezi!), dar, în orice caz, acest lucru s-a produs... Și dacă el simte o satisfacție, este pentru drumul parcurs din '35... (dec. '36)

Gh. Brătianu /

b) "**La politique de la Petite Entente et les sanctions**" (pag. 11-17)

("Miscarea", 3 iun. '36 și "Revue des Ambassades", iul. '36)

Atenție L.D. vezi broșura!

Pe marginea reuniunii de la București a șefilor de stat din Mica Înțelegere și a reuniunii Consiliului Soc. Nat.

care au reținut atenția, pentru importanța lor.

... O informație apărută în presa italiană, semnalează că Litvinov ar fi spus că, în câteva zile, la conf. de la București, este posibil să se stabilească un front diplomatic comun între URSS și Mica Antantă...

!!! Până acum se știa că cele trei state au raporturi f. diferite cu Rusia:

-Cehoslovacia are o alianță militară;

-Iugoslavia încă nu a reluat relațiile diplomatice;

-România este neliniștită de mult timp cu dificultățile în negocieri..:

/ Experiența pe care noi o avem, justifică toate aprehensiunile, și obligă factorii de răspundere să se explice.

"În ce mă privește, opinia mea despre relațiile României cu aliații săi și patria Kominternului, este destul de cunoscută, drept pentru care este suficient să o reamintesc[...] evenimentele n-au făcut decât să confirme

-dacă mai era nevoie- previziunile mele și convingerile mele "(L.D.-vezi!)

... Trece la problema sancțiunilor contra Italiei... (L>D> vezi!)

Gh. Brătianu /

c) "**Declarations faites a Cluj, le 5 juillet**" [1936]

[...] În ce privește politica externă, "noi suntem în plin haos."

El se raportează totdeauna la timpurile tulburii ale neutralității Vechiului Regat, când avea 20 de ani...

!!! Din nou epitetul de <francofil> și <germano-fil> umplu coloanele presei și a reuniunilor publice [...] Noi nu putem confunda politica Franței cu a Sovieticilor, nici să considerăm ca reprezentanți

ai ei pe Litvinov sau Bela Kun.Eu cred ca adevaratele sentimente ale poporului francez au fost exprimate de maresalul Petain:< Nu ne-am batut pentru Negus,nu ne vom bate pentru Stalin>.Si daca asta se cheama a fi germanofil...eu vreau sa fiu germanofil ca maresalul Petain si generalul Weygand!

Dar in ce priveste politica romaneasca ,noi suntem ,din nou,intr-o confruntare f. importanta:peste teritoriul nostru se intretaie si se contracareaza mari interese internationale.Noi nu le vom putea rezista si nu vom reusi sa aparam existenta noastra ,daca nu le dirijam prin patriotism,si nu prin ideologii internationale.

Frontierele Romaniei nu sunt in Etiopia(ca ale imp. Britanic),nu sunt in Renania (ca ale Frantei si Belgiei)... "Frontierele Romaniei sunt pe Nistru si in cimpia Tisei,pe Dunare si pe tarmurile Marii Negre " si interesele ei sunt

definite in functie de apararea integritatii lor.

Politica externa a Romaniei trebuie sa fie fondata pe realitatile nationale,si nu pe formule de filozofie diplomatica,ca ,de dragul pacii,sa intram in catastrofa unei conflagratii.

Stramosii nostri romani spuneau:<Si vis pacem,para bellum>.Ii este dat timpului nostru sa descopere o noua formula :< Daca tu vrei pace,fa razboi!> [...] natiunea noastra nu a facut aceasta tara ,ca in secolele trecute,ca sa fie loc de trecere si cimp de batalie a armatelor straine, Nici din Est,nicidin Vest.

"Voi nu v-ati eliberat,aici in Transilvania,de tirania maghiara,pentru a o inlocui cu cea a Kolhozului sovietic".

Gh Brătianu /

d)"**Declarations faites a Campulung,le 26 juillet**,au congres du parti national liberal de Muscel "(L.D. critica cu duritate polit .lui Titulescu -vezi brosură!)

Gh.Brătianu /

e) "**Les relations Italo- Roumaines** .Le revivisionisme et la politique des realites".

(Interviu acordat ziarului "Curentul",7 oct.'36)

...a fost la Congresul International de Studii Bizantine (initiat de Iorga) ,la Roma...admiratie pentru transformările din Italia,explicatii pentru politica ei, pentru revizionismul ei (L.D. vezi brosură !)

Gh.Brătianu /

f)"**Soyons sinceres et loyaux,mais avant tout,soyons Roumains!**"

("Miscarea",28 oct.'36)

"Pentru unii ,totul se rezuma la aceasta chestiune:cu rusii sau cu nemtii, cu toate pericolele ce le comporta ,intr-un sens sau altul"

(L.D. vezi brosură : Recurs in istoria relatiilor rom-sov.)

Gh.Brătianu /

g)"**Lettre au president de la Chambre ,le 3 novembre**"[1936]

(L.D. vezi brosură...necesitatea dezbaterii probl.de polit.ext. la Comisia parlamentara.

Gh.Brătianu /

h)"**Declarations faites a Bucarest ,la Congr. P.N.L.,29 nov.'36"**

(L.D. vezi brosură -recurs istoric,evocarea lui I.C.Brătianu la Conf. De pace)

Gh.Brătianu /

"**Declaratie in Parlament,8 dec.'36"**

(L.D. vezi brosură si discursul in Parlam.Cazul Osrovski)+

Gh.Brătianu / 1936/ 1937

13.) Nic.Titulescu , **Scrisoare către Carol al II-lea, [probabil, sept '39]**

/ **Relațiile româno-sovietice sub directiva lui , 1932- 1936 /**

(Arhiva CC al PCR, fond 103, dosar nr. 8083)

[LD : Acest Raport al lui Titulescu, de care s-a făcut mult caz în istoriografia românească, în cazul meu a avut un efect contrar. În fond, Titulescu își justifică politica sa personală, și o face apelând la Buna credință a tezelor sovietice !]

Text integral , **fișier Politică externă I**

Am onoarea a vă adresa raportul politic în chestiune.

El tratează în mod amănunțit despre raporturile ruso-române. [-----]
Titulescu / 1939

▣ **Tratatul 1932.**

▣ **Titulescu - Litvinov.**

Cînd am negociat eu însumi chestiunea, ca ministru al Afacerilor Externe, Majestatea Voastră își va aminti că **am făcut o conferință** , că m-am mărginit să o discut **cu Litvinov între patru ochi**, pentru a evita orice publicitate a unei eventuale divergențe. **Nu a fost nici o divergență** .

Majestatea Voastră își amintește ce am făcut în chestiunea basarabeană în 1932.

Nu vreau să insist prea mult asupra acestui lucru pe care excelența sa d-l Gafencu , ministrul Afacerilor Străine [în 1939] să nu creadă că vreau să-i adresez indirect cea mai mică critică. Dar, cu toate acestea, sunt anumite fapte care treuiesc amintite .

" **Eu sunt acela care a fost însărcinat să negociez cu rușii pactul de neagresiune**.

Dacă n-aș fi primit acest mandat, n-aș fi avut motive să-mi **dau demisia**

din postul de ministru la Londra, căci chestiunea nu intra *in my departament* .

Negocierile trebuiau să le duc **prin intermediul Poloniei**, reprezentată atunci de un prieten , ministrul Zaleski .

În adevăr , **între Litvinov și mine** , până în 1933, **a fost un duel permanent** .

Nu era duelul Appony -Titulescu , căci Litvinov nu avea talentul lui Appony.

Dar trebuie recunoscut că **discursurile cele mai substanțiale**

, care au fost pronunțate la Geneva , **au fost cele ale lui Litvinov**,

cu excepția tezelor excesive , ca dezarmarea totală sau altele, **impuse de Moscova**

[-----] Ceea ce pot spune Majestății Voastre , pentru a încheia acest capitol,

este că **ceea ce constituie forța mea în ochii rușilor , începând din 1932,**

a fost că atunci aveam toate partidele alături de mine .

Ceea ce am făcut mai slab, după aceea,

este că URSS credea că eu duceam o politică personală ,

pe când aceasta nu era cazul , cum voi dovedi cu ușurință în capitolul ce urmează.

Titulescu / 1939

▣ **1933: Pactul de neagresiune.**

▣ **Definirea agresiunii**

▣ **Definirea teritoriului**

Sîntem la Geneva , în una din acele dimineți cenușii care caracterizează așa-zisa primăvară a acestui oraș.

Deodată, **Litvinov** se ridică și **propune o definiție a agresorului** ,care , orice ar spune adversarii , este **cea mai bună din cele care au fost date până azi** .

Nu știu să joc tenis, dar am simțit că **o minge atingea racheta mea de om politic** .

Am aruncat-o imediat înapoi **spunând , spre uimirea generală [!!!]** ,

căci Litvinov și cu mine eram pînă atunci adversari ireductibili :

<România acceptă definiția agresiunii , așa cum o propune domnul Litvinov. > *

*** Notă LD : propunerea a fost făcută de Dovgalevski în mai 1933, susținută de Titulescu , împotriva opoziției reprezentantului Angliei.**

Mica Înțelegere, credincioasă ca totdeauna (**Iugoslavia** din timpul regelui Alexandru și **Cehoslovacia**) s-au alăturat punctului nostru de vedere .**Polonia** a făcut la fel . [----]

Țin să adaug că **la Geneva obținusem ca teritoriul să fie definit**

după o formulă a mea , în care se vorbea de "**posesiune**" .

De ce am folosit această expresie ?

Pentru a o evita pe aceea de suveranitate care ste juridică și pentru a face să se înțeleagă bine că **România se întinde efectiv , în ochii rușilor , " de la Nistru până la Tisa " .**
" **Formula teritoriului** , pe care la **Geneva** îl însărcinasem pe **Politis să o susțină , am schimbat-o în cursul nopții** , în sensul în care se găsește în prezent în Convenție. Și **Basdevant** , juriconsult al Afacerilor Externe franceze, **a susținut-o** în fața Comitetului secret. **Politis a făcut Raportul cu noua formulă** și a pronunțat **o cuvântare magnifică** în fața Comisiei Plenare .[-----]
Titulescu / 1939

▣ 1934: Tratatative : reluarea relațiilor diplomatice cu URSS

După semnarea **Convenției de neagresiune cu URSS** , **Mica Înțelegere** a ridicat chestiunea **reluării raporturilor diplomatice cu acest stat** . **Beneș** era atunci **președinte** al Micii Înțelegeri .[-----]
În acel moment, am primit **o telegramă** anunțându-mă că, **dacă vreau să discut cu Litvinov reluarea relațiilor diplomatice** , acesta mă așteaptă **la Menton , la Grand Hotel (Caravan)**
Majestatea Sa îmi dăduse aprobarea Sa pentru **reluarea relațiilor diplomatice** în luna **ianuarie 1934**, prin aprobarea **Procesului -verbal** redactat de **Beneș**. **Consiliul de Miniștri, de asemenea.**
I-am vorbit **Regelui Alexandru** în această privință.
Acesta mi-a spus textual : **< Vă sfătuesc insistent a relua relațiile diplomatice cu URSS**
Aceasta este pentru Iugoslavia o descărcare a obligațiilor sale ,
căci dacă ați fi în război cu URSS și ungerii v-ar ataca ,
noi ar trebui să mergem cu voi.
Dacă întârzi să fac acest lucru eu însămi, este că , mai întâi , nu pot iubi Sovietele care au ucis rude ale familiei mele , și apoi pentru că în Iugoslavia există un asemenea curent pro-rus , încât se va confunda regimul sovietic cu vechea Rusie , Sfinta Rusie . Ori nu pot accepta aceasta. Dar vă voi urma în curând pe această cale . >
[-----]
Titulescu / 1939

▣ 21 iul 1936

▣ **Tratatul româno-sovietic.**

Pe scurt, am căzut de acord asupra tuturor condițiilor și **Litvinov a acceptat să recunoască deplina și întreaga suveranitate a României cu care trata , adică a României care posedă Basarabia.**
[-----]

" **Posed originalul** și numeroase copii fotografice ale acestui **document esențial** pentru istoria României , **semnat la 21 iulie 1936** .

lată cele **două articole** la care mă refer, care sunt de altfel redactate în limba franceză :

Trecerea trupelor ...

a) **< Guvernul URSS recunoaște că în virtutea diferitelor obligații de asistență ,**
trupele sovieticenu nu vor putea trece nici o dată Nistrul,
fără o cerere formală a Guvernului Regal al României în acest sens,
la fel cum Guvernul Regal al României recunoaște că
trupele române nu vor putea trece nici o dată Nistrul spre URSS .
fără o cere formală a URSS . >

În orice caz, avînd în vedere **deplinele mele puteri** , **aș fi putut semna fără a cere un nou aviz .**

Dar , în ciuda celor ce s-au spus, eu lucrez foarte strâns, și **vreau să fiu acoperit prin acte multiple** , emanînd de la mandanții mei.

Așa dar , nu numai că nu-i autorizasem pe ruși să treacă Nistrul , dar oținusem două obligații de a nu face aceasta decât la cererea formală a Guvernului Român.

-Pe ce se întemeiază criticile ce mi-au fost adresate atât de adesea în România ?

- Pe ce se întemeiază aceste bârfeli ?

- De când acel ce apăra odinoară interesele României cu atâta îndârjire , se transformase pînă într-atîta în rusofil încît să piardă din vedere interesele țării sale ?

- Și nu vorbesc de motivele pretinse de anumiți agenți interesați .

Mă voi opri aici , net și intenționat .

Retragerea trupelor ...

Trec la cealaltă dispoziție a *Tratatului* semnat cu Litvinov la 21 iulie 1936.

b. **< La cererea Guvernului Raial al României , trupele sovietice vor trebui să se retragă imediat de pe teritoriul român la răsărit de Nistru , la fel cum la cererea Guvernului URSS , trupele române vor trebui să se retragă imediat de pe teritoriul URSS la apus de Nistru .>**

Teritoriul român pînă la Nistru !

a teritoriul rus începând de la acest fluviu !

Așa dar, Nistrul era recunoscut ca frontieră , fără ca Basarabia să fie cedată României de URSS.

Era cu totul conform cu doctrina pe care am expus-o la punctul 1 al acestui memoriu . [-----]

- De ce n-am adus acest act la București ?

- De ce nu l-am comunicat mai curînd Majestății Voastre ?

Motivele sunt multiple [-----]

- De ce n-am venit la această conferință ?

Pentru motivul foarte simplu că **nu mai eram ministru la data întrunirii sale.**

Mai mult, **în septembrie 1936**, imediat ce m-am simțit ceva mai bine după **boala gravă** prin care am trecut atunci, Litvinov mi-a telefonat pentru a-mi spune :

-< Ați depus la Afacerile Externe actul din 21 iulie 1936 ? >

-< Nu >, i-am răspuns de bună credință .

M-am supus dorințelor dvs și am încetat de a fi ministru , înainte de a fi putut să-l comunic în persoană la București.

-< Atunci, mi-a răspuns Litvinov, nu-l depuneți , căci actul din 21 iulie 1936 nu mai este valabil între noi , căci considerăm că demiterea dvs în împrejurările cunoscute , echivalează cu o schimbare a politicii externe . > [-----]

Titulescu / 1939

XII.Concluzie : sept 1939

[-----]

România va trebui să expună acolo drepturile sale față de URSS .

Aceste drepturi trebuie să derive dintr-un tratat internațional , pe care , pentru comoditatea cuvîntului , l-am numit lege.

Și care este această lege ?

Tratatul din iulie 1933 a fost golit de sens prin noi înșine , cerînd rușilor recunoașterea din noiembrie ,

contrar tradiției române create de Take Ionescu și Ionel Brătianu ;

Tratatul din 21 iulie 1936, nu a fost oficializat de România .

Vor rămîne deci Tratatetele de la Berlin , din 1877 ,

care ne iau Basarabia meridională ,

și Tratatul din 1812 , care ne ia întreaga Basarabie.

Sire, se poate ca lucrurile să se schimbe în favoarea noastră , dar pentru moment ele trebuie văzute așa cum sunt.

Nici noi, nici Franța , nici Anglia

n-am știut să profităm de prezența lui Litvinov la Afacerile Externe.

[-----]

N.Titulescu / sept.'39 / retro ' 1936

14.) Vizita Regelui Carol II la Praga , 28 oct.'36

(BCS, Fd. Saint Georges, pch XIV, ds. 1 , f. 134-139)

De ziua națională a Republicii Cehoslovace .

(Ed.Beneș vizitase Bucureștiul în iun.1935)

/ Carol - la Bratislava(port la Dunăre)

Primit cu mari onoruri , fast , amicitie

/ Lista de cheltuieli, de flori, de bucate ...

/ Revistă cehă cu fotografii mari : **Regele Carol cu Beneș ;**

Vict.Antonescu cu Krofta ; Th.lamandi (ambasadorul) ; Bucureștiul ;

15.a) CZCodreanu , Declarațiile , 5 nov. 1936 și 29 nov. 1937

(Cf. **Horia Sima** , Un manifest legionar prevestitor , 1 sept. 1940)

(Rev. " Parlamentul Românesc " , an XI, nr. 343- 344 , p. 6)

[LD : cu rezervele de rigoare , având în vedere apariția postumă.]

La 15 nov. 1936 și la 29 nov. 1937, **Căpitanul Legionarilor** ,

Corneliu Zelea Codreanu a declarat următoarele :

< **Cerem ca Majestatea Voastră să pretindă tuturor celor ce conduc sau manifestă păreri cu privire la politica externă a României ,**

să declare că răspund cu capul pentru directivele pe care și le însușesc. >

< **Așteptăm , de asemenea , același gest de mare curaj și cavalerism din partea Majestății Voastre, în ceea ce privește linia regală de politică externă a României . >**

< **Nu există : Mica Înțelegere, nici Înțelegerea Balcanică , nici Liga Națiunilor .**

Cine crede în acestea , dovedește că nu a înțeles nimic. >

< **Față-n față stau numai două lumi. Sub presiunea lor, în clipa războiului , toate combinațiunile diplomatice se vor năruia ca niște castele de carton.**

< **Țara întreață trebuie să se cutremure , să se înalțe și să înfrunte pe cei cari îi pregătesc moartea. Toți cei ce se găsesc astăzi pe linia destinului și a istoriei naționale ,**

au datoria să ceară și să impună scoaterea politicii românești , interne și externe, de sub comanda masoneriei , comunismului și iudaismului. >

< **Este singura măsură salvatoare pentru viitorul neamului românesc. >**

CZCodreanu / 5 nov.'36 ?

15.b) **Corneliu Zelea Codreanu** , Circulări și Manifeste , 1927-1938 ,

Colecția "Europa" , **Ion Mării** , Munchen, Ediția a 5-a, 1981 .

CZCodreanu / 5 nov.1936

▣ **Memoriu : politica externă(pag. 97-100)**

(adresat MSRegelui , Oamenilor politici și Țării)

[LD : atenție! **Foarte important** pentru **episoadele din 1940**,

când **s-a cerut lui Carol abdicarea**. Privind **comportamentul legionar** cu acel prilej.

istoricii vorbesc despre "manipularea" de la ambasada germană , etc etc.

Iată o dovadă că era vorba de **o amenințare și o condiționare** pe care

Codreanu o făcea încă **cu 4 ani înainte !**

În ce privește fondul, punctul său de vedere este clar și fără echivoc.]

"Majestate,

Nu dorim să supărăm pe nimeni cu **părerile noastre în materie de politică externă**.

Acum este vorba însă de **ceva mai mult decât o simplă părere** ,

e vorba de **viitorul Țării noastre**.

Suntem în drept să vorbim - și să vorbim cu hotărâre și cu bărbăție .

"Tot ce fac politicianii români în politica externă , fac pe carnea , pe sângele și pe răspunderea noastră . Bine sau rău, ei și-au trăit viața. De acum urmează a noastră.

Este îngrozitor ca faptele și atitudinile lor de astăzi să atragă o mare răspundere pe umerii generației noastre

Este cutremurător să ne gândim că noi, tineretul de astăzi, ar fi să fim condamnați a asista la împărțirea sau ciuntirea României Mari , pentru a plăti păcatele unei infame politici externe.

De aceea , socotesc că noi tineretului am face un act de lașitate , **dacă** în aceste ceasuri hotărâtoare pentru viitorul nostru , **n-am avea curajul să ne ridicăm și să facem ca glasul nostru să fie auzit** . Supunem deci Majestății Voastre **gândurile noastre** :
- I -

"**Cerem ca Majestatea Voastră să pretindă** tuturor celor ce conduc sau manifestă **părerii cu privire la politica externă** a României **să declare că răspund cu capul** pentru directivele pe care și le însușesc.

"**Așteptăm , de asemenea, același gest de mare curaj și de mare cavalerm , și din partea Majestății Voastre** , în ceea ce privește **linia Regală de politică externă a României** .

" În acest mod, în momentul unei eventuale **catastrofe**, Țara ar cunoaște : **și cui aparțin răspunderile și natura sancțiunii.** **Aceasta pretendem de la oamenii politici români - și nu teorii cu care n-avem ce face.** Pentru că **politica externă este bună sau rea** , nu atunci când se pretează la discuții **teoretice** , ci atunci **când rezultatele ei sunt bune sau fatale pentru Țară.**"

- III -

" **Nu există : Mica Înțelegere , nici Înțelegerea Balcanică .**

Cine crede în acestea , dovedește că nu a înțeles nimic.

"**Față-n față stau numai două lumi** .Sub presiunea lor, în clipa războiului, toate **combițiile diplomatice se vor năru**i ca niște castele de carton.

Aceste două lumi sunt : **Statele revoluțiilor naționale**

cari luptă pentru apărarea Crucii și a unei civilizații milenare

și **Bolșevismul cu anexele sale** , care luptă pentru **nimicirea neamurilor** și pentru **prăbușirea civilizației creștine.**

Acestea din urmă : bolșevismul și anexele sale, **vor fi nimicite de armatele Crucii** și ale ordinii naturale a lumii. **Dacă politicienii români ne vor duce în lotul lor, România va fi ștearsă de pe harta Europei.**

- IV -

"Discursul lui Mussolini este un **răspuns sfâșietor de dureros** pentru noi, la **atitudine de mare vrăjmășie și de mare ănelire** pe care **politica noastră externă a avut-o față de Italia fascistă.**

Această politică s-a făcut **timp de 14 ani** **unealta cea mai infamă a Masoneriei și a Judaismului.** Aici unde suntem, **ne-a adus Masoneria și Judaismul.**

"Din acest punct de vedere , socotim că **omul acestora, Nicolae Titulescu, a făcut cea mai mare crimă** față de viitorul statului român.

Noi am fost **primul stat din lume** care , **ca cea de pe urmă slugă a judaismului, ne-am repezit** la ordinul acestuia să decretăm **sancțiuni contra Italiei** , într-un greu moment al istoriei sale. Italia consideră gestul nostru mai mult decât un gest de vrăjmășie : **un gest de trădare a rasei latine.**

Se mai miră cineva de ferocitatea discursului lui Mussolini ?

"În fața acestei situații , noi, tineretul, cel dintâi lucru pe care îl avem de făcut este :

să arătăm cu degetul pe toți cei ce ne-au adus aici și **cari, mai departe, pe acest drum, ne duc la moarte**"

[-----]

- VI -

" Țara întregă trebuie **să se cutremure , să se înalțe și să înfrunte pe cei ce-i pregătesc moartea** .Toți cei ce se gândesc astăzi la linia destinului și a istoriei

naționale , au datoria să ceară și să impună scoaterea politicii românești , interne și externe, **de sub influența masoneriei , comunismului și judaismului.**
Este **singura măsură salvatoare** , pentru viitorul Namului acestuia.
Să trăiți Majestate ! " CZC / 5 nov.'36

Guvern Tătărescu .Legislatura PNL. Sesiunea a IV-a ordinară , **16 nov.'36 - apr.'37**

16.a) Mesajul Regal, duminică, 14 nov.'36.

(**DAD**, MO 1, șed. din 15 nov.'36 , p. 1-3 ; **D.S. MO 1** , p. 1-3)

Domnilor Senatori ,

Domnilor Deputați,

" În mijlocul frământărilor ce agită viața internațională a zilei de azi,

politica externă a României continuă să urmărească ,

fără nici o șovăire și cu o liniște desăvârșită ,

scopul ei suprem : menținerea păcii și integritatea fruntariilor noastre trase pe vecie.

(**aplauze puternice, îndelung repetate , bravo, Trăiască Regele ! Trăiască armata !**)

" Guvernul meu este convins că acest scop poate fi atins prin **colaborarea prietenească a tuturor popoarelor** în cadrul **Societății Națiunilor** și prin **întărirea alianțelor noastre** .

(**aplauze prelungite**) De aceea el rămâne hotărât **să susțină orice acțiune menită**

să sporească autoritatea și forța așezământului de la Geneva

și, în același timp, să dezvolte și **să adâncească alianțele actuale ale României** ,

continuând să întrețină în acest scop **contactul strâns și permanent**

cu conducătorii tuturor statelor aliate. (**aplauze prelungite**)

" Printre manifestările acestui contact se așază și repetatele **întruniri ale Consiliilor**

Permanente ale **Micii Înțelegeri** și ale **Înțelegerii Balcanice** ,

prilej de strălucită **afirmare a solidarității și unității de vedere** ce însuflețesc

aceste grupuri de State . (**aplauze prelungite**)

" **Mica Înțelegere** a primit , în cursul anului acestuia , **o nouă întărire** prin hotărârea

Șefilor Statelor ce o compun **de a avea întâlniri periodice**(**aplauze**)

Prima din aceste întâlniri a avut loc la București , în cursul lunii **Iunie** din acest an ,

când dl **Eduard Beneș** , președintele Republicii Cehoslovace și Alteța Sa Regală

Principele Regent **Paul al Iugoslaviei** , au găsit în Capitala noastră o atât de caldă primire

izvorâtă spontan din adâncul sufletului Națiunii Române.

Instinctul Țării a confirmat în felul acesta **puterea indestructibilă a Micii Înțelegeri**

și frăția desăvârșită dintre popoarele ce o alcătuiesc. (**aplauze prelungite**)

Aceeași sinceră și înălțătoare însuflețire a domnit și în zilele ce nu se uită

ale **călătoriei Noastre în Cehoslovacia**. Primirea făcută de întreaga Națiune Cehoslovacă

Ne-a mișcat prin **strălucirea și cordialitatea ei**, și s-a înscris pentru totdeauna în trainica

Noastră amintire. (**aplauze prelungite**)

" Punând atâta grijă pentru păstrarea și întărirea alianțelor , **România înțelege să întrețină,**

în același timp , **relațiuni de prietenie cu toate Statele** , în deosebi **cu cele vecine,**

încredeștinată că, în felul acesta, slujește deopotrivă **interesle ei și menținerea păcii** .

Mesajul Regal / 14 nov.'36

16.b) Adunare antirevizionistă, Motivne, Cluj, / reacție la discursul lui Mussolini / 14 nov.'36

("Dimineața" , an 32, nr. 10742, 17 nov.'36)

Din **Motiunea** votată la **Adunarea antirevizionistă**, organizată ca reacție la **discursurile și acțiunile revizioniste ale lui Mussolini** :

" **6. Hotarele statului român întregit , așa cum au fost fixate , și cu semnătura solemnă a Italiei , prin Tratatul de la Trianon , constituiesc cea mai integrantă parte a patrimoniului național , pe care poporul român va ști să-l apere în deplină și indestructibilă solidaritate națională , până la ultima picătură e sânge "**

17.) **Grigore Filipescu (P.Conservator) , discurs la Mesaj, Senat , 23 nov.'36**

(DAD, MO 4, șed de luni, 23 nov.'36 , p. 20-25)

[LD : Foarte interesante opiniile lui **Grigore Filipescu** .

Ce a mai rămas din gloria și puterea Partidului Conservator de altă dată , nu mai este apanajul acestui partid cu titulatură explicit conservatoare , ci se găsea, mai curând , în doctrina altor partide .

Îl se potrivea mai bine "**Liga Vlad Țepeș**" , având în vedere **suportul moral doctrinar**.

Dincolo de asta , însă , este o discrepanță între luciditatea analizei și fascinția "pacifismului "

Cele mai interesante , însă , mi se par avertismentele] Doc. integral la **fișier P.Conservator II**

/ Dinastia - Carol II : simboluri ; orine în Stat /

/ Armata : scutul apărării / necesitatea pregătirii /

/ Guvernul : redresarea financiară / reabilitarea creditului țării /

[-----]

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣ **Politica externă ?!**

▣ **Agresiunea italiană**

▣ **Ineficiența Ligii Națiunilor .**

[LD : mostră de politică externă caracteristică **cafenelei politice ?**

mostră de **logică normală, de bun simț și bună credință** la un intelectual român ?

mostră de **naivitate , de diletantism** în materie diplomatică ?

Indiferent de calificativ, discursul lui Filipescu exprimă **mentalitatea românească de epocă** ,

care a crezut în **posibilitatea unei păci** dacă nu veșnice , măcar de o durată mai mare ;

care și-a pus mari speranțe în **capacitatea Ligii Națiunilor** de a preîntâmpina războiul ;

care a investit o mare încredere în **scutul de securitate** reprezentat de **Marii Aliți** ;]

" D-lor senatori, acum un an când eu, cu ocazia dezbaterilor Adresei am cercetat **problema politicii noastre externe**, eram la începutul **războiului italo - etiopian** ,

Credeam cu tărie că Italia va fi înfrântă de putere morală și materială pe care o reprezenta **Liga Națiunilor** . Nu știu ce va aduce ziua de mâine .

Poate că Italia va regreta zdruncinarea vechilor sale legături de prietenie cu Marea Britanie ;

astăzi, însă, așa cum se prezintă lucrurile , trebuie să recunosc , că prevederile mele

nu s-au împlinit . N-am să analizez **greșelile înfăptuite** , nici **rspunderea pe care o poartă**

față de țara sa și de aliații Franței , **fostul președinte de Consiliu d-l Laval** ;

mă opresc la faptul în sine : **Italia a învins Etiopia**.

Am urmărit cu patimă toate fazele conflictului , ca și cum țara mea ar fi fost părtașă.

Le-am urmărit cu pasiune , pentru că , de unde mulți credeau , atât în țară cât și în străinătate ,

că o dată stăpână pe imperiul Negusului , **Italia se va declara astisfăcută** ,

punând în valoare un teritoriu mai întins decât Germania , aveam convingerea că,

departe de a e opri în Africa, d-l Mussolini , **împodobit cu noi lauri, va încerca a doua zi**

să refacă harta Europei. Aș fi dorit ca și aici evenimentemntele să infirme prevederile mele .

Din păcate , **ele le-au depășit** .

S-a vorbit de un conflict între albi și negri , între civilizație și barbarie.

De sigur, d-lor ! **Dar la capătul acestui confict** ,era altul latent : **un conflict între albi** ,

în care poate să se prăbușească civilizația noastră .

S-a mai spus că Geneva nu avea mijloace suficiente pentru a împiedica agresiunea sau pentru a o opri. Absolut întâmplător am văzut într-o cancelarie străină **o notă diplomatică** italiană , pornită de la Roma în **nov. 1935** , în care se vorbea de **asfixierea Italiei** , **în cazul în care s-ar vota sancțiunile petrolifere** . Consiliul Ligii era convocat pe ziua de 25 dec. la Geneva. **La ordinea zilei : petrolul.**

Cu 48 de ore înainte **se parafează la Paris planul Laval - Hoare** .

Din acea clipă , **partida era compromisă pentru Geneva** .

Statele Unite își schimbau radical poziția de neutralitate , iar **Germania începea să se îndoiască de puterea Angliei.**

Până la întocmirea planului Laval -Hoare , principala preocupare a guvernului de la Berlin era să nu stânjenească întru nimic acțiunea Marii Britanii.

[Citează din presa germană comentariile despre războiul italo - etiopian ,

vehementele dezvăluiri împotriva metodelor armatei italiene , în calificabila agresiune împotriva unei țări slabe și prost armată , de metodele barbare ale fascismului]

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣ **Axa Roma - Berlin ?!**

▣ **Hitler - Mussolini ?!**

În materie de politică externă , **imponderabilul joacă un rol atât de covârșitor , încât este greu de afirmat că cutare cauză produce matematic cutare efect.**

Putem totuși presupune că

dacă atitudinea guvernului Laval ar fi fost alta ,

dacă sancțiunile petrolifere intrau în vigoare de la început,

dacă prestigiul Marii Britanii rămânea neatins la Berlin,

lovitura hitleriană de la 7 martie nu s-ar fi produs.

În orice caz, **discursul d-lui Mussolini de la Milano ar fi fost rostit pe alt ton.**

D-lor senatori, lumea trăește astăzi sub impresia câtorva **credințe extrem de discutabile** ce întrețin și întăresc haosul în care ne zbatem.

Prima ,este **că Italia și Germania vor fi** , în caz de conflagrație generală, **în aceeași tabără !**

Fără îndoială că **Berlinul și Roma** au un interes comun să **acrediteze această legendă** ,

care , în anumite împrejurări, se transformă într-**o adevărată sperietoare** .

Raporturile dintre **dl Mussolini și Hitler** seamănă foarte mult cu legăturile

dintre **Talleyrand și Fouché.**

[Citează pasaje lungi ... din Emil Ludvig despre sfetnicii lui Napoleon ,

care spune că cei doi **nu se iubeau, pentru că semănau prea mult :**

amândoi **gândeau limpede, realist , pozitiv** ; amândoi **erau discipoli ai lui Machiavel** ;

amândoi trecuseră prin **școala revoluției**]

Grandioasa recepție de la Veneția în cinstea cancelarului Hitler, **serbările de la Berlin și de la Berchtesgaden** în cinstea contelui Ciano, îmi reamintesc scena din saloanele prințului

Talleyrand .Sunt incontestabil chestii în care interesele vremelnice ale Italiei se potrivesc cu

interesele Germaniei .**Este incontestabil că Italia și Germania au interese potrivnice**

intereselor franco-engleze în Mediterana .

Ele urmăresc deci cu o încordată atenție evenimentele din Spania.

Pe motivul unei lupte doctrinare împotriva comunismului , și scontând bunăvoința guvernului de mâine, **Italia și Germania caută să pună piciorul în sectorul spaniol al Mării Mediterane** .

Aici nimic nu le desparte deocamdată. În raporturile dintre ele , un singur lucru le preocupă :

să nu obțină Italia mai mult decât Germania sau invers.

Împotriva obstacolelor geografice , finețele diplomației sunt neputințioase .

Între Berlin și Roma există un raport de forțe pe care ambele diplomații

sunt veșnic preocupate să-l mențină constant .

Un război poate izbucni de pe urma metodelor folosite de Berlin și de Roma .

Este însă foarte greu de conceput ambele state în aceeași tabără beligerantă

Sunt multe șanse ca ceea ce s-a întâmplat în 1914, să se întâmple și astăzi .

Sperietoarea înțelegerii italo -germane și-a avut efectele .Ambele diplomații au înregistrat

succese, exploatând aparențele unui acord desăvârșit .

[**continuă cu analiza , în același stil, a ultimelor evoluții internaționale, în special privind Italia, Mussolini]**

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣ **Blocul marilor puteri**

▣ **Societatea Națiunilor.**

În toate cuvântările sale, **Mussolini declară că nu înțelege ca Europa să se împartă în două blocuri.** Această declarație a devenit o formulă stereotipă .

Când **unele state au ieșit din război zdrobite și altele și-au îndoit teritoriul,** este imposibil să nu ai **un bloc al satisfăcuților și altul al nemulțumiților.**

Pricep perfect de bine gândul d-lui **Mussolini.** D-sa nu vrea să se stabilizeze nici într-o tabără nici într-alta , crezând că poate **trage foloase de pretutindeni.**

Idealul său este deci, să revină la **formula din 1933,**

aceea **a pactului în patru** - poate puțin lărgită astăzi - **a câtorva puteri** cu interese opuse , constituind **un bloc de veșnică ceartă** , în care Italia ar manevra odată cu unii , o dată cu alții, spre folosul ei exclusiv, și **totdeauna în dauna celor mici.**

" Eh, d-lor, dați-mi voie să prefer acestui ideal ,

formula atât de batjocorită astăzi a Liqii Națiunilor ,

în care se vor ciocni desigur ca în aeropagul restrâns al d-lui Mussolini ,

interesele celor satisfăcuți și revendicările celor nemiulțumiți ,

dar unde cei mici , reprezentând o forță , se pot apăra ."

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣ **Regimul intern**

▣ **Politica externă**

Al doilea paradox în care trăim este că anumite **similitudini de doctrină** stau la baza colaborării de mâine pe câmpul de luptă.

Politica externă a statelor este influențată în mică măsură de regimul lor intern.

Cruciadele pentru impunerea unei credințe aparțin domeniului istoric .

Se tot vorbește de aversiunea unor țări împotriva regimului comunist .

De sigur, d-lor, că nici **Germania hitleristă** , nici **Italia mussoliniană** , **nu doresc înflorirea bolșevismului pe teritoriul lor .**

De îndată ce se descoperă un cuib comunist în Germania sau Italia ,

el este stârpit , și cu drept cuvânt. Este interesant, totuși,

să ceretăm legăturile statelor care duc lupta împotriva comunismului cu Rusia Sovietică.

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣ **Germania - URSS**

" Să începem cu **țara cea mai antibolșevică , Germania**

/ La 16 apr.1922, **Sovietele semnav cu Germania tratatul de la Rapallo ,**

prin care **Reichul recunoaște de jure regimul moscovit .**

/ La 24 aprilie 1926 , cele două țări semnează **tratatul de la la Berlin**

un **tratat de neagresiune și de neutralitate .**

/ În aprilie 1931, **tratatul a fost prelungit** , dar cancelarul Brunning nu-l ratifică .

/ În **mai 1933 , Hitler cere ratificarea sa de către Reichstag .**

lată cuvintele rostite cu această ocazie de către **Fuehrer în fața Camerei :**

< Combaterea comunismului este o chestiune internă ;

relațiile politice cu celelate state ,

de care ne leagă interese comune , nu pot fi schimbate prin aceasta . >

Tratatul de la Berlin ratificat de cancelarul Hitler este însoțit de o adresă a guvernului

german, prin care se angajează să nu ia parte nici o dată la aplicarea articolelor 16 și 17

a **Conventului împotriva Sovietelor** și de a nu vota la Liga Națiunilor împotriva acestora .

Așa dar , al doilea stat mare care recunoaște regimul sovietic de jure , este Germania ; tratatul de la Berlin este prezentat Reichstagului spre ratificare de d-l Hitler , iar , în anii 1933, 1934 și 1935, foarte însemnate **credite financiare și industriale sunt acordate de Germania hitleristă , Rusiei Sovietice.**

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣ Italia -URSS

Să trecem la Italia. **La 7 februarie 1924 , d-l Mussolini recunoaște de jure guvernul sovietic, o dată cu semnarea Tratatului de comerț italo -rus.**

Vă rog să rețineți data : 7 februarie 1924.

Guvernul Herriot a recunoscut Sovietele abia 6 luni în urmă [**LD 1936 sau 1924 ?**]

La 21 noiembrie 1931, comisarul poporului d-l Litvinoff , sosește la Milano , pentru a sta de vorbă cu ministrul afacerilor străine al Italiei , d-l Grandi.

Ziarul personal al d-lui Mussolini "**Il Popolo d'Italia**" , scria la 25 noiembrie 1930 :

<Este firesc ca întrevăderea între d-l Grandi și comisarul afacerilor externe al republicilor sovietice să fi stârnit un interes unanim.

De observat , în același moment, prezența d-lui Bethlen la Berlin .

Spectrul unui bloc italo -ruso -german , de care ziarele pariziene și

presa Miciei Înțelegeri vorbesc înfrigurate , de câțva timp ,

a tâșnit deodată ca o realitate posibilă .>

La 2 septembrie 1933 , se iscălește la Roma

Tratatul de prietenie , de neagresiune și de neutralitate între Italia și Soviete .

Iată preambulul :

< Cele două guverne, însuflețite de dorința de a contribui cu toate forțele lor la menținerea păcii generale, ținând seama de continuitatea legăturilor prietenești , unind cele două țări ... etc etc...>

Notați vă rog, **art. 3 și 4 ale tratatului** , prin care **Italia se angajează să nu participe în viitor la nici un acord internațional de ordin politic sau economic**

îndreptat împotriva Rusiei , etc etc...

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣ Polonia - URSS

▣ România -Polonia -URSS

Asupra relațiilor polono - sovietice socot inutil să mă întind.

Am fost prea direct amestecați în negocierile dintre Varșovia și Moscova , ca să refacem istoricul lor.

Polonia a încheiat la **25 iunie 1932, Tratatul de neagresiune și neutralitate** cu Sovietele.

Trebuia să semnăm împreună. În vara anului 1932 , ne-am pomenit în fața unui adevărat ultimatum polonez : ni se cerea să semnăm cu orice preț. "

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣ Alianțele nu țin seama de doctrine .

▣ Avertismente .

[LD : după argumentarea solidă a **relațiilor internaționale privind URSS**, Filipescu trece la **combaterea acelor voci " pro-Hitler " sau " pro-Mussolini "** (izvornd din anticomunismul lor declarat propagandistic) **din România.**]

" **Eh, d-lor, în asemenea condiții , să nu ni se vorbească de o barieră morală**

între Soviete și acele State care le sprijină sau le atacă ,
după cum le dictează înțelegerea totdeauna realistă
a intereselor lor economice sau politice .

În caz de război , statele se grupează după nevoile lor organice ,
iar nu după doctrina regimului care le stăpânește . (aplauze , aprobări)

A enunța drept axiomă , imposibilitatea pentru Germania de a se înțelege cu Rusia
, este un ridicol paradox.

Cancelarul Hitler a dat dovadă de prea mult realism ,
ca să ne lăsăm păcăliți de unele clișee care amțeșc atâtea minți.

Încă o dată, el și nu altul a declarat că acțiunea împotriva comunismului intern
nu poate influența politica externă, în special , față de state cu care Germania
este legată de interese comune.

Când aceste cuvinte au fost rostite cu ocazia ratificării unei convenții politice
cu Sovietele, socot că ele merită să fie supuse unei adânci cugetări
a conducătorilor opiniei noastre publice.

Fuehrerul are perfectă dreptate .

Păcăliți vor fi acei ce uită aceste cuvinte și se iau după aparențele înșelătoare
a propagandei duse de așa - zișii discipoli ai lui Hitler , în afară de Reich

De 13 ani , d-l Mussolini repetă că vrea să mute granițele noastre .

Totusi, adeptii lui de la noi , în ciuda clarității cuvintelor rostite de dânsul ,
vor să ne dovedească că Ducele a înțeles absolut contrariul
de ceea ce a priceput toată lumea.

Și Germania și Italia și Polonia , pot fi alături de Ruși , ca și împotriva lor.

A baza întreaga noastră politică externă de o imposibilitate morală de conlucrare
a unora sau altora , ar fi să mergem în fața celor mai deceptii .

Nu suntem singurii care gândim în felul acesta .

Și în Franța , o parte a opiniei publice se încrede în legende.

În ziua când *pactul franco-sovietic* va fi denunțat ,
datorită acestei propagande dusă conștient de unii , inconștient de alții,

Germania va încerca , după toate probabilitățile ,

să se înțeleagă în condițiile cele mai bune cu o Rusie izolată , și vai de noi atunci."

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣ Poziția de neutralitate

▣ Avertisment

Al treilea paradox , care tinde din ce în ce mai mult să pătrundă în sufletul oamenilor este că
o țară poate să fie garantată fără să garanteze , sau, pentru a fi mai clar,
să beneficieze de avantajele unei polițe de asigurare , fără să plătească prima ,
ca să mă folosesc de fericita formulă a d-lui Paul Reynaud.

" Fără îndoială că, din acest p.d.v., Belgia este printre țările privilegiate.

Franța , și mai ales Marea Britania au un interes de căpetenie să asigure integritatea Belgiei ,
fără gând posibil de cucerire. Guvernul belgian ține , deci, Franței și Angliei următorul limbaj :

< Interesul vostru este să ne mențină în cadrul hotarelor noastre de astăzi ,
fără ca noi să ne credem obligați să dăm ceva în schimb.

Dacă Belgia nu e atacată , vom privi pur și simplu lupta ce se desfășoară
alături de granițele noastre . >

O asemenea atitudine comportă întotdeauna un pericol. Odată Anglia și Franța strivite,
Germania se va purta față de Belgia așa cum îi va dicta interesul său.

Serviciul adus de neutralitatea terților se uită foarte ușor după victorie.

Exemplul de la Sadova este clasic. Se vede că viziunea înfrângerii franceze din 1870,
a contribuit la întărirea realismului britanic din 1914.

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣ Formula lui Gh.Brătianu : *liga neutrilor răsăriteni*

▣ Avertisment

Dar , anumite neutralități accidentale mai comportă un pericol :
acel de a servi de compensație beligeranților.

D-I Gheorghe Brătianu propune următoarea formulă pentru asigurarea teritoriului nostru :
o ligă a neutrilor răsăriteni , în care ar intra *Antanta Balcanică , Mica înțelegere , Polonia și Statele Baltice*. DI Brătianu face următorul raționament :

Nu revendicăm nimic, deci nu amenințăm pe nimeni.
Dacă vreun beligerant trece însă peste neutralitatea unuia dintre noi ,
el ne va găsi pe toți la olaltă , alături de vrăjmașii săi.

M-am gândit și eu la o asemenea soluție, poate , totuși, pe scară mai redusă.

Am ajuns la concluzia că dacă raționamentul în teorie este impecabil, în practică el lasă mult de dorit .

Poate fi sigur d-I Brătianu că , în cazul unei agresiuni Sovietice împotriva Turciei ,
armatele estone sau lituane vor pătrunde în Rusia ?!

Și dacă România ar fi atacată de Unguri , sprijiniți de Italiani ,
ne-ar sări cine în ajutor ?!

DI Gheorghe Brătianu vine cu o formulă de securitate colectivă ,
mărginită la un număr de câteva state , a căror interese comune sunt foarte vagi,
și care n-au mijloacele Genevei pentru a declara război, războiului .

Interesele Iugoslaviei și ale Filandei nu sunt mai apropiate unele de altele ,
decât cele care leagă un stat oarecare de colectivitatea geneveză.

Singurul țel comun este de a împiedica războiul : or, șansele de a opri izbucnirea războiului ,
sunt cu atât mai mari și riscul, pentru fiecare , cu atât mai mic,
cu cât forțele ce se pot opune eventualului agresor
sunt mai numeroase și cântăresc mai greu.

Credeți , de altfel, că Liga preconizată de d-I Gheorghe Brătianu ,
care revine la o alianță defensivă în toată puterea cuvântului, s-ar putea măcar constitui ?!

În ce mă privește, sunt foarte sceptic să văz Polonia alături de Cehoslovacia ,
dovadă , refuzul ei de a participa la Mica Înțelegere .

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣ Statutul de neutru = punct mobil

▣ Avertisment

Câteva state din Europa , beneficiare ale tratatelor, și-au închipuit că rezervându-și libertatea de acțiune , vor fi arbitri ai viitorului conflict .

În timp de pace aceste state își negociază surâsurile,

în caz de război, ele își vor vinde foarte scump neutralitatea , apoi colaborarea .

Asemenea politică se putea face fără prea multe riscuri înainte de război ,
când alianțele aveau un caracter sacru.

Un punct mobil putea să se miște printre punctele fixe.

Astăzi , majoritatea statelor europene răvnește să fie arbitri , deci tot atâtea puncte mobile.

Pericolul sare în ochi .

Aceste bolide riscă să se întâlnească între ele , direcțiunea ne mai fiind sigură .

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▣ Politica României = politica lui Titulescu ?

▣ Remanierea guvernului - fără Titulescu !

" O datorie de conștiință mă obligă să recunosc că

guvernul nostru n-a fost victima iluziilor pe care le-am semnalat ,

iluzii atât de răspândite în mase, nu numai în România ,dar și în străinătate .

Am zis , într-adins guvernul și nu dl Titulescu , deoarece , după **Comunicatul** apărut la 15 iulie , nu pot face nici o deosebire între politica **fostului ministru al afacerilor străine și acțiunea externă a întregului cabinet.** " Iată , d-lor , textul **Comunicatului de la 15 iulie** , pe care unii dintre dvs l-au pierdut , poate , din vedere : **< Luând act de expunerea făcută de d-l Titulescu , aprobă în întregime și se solidarizează cu politica externă făcută și expusă de d-l Titulescu .**

Toate dispozițiunile menite să ducă la strictă îndeplinire această politică , care este politica guvernului și a țării , au fost decise de Consiliul de miniștri. Exprimăm cu acest prilej d-lui Titulescu , recunoștința lui adâncă pentru opera înfăptuită , precum și încrederea lui nelimitată în îndeplinirea misiunii sale . >

Un act de solidarizare mai puternic nici nu se poate .

Spre marea mea surprindere , fiind la Royat , am aflat printr-o telegramă a Agenției Havas , în ziua de **30 august** , că **guvernul s-a reconstituit , fără d-l Titulescu** și fără ca d-sa să fi fost încunoștințat că președintele Consiliului înțelege să se lipsească pe viitor de serviciile sale .

Vă mirați , d-lor , că **o procedură atât de sumară** față de un om care - orice s-ar zice , se bucură de anumite pretenții - a dat loc la atâtea **comentarii în presa străină ?** Ați împiedicat ziarele să treacă granița , dar n-ați putut împiedica articolele să apară . "**Gr.Filipescu** / 23 nov.'36

▣ Demiterea lui Titulescu

▣ Motivație, zvonuri , învinuiri

Eu vă întreb , d-lor , **ce s-a întâmplat între 15 iulie** , când a apărut Comunicatul , și **30 august** , când a fost eliminat d-l Titulescu din Guvern ?

Din moment ce **afirmați că nimic nu s-a schimbat în politica externă a guvernului** prezidat de d-l Tătăreanu , și **textul mesajului confirmă acest lucru** , ar trebui să pătrunz în **tainele politicii interne a Partidului Liberal** , pentru a încerca să pricep neașteptata hotărâre a d-lui prim-ministru.

Nu voi comite această indiscreție...

S-a zis că oricare ar fi fost procedura de esofixire a d-lui Titulescu , **violența acțiunii în Franța și în Anglia ar fi fost aceeași .**

Aici vă înșelați , d-lor ! Se poate că , **dacă** lucrurile s-ar fi petrecut în mod **mai puțin brutal** , unii bărbați politici ar fi regretat plecarea d-lui Titulescu ,

O procedură normală n-ar fi stârnit însă sentimentul puțin măgulitor pentru moravurile noastre politice , pe care l-a produs în opinia publică **concedierea** fostului ministru de externe .

Guvernul n-a dat altă explicație decât aceea pe care am cetit-o în **telegrama adresată d-lui Titulescu** de către șeful guvernului , **după ce ministrul de externe fusese înlocuit .**

Ea sună astfel : **< Partidul Liberal dorește ca noul cabinet să fie omogen , cu excluderea oricărui element din afară . >**

Dar d-lor , **alte explicații au fost șoptite** de persoane așa-zise bine informate , ce căutau să facă atmosferă .

Învinuirea cea mai serioasă adusă activității d-lui Titulescu , a fost **impulsivitatea sa** , care ne-ar fi îndepărtat de atâția prieteni . **Care sunt aceștia ?** Să-i luăm pe rând :

Italia, Mussolini ...

Italia ! La 5 iunie 1928 , d-l Mussolini declară în **Senatul din Roma** :

< Trebuie să recunosc că s-a tăiat prea în carne vie , prin delimitările teritoriale ale Tratatului de la Trianon . >

DI Titulescu a fost la Roma în ziua de **24 ianuarie 1928** , deci cu patru luni înainte .

El fusese atât de bine primit , încât indispusese cercurile oficiale franceze .

Nu se poate spune , deci , că **încurajarea revizionismului maghiar**

a fost provocată de o nemulțumire personală a Ducelui .

La 17 noiembrie 1932 , d-l Mussolini declara în **Palatul Veneția** :

< Așa precum în primul deceniu al regimului fascist , tot astfel și în al doilea ,

atitudinea noastră nu va fi schimbată , față de evidentele și stidentele violațiuni ale dreptății săvârșite în dauna Ungariei .

Dacă se vrea pace în Europa , dacă se vrea ca comunitatea europeană să poată fi reluată , este necesar ca aceste nedreptăți să fie reparate .

Am spus și altădată și confirm că tratatele nu sunt eterne. A daug astăzi , că nu sunt eterne în special ca cele de la Trianon,

care a fost inspirat de socoteli politice pe care și timpul le-a condamnat de pe acum . >

Cine era **ministru de Externe** la 17 octombrie 1932 ? **DI Vaida**, a cărui autoritate era întărită și de faptul că prezida guvernul .**Se vede d-lor că în relațiile sale cu Italia d-l Vaida**

- care nu poate fi bănuț de musslinofobie - **n-a avut mai mult noroc ca d-l Titulescu .**

În sfârșit, la **13 aprilie 1933, Ducele scrie** următoarele rânduri într-un ziar italian:

< Ungaria trebuie să rămână mutilată și umilită și milioane de unguri smulși de la patria lor , fiindcă Ungaria este cea care a funizat marea pradă de război teritorială a celor trei state , dintre care unul născut pe urma războiului , iar celelate două umflete până la absurd de tratatele înseși. ? >

lată d-lor, **cuvințele cele mai tari pe care le-a rostit d-l Mussolini** , nu în favoarea Ungariei , ci **direct împotriva Staelor Micii Înțelegeri.**

La 13 aprilie 1933 , d-l Titulescu era ministru de externe de 5 luni , dar **nu avusese prilejul să voteze sancțiuni împotriva Italiei .**

A pretinde, d-lor, că politica d-lui Mussolini a luat cutare direcție deoarece persoana d-lui Titulescu îl irita , este o glumă.

Dar admitând și această absurditate , vă rog să-mi spuneți în ce s-a schimbat politica italiană față de noi , de când a părăsit departamentul externelor d-l Titulescu ?

Cu toată bunăvoința , trebuie să mărturisesc că

nu văd metamorfoză în discursul de la Milano .

Nu m-am gândit o clipă să înrăutățesc relațiile noastre cu Italia. **Va veni ziua când vom colabora din nou cu fosta noastră aliată.**

Am vrut pur și simplu să dovedesc că politica externă a Italiei nu se schimbă pentru că în România departamentul afacerilor străine este condus de cutare sau cutare om politic și că d. Titulescu nu poate nici într-un caz să fie învinuit de a fi arătat prea multă demnitate în raporturile noastre cu străinătatea.

Gr.Filipescu / Polonia ...

Să luăm **relațiile noastre cu Polonia**. N-aș vrea pentru nimic în lume , d-lor, să contribui câtuși de puțin să turbur atmosfera de seninătate în care porneșete spre Varșovia ministrul nostru de externe [**Victor Antonescu**]

Că au fost incidente , cu caracter personal , **între Polonia și noi** , sub ministeriatul d-lui Titulescu , **nimeni nu poate tăgădui.** [**LD : nu știu despre ce este vorba**]

Cred , de altfel, că nu este un cetățean polon care , lăsând deoparte micile chestiuni de amor propriu, nu regretă ce s-a petrecut în **septembrie 1933** , precum , desigur, nu există român care să nu deplore **incidentul din luna iunie** . În ce mă privește, îl regret din tot sufletul .

A trage însă concluzia că răceala dintre noi se datorește acelor incidente ,

este o profundă absurditate. Ar fi să micșorăm și personalitatea colonelului Beck și aceea a d-lui Titulescu . Asemenea incidente se ivesc atunci când cauze mai serioase produc turburări în raporturile dintre state .

Că legăturile noastre cu Polonia sunt mai bune acum decât acum trei luni,

nimeni nu poate tăgădui acest adevăr. Dar , totodată cred că **nimeni nu va contesta că politica generală a Poloniei a evoluat de vara trecută.**

Este mai ușor să reiei un contact strâns cu Polonia , după **călătoria generalului Rydz -Smigly la Paris, și vizita colonelului Beck la Londra** , decât înainte.

N-a intervenit o înțelegere între Varșovia și Praga , dar incontestabil că încordarea a scăzut.

Și cu cât Varșovia se va apropia mai mult de Paris, cu atât raporturile polono -cehe vor fi mai bune , și legăturile noastre cu Polonia mai strânse.

Gr.Filipescu / Germania ...

Printre țările cu care **România ar trebui să aibă raporturi de bună înțelegere** stă, fără îndoială , **Germania** . N-aș vrea să fiu rău înțeles, d-lor.

Prin faptul că **am încercat să dovedesc faptul că Reichul poate în anumite eventualități să**

fie alături de Rusia Sovietică , cu toată politica anticomunistă a cancelarului Hitler, **n-am avut câtuși de puțin intenția să aduc o critică politicii germane.**

Am cerut numai oamenilor noștri politici să nu fie mai hitleriști decât Hitler.

Germania , de la război încoace, sub vechiul ca și sub actualul regim, **a avut față de noi atitudinea cea mai corectă.** Revizionismul său este firesc.

În diferite împrejurări, conducătorii Reichului au ținut totuși să precizeze

că **Germania nu înțelege să-și lege soarta de revizionismul maghiar .**

De aceea, am socotit de ani de zile și socotesc și astăzi ,

că ar fi o imensă greșală din partea noastră să avem relații proaste cu Berlinul.

S-a zis, că politica d-lui Titulescu a avut în totdeauna tendința să ne depărteze de Germania.

S-a pus chiar în circulație zvonul că -l-am auzit la Berlin- că d-nii Beneș și Titulescu s-au

împotrivit oricărui apropiere franco -germane . Explicația ar fi că

o dată acordul realizat între cele două țări, rolul d-lor Beneș și Titulescu ar fi fost limitat în

politica europeană. Asemenea zvonuri sunt prea ridicole ca să merite un răspuns.

Tot ce pot spune este că nimeni nu a dorit o apropiere franco-germană mai călduros ca dl Titulescu.

Filipescu / Franța ...

Ah , d-lor, dacă unii socotesc că respectarea angajamentelor luate față de aliații noștri ,

de Franța în deosebi, **înseamnă lipsa de prietenie față de Berlin,** atunci desigur că

întreaga acțiune a d-lui Titulescu a fost lipsită de amenitate față de Germania .

O propagandă foarte bine condusă tinde să prezinte Franța drept o țară istovită ,

incapabilă de orice reacțiune . **Ce eroare , d-lor ! Franța este ce a fost .**

Germania știe perfect acest lucru și prețuește la adevărata ei valoare factorul francez.[-----]

Franța a fost pentru noi o aliată de o sinceritate desăvârșită.

Nu trebuie să uităm că în clipele grele ajutorul ne-a venit de acolo .

Gr.Filipescu / URSS...

[LD : aproape nu am ce comenta ! atâta dezinformare și atâta miopie ,
la oameni care păreau că înțeleg substratul relațiilor internaționale !]

Relațiile cu Rusia Sovietică **sunt bune și nici nu le putem dori altfel.**

Hotărâți să împiedicăm prin mijloacele cele mai drastice

infiltrațiuni comuniste la noi în țară,

socot că orice act de provocațiune față de guvernul de la Moscova ,

este o imensă greșală.

Și alături de actele de provocațiune, pun imprudențele de limbaj.

De aceea , d-lor, am regretat cuvintele rostite la Oradea [LD ? cine ?]

de un membru al cabinetului , care situează pe același plan pericolul de la răsărit

și amenințările de la granița de Vest .

Ungaria revendică pământ românesc ,

pe când Rusia declară că nu cere nimic nimănui.

Gr.Filipescu/ Anglia ...

Nu putem să nu privim cu **adâncă satisfacție** eforturile pe care o face Marea Britania

în direcția înarmării sale . N-au trecut două săptămâni de când dl Baldwin a declarat

în Camera Comunelor : **<Vom merge fără șovăire pe calea apucată ,**

deoarece știi că lucrăm pentru pace [-----] Nu va fi pace însă în Europa ,

până ce ultimul Stat nu va fi convins că suntem pregătiți de război . >

Pentru Marea Britanie , **drumul păcii trece prin Geneva.**

Ea condiționează sprijinul său , **adoptării principiilor geneveze.**

Trebuie să recunoaștem că sprijinul Mării Britanii merită un concurs leal

dat Ligii Națiunilor , de a cărei ideologie totul ne apropie . "

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▫ **Politica externă a României**

În rezumat, d-lor, **cred că politica noastră externă trebuie să fie astăzi
ceea ce a fost și ieri.**

Întărirea **Micii Înțelegeri** și a **Antantei Balcanice** ,
menținerea cinstită a celorlalte alianțe- în special **alianța cu Franța -**
raporturi de bună vecinătate cu Bulgaria și Rusia ,
oricât de străin este regimul ei de mentalitatea și sentimentele noastre .
Relații civilizate cu Ungaria , în măsura în care Budapesta le dorește .
Iată , d-lor , **ce am crezut de datoria mea să aduc la tribuna Senatului .**
Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▫ **Partidele politice și politica externă**

▫ **Avertisment**

M-am străduit să fac abstracție de orice tendință de partid.

Conservator doctrinar, urând însă sectarismul,
adversar neîmpăcat al ideilor comuniste .

socot că **acei ce lucrează cu mai multă râvnă pentru înscăunarea acestui regim în lume,**
sunt tocmai acei ce cred că-l combat cu mai multă înverșunare .

" **Pofoarele nu rezistă mult timp lozincii : < Mai bine tunuri , decât untură ! >**
iar un nou război deslănțuit în lume,

nu poate însemna decât bolșevizarea generală a Europei.

Nici Anglia , nici Franța nu pot fi acuzate că doresc acest măcel .

Am căutat să **vorbesc fără ură , pentru că ura este distrugătoare .**

Tragicul sfârșit al ministrului de Interne francez , **trebuie să fie o lecție**
pentru **semănătorii de violențe**. [LD : **dar asasinarea lui Duca ?!**]

Nu e nevoie să trecem granița , pentru ca să **vedem efectele violenței .**

Într-o țară ca a noastră , unde nu există pedeapsa cu moartea,
există totuși pentru unii dreptul de a ucide .

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▫ **Partidului Conservator**

" **Rolul Partidului Conservator la noi este mai presus de toate**
de a contribui la educarea maselor.

Ori cât de puțini am fi , **vom spune țării ceea ce credem că este adevărul ,**
fără a ne preocupa de modul în care cuvintele noastre
vor fi exploatate de făuritorii de legende .

Datoria noastră este de a arăta curaj.

Nici o amenințare , nici o calomnie - aflu că sunt franc -mason ! -
nici o condamnare la moarte , [aluzie la amenințările Gărzii de Fier]
nu mă va împiedica să spun țării sincera mea părere.

Demagogia de dreapta este, poate, și mai periculoasă ca cea de stânga,
pentru că oferă aparența sincerității .

Nealergând după putere , rămânem cu satisfacția

de a nu fi făcut nici o concesie de ordin moral " (apaluze prelungite în tot Senatul)

Grigore Filipescu / 23 nov.'36

18.) **Em.Slătineanu (PNL) , discurs la Mesaj, Senat, 24 nov.'36**

Grig.Gafencu - intervenție polemică .

(D.S ., MO 4 , șed. din 23 nov.'36 , p. 25- 27)

[LD : **este un eminent jurist**] **Doc.integral - fișier PNL XI**

/ Politica extenă : curente extremiste internaționaliste /

- comunism , solidaritate proletară ;

- Regim polițienesc , birocratic [hitlerismul]

- Statele revanșarde , revizioniste

[-----]

▣ **Politica externă.**

[**Atenție LD !** Un foarte interesant p.d.v privind **tendențele extremiste internaționalizate** . Nu știu dacă opiniile lui pot fi taxate drept **o supremă prudență diplomatică ...** sau pur și simplu **imposibilitate de a percepe și defini** fenomenele prezentului. Chiar și **conceptele , terminologia ,** erau într-o **continuă metamorfozare ,** încât ele trebuie judecate cu discernământ de istoricul de azi.

" Metaforele politice " suplineau tocmai această **lipsă de precizie .]**

Politica externă de care s-a ocupat cu atâta **obiectivitate și pricepere** dl. Filipescu, a fost un punct cardinal al guvernului .

Această politică **nu trebuie să sufere nici o întrerupere .**

Această **unitate de vederi a fost și ieri și este și astăzi .**

Politica externă nu se schimbă după emoțiunile și rumorile populare .

În întruniri publice poate **cineva ,** fără răspundere , să spună **că ar trebui să ne aliăm cu cutare ,** sau **să facem politica cutare ,** adăugând **" fob "** sau **" fil "** , pentru că așa-i place .

Dar oamenii cu răspundere nu pot să facă asemenea jonglerii cu politica externă .

Ar fi dăunător și prestigiului nostru , ar fi dăunător și siguranței noastre și frontierelor noastre .

Această politică externă este legată de tratatele noastre , tratate de amicitie , de alianțe , de asistență mutuală .

" Fraternizarea popoarelor peste limitele geografice , așa -zisa **"patrie intelectuală "** , cum o numește Toqueville , **este un simplu vis care nu se poate realiza .**

Socialismul , comunismul

Adevărul este că peste fruntarii și-au întins mâna oamenii

care nu tind la menținerea societății de astăzi .

Sunt elemente răzvrătite , elemente care , printr-o **solidarizare negativă** vor să schimbe **starea actuală de lucruri .**

Își întind mâna muncitorii din toate părțile , proletarii , zicând că **ei sunt năpăstuiți ,** că această **societate este vitregă pentru ei ,** **trebuie schimbată din temelie .**

Cu o șarjă contra celor înstăriți - foarte nedreaptă - ei caută să învenineze raporturile dintre state și societăți . **Aceste raporturi nu se pot schimba cu ușurință de la o zi la alta .**

Regimul birocratic , polițienesc ...

Tot ce se poate constata este că **aceste pactizări între diferite elemente răzvrătite ,** care își găsesc **concretizarea și personificarea într-un stat mare ,**

care se învecinește cu noi la Nord - Vest [**Germania**] au dus la o **ierarhie birocratică și polițienească ,** care este **cea mai teribilă plagă ce poate mina o societate în zilele noastre**

Statele revanșarde , revizioniste ...

Sunt state care și astăzi caută să aducă o turburare relațiilor civilizate , care trebuie să dăinuiască **de la stat la stat .**

Cu drept cuvânt , președintele cabinetului englez trecut , dl. Ramsay Mac'Donald , spunea : **< ce temerar mi se pare din partea unui stat ,**

chiar când ar avea revendicări de făcut , ca acest stat să-și asume singur dreptul de a revendica anumite teritorii , care au fost definitiv consacrate și alipite statului ce l-a revendicat .>

În materie de drept , noi spunem că aceasta este autoritatea de lucru judecat .

Între noi și aceia care revendică teritorii , nu se mai poate pune în discuție dreptul nostru ; este definitiv tranșat , este definitiv judecat .

Într-adevăr , **dacă la fiecare etapă în evoluțiunea politică ,**

s-ar face încetîncet asemenea revendicări ,

starea de nesiguranță ar fi notorie , starea de nesiguranță ar fi perpetuă .

Cu dreptate întreabă omul politic englez : **< vrei să turburi tu pacea Europei , pentru ca să faci să prevaleze un drept , pe care nu-l mai ai ? >**

Acest drept , pe care în doctrina noastră îl considerăm ca o forță care durează , face să se stabilească un definitivat între raporturile de la stat la stat .

Dar chiar de la individ la individ , există o autoritate superioară care atribuie sau hărăzește un anumit drept cuiva, cu atât mai mult nu se mai pot pune în discuțiune încontinuu revendicările unui stat față de altul. Am ajuns la o perpetuă agitare , care ar fi dăunătoare bunului mers al raporturilor normale dintre state .
EmSlătineanu / 23 nov.'36

19.) **M.Mora** ("Universul " , Liga Antirevizionistă Română) , discurs la mesaj, 24 nov.'36

(DAD , MO. 4 , șed. din 24 nov.'36, p. 33- 35)

[LD : Mora este un antirevizionist pe linia " clasică" , a politicii titulesciene .]

M.Mora / 24 nov.'36

▫ Revizionism - Antirevizionism

▫ Neliniște cronică .

Grigore Filipescu , în expunerea de la Senat, făcea o observațiune inițială , pe care o împărtășim cu toții . Anume că printr-o deziluzie universală și istorică , a doua zi după încetarea războiului mondial , când lumea se aștepta la pace, a început o neliniște generală și crescândă, din ce în ce mai profundă, pe întreg continentul nostru .

Pentru că constata că se dădea mai multă importanță chestiunii externe , care părea altă dată apanajul unor anumite personalități, va face și el câteva considerații .

Căror împrejurări se datorește această neliniște cronică ?

Cred că două sunt cauzele fundamentale care se găsesc la baza acestei neliniști :

criza economică și criza politică.

Cea dintâi , datorită consecințelor războiului și neputinței universale de a le tămădui.

Cea de-a doua, datorită păcatului originar : aliații au câștigat războiul dar au pierdut pacea , la care s-a adăugat faptul că unii învingători [Italia] au încurajat învinșii [Germania]

Are convingerea că ar fi putut să fie mai multă liniște și mai multă siguranță ,

dacă : I. ar fi existat respectarea integrală a Societății Națiunilor ;

II. ar fi existat respectarea integrală a tratatelor de pace , fără concesii ;

III. s-ar fi respectat integral alianța care a învins.

Pentru România , siguranța se poate obține în două comandamente :

a) suntem mari, dar **trebuie să fim și tari !**

b) suntem mulți, dar **trebuie să fim și uniți !**

M.Mora / 24 nov.'36

▫ Revizionismul lui Mussolini.

▫ Revizionismul lui Hitler

▫ Receptări

[LD : cu ochii și urechile ațintite spre cei doi dictatori, cu nădejdea ancorată în disensiunile dintre ei, cu încă credința în Liga Națiunilor și alianțe]

" Am avut o mare mulțumire zilele acestea când am văzut că a fost destul ca să intervină desamăgirea culminantă de la Milano [Mussolini] ,

ca să se producă o mobilizare generală la toate clasele , la toate vârstele,

de la studenți până la pensionari, de la un cap al țării până la altul ;

să se înregistreze o acțiune de protestare , nu atât contra discursului de la Milano ,]

cât în contra acelor cari au fost îmbătați de el.

" Dar amețeala lor n-a ținut mult , pentru că a intervenit articolul pe care l-ați citit cu toții și care reprezintă opiniile celui de-al doilea dicatator [Hitler] .

Aceasta dovedește că **și afinitatea dintre dictaturi** , dacă nu cumva **are la bază rivalitatea , are diferite grade** , astfel încât **poate să meargă alături** , dar **câteodată se exclud prompt** . Astfel, după ce la Milano, **Mussolini** a spus că vrea o revizuire și **viza în special Trianonul** , la Berlin, **Hitler** a considerat **revizuirea posibilă**, dar nu în direcția indicată de Mussolini, ci **în toate direcțiunile**, ceea ce includea și Fiume, Triest , Trentin !
" În asemenea condițiuni , cred că **putem avea oarecare liniște** , nefiind surprinși de discursul de la Milano , nici seduși de articolul de la Berlin , **dacă suntem tari și uniți** .
M.Mora / 24 nov.'36

▣ Roma - Berlin

▣ București - Praga

S-a produs vizita lui **Ciano la Berlin** și vizita lui **Carol la Praga** .

Pentru tot ce s-a întâmplat în cele două capitale, este o dovadă că

" politica noastră externă funcționează și reacționează prompt , fiindcă un răspuns mai oportun , mai bine dat și mai impresionant , decât cel imediat , nu putea să existe .

S-a spus de contele **Ciano la Berlin** , însușit apoi de șeful său de la Roma : **Verticala Berlin-Roma este axa** în jurul căreia pot să colaboreze toate statele animate de colaborare și pace . După interpretarea din " Le Temps" ș.a. Aceasta înseamnă că **s-ar urmări** , pentru binefacerea Europei întregi, **tăierea ei de sus în jos, cu o axă de la Roma la Berlin,** trecând prin **Budapesta și Viena** .

Iar **statele invitate să abdice la suveranitatea lor actuală,** sunt cele din **Mica Înțelegere** .

La Praga s-a răspuns acestei invitații bine și hotărât .

Beneș a spus : < Noi, Mica Înțelegere, suntem o comunitate încrezătoare în dreptul și în forța noastră , o garanție de ordine , păzitorii îndârjiți ai păcii.

Vitalitatea durabilă a Micii Înțelegeri constituie un fenomen extraordinar . >

(**aplauze puternice**)Iar **Regele nostru** a afirmat în trei cuvinte **< coeziunea Micii Înțelegeri >** În discursul de la Milano , s-a spus că există - acum a fost descoperit ! - **un articol care dă dreptul la revizuire.**

Dar este posibilă o revizuire , fără război ? Nu este posibilă ! De ce ? Nu pentru rațiuni sentimentale , ci pentru rațiuni cu putere de axiomă.

M.Mora / 24 nov.'36

▣ Revizionismul Ungariei

Mai întâi, **e bine să se știe , cu cifre precise** , care este **situațiunea adevărată** pentru care **Ungaria se silește să tulbure pacea** , aplaudată de comanditarii ei.

[**Iugoslavia**]

Pe teritoriul revendicat de unguri în această țară , există 3.688.134 croați și sloveni.

Înainte de " mutilarea" Ungariei , **pe acest teritoriu trăiau 433.866 maghiari.**

Dar **Ungaria nu a contestat acest lucru** , nici când a fost trasă e urechi pentru falsificarea banilor francezi,nici când a fost condamnată ca "popor asasin" al unui rege [**Alexandru**] și al unui ministru de externe [**Barthou**] (**aplauze puternice**)

[**Cehoslovacia**]

Pe teritoriul pe care l-a căpătat prin readucerea ei la viață liberă, față de **2.315.909 slovaci și 446.000 ruteni,** sunt și **681.000 maghiari.**

[**România**]

Cifrele le cunoaștem mai bine. **Față de 3.211.452 români care se găseau în Transilvania , sunt 800.000 de maghiari.** Aceasta este cifra pe care și ungurii au dat-o înainte de război , **neștiind ce-i așteaptă , și o recunosc și astăzi de exactă.**

[**Mica Înțelegere**]

Cu alte cuvinte, în cele trei state , **sunt 1.900.000 de maghiari**, față de 7.200.000 de autohtoni, pe teritoriile pe care ei le uzurpaseră , la o populație de un total de 50.000.000 locuitori.

Și atunci, întreb pe revizionoiști :

de unde au ieșit cei 4 milioane de maghiari " mutilați " , legendă care a produs neliniște nu numai la noi, ci în general ?*

El poate desminți acele cifre și cu **argumente -statistici italiene .**

În 1916, s-a trimis în toate țările un **Atlas** emis de Institutul Argentinian - Navario .

lăsa ce se scria acolo : < **Astăzi, după mai bine de o mie de ani,**

Statul Ungar se confundă cu haosul etnic de odinioară >

Și se subliniază dreptul României de a fi intrat în război, ca să-și elibereze frații latini.

M.Mora / 24 nov.'36

▣ **André Tardieu : " La Paix "**

▣ **Revizuire teritoriale**

Revizuirea nu este posibilă nici pe cale de război, nici pe cale pașnică.

El va cita din **lucrarea devenită clasică** , a unui om care a participat la **Conferința de pace**

(într-o vreme când cei ce vorbesc azi - Hitler - Mussolini - nu aveau nici o însemnătate !)

Tardieu a fost de **11 ori ministru și de 3 ori prim-ministru Franței !**

În 1933, într-un articol de răsunet mondial, el face o **analiză a textelor** oficiale ale Conferinței .

El spune : < **Din procesele -verbale ale conferinței în legătură cu art. 19 ,**

se vede clar că nici vorbă n-a putut fi ca textul acestui articol să se refere la eventualele remanieri teritoriale. Acest articol, așa cum a fost conceput și așa cum rămâne ,

este o formulă de regulament colectiv și unanim pentru litigiile rezolvate prin acordul uneia sau mai multor puteri : mijloc de lichidare internațională , nu de explozii naționale . >

< **Tocmai din această pricină , revizionii nu-l mai vor , și-i caută un înlocuitor capabil de a face , prin greutatea masei sale , ceea ce art. 19 nu putea să facă prin forța dreptului , adică a impune popoarelor cedări teritoriale și subsisturi de suzeranitate .>**

< **În fond, cei doi promotori [Hitler și Mussolini] se gândesc la revizuire , nici unul, nici altul, nu se ascunde .Și ce este revizuirea ?**

Într-un discurs din 1930 , **Aristide Briand a spus : " Război și Revoluție " >**

< **Briand a avut dreptate .Nu există în istorie , nici în psihologia maselor, exemple de transferări de bunuri și de persoane fără război.>**

< **Guvernele care reclamă această transferare sunt pretutindeni solicitanți, nu donatori .**

Ei denunță un statut internațional , pe care vor să-l rectifice ,

în profitul lor și în dauna altora .>

M.Mora / 24 nov.'36

▣ **Revizionismul și dezarmarea .**

Tardieu semnala faptul că , de 15 ani, țările care revendicau , în numele revizuirii, teritorii de la vecinii lor, **reclamau , în același timp, dezarmarea vecinilor !**

La Geneva , cine era în fruntea acelor care cereau dezarmarea integrală ?

Rusia - care voia Basarabia ; Ungaria -care voia Transilvania ;

Germania -care are pretenții la polonezi , austrieci, belgieni, danezi, francezi .

M.Mora / 24 nov.'36

▣ **Mari personalități față de revizuirea**

[**Roosevelt**]

Într-un mesaj pentru pace, el spunea : < **85% , chiar 90 % din populația lumii este satisfăcută de limitele teritoriale care au fost fixate prin tratatele de pace .**

Restul de 10-15 % se consideră nemulțumiți și cer revizuirea .>

[**g-ral Sikorski**]

General, **fost ministru de Război, șef de MStM în Polonia,** scria în "*Revue des Deux Mondes* : < **Deși germani încă n-au reușit , pentru că încă nu se simt în stare să o facă , să pună oficial în fața Europei și Americii chestiunea coridorului polonez , nu se poate tăgădui că acea campanie revizionistă a lor tinde s-o introducă în mod oficios printre principiile internaționale . [-----] Polonia, conștientă de forța sa, s-ar ridica până la ultimul om , și nu s-ar lăsa mutilată , fără s-o pedepsească . >**

[**Adam Romer**]

Conte, președintele grupului polon al **presei polono-române :**

< **România și Polonia au o rațiune de stat comună și solidară :**

menținerea și apărarea independenței lor și a păcii Europei .

România și Polonia sunt sentinle care apără căile de legătură și de comunicații între marea Baltică și Marea Neagră. De aceea, Polonia este tot atât de interesată la inviolabilitatea stăpânirii române în Basarabia , cât și Romia la cea a Poloniei în Pomerania . >

[**Titulescu**]

În 1932, în calitate de **președinte a Comisiei Soc.Naț. ,**

care examina **conflictul chino-japonez , a formulat câteva aforisme bune de săpat în piatră .** Vorbind în numele României , a preconizat prin **directive** socotite de mintea sa luminoasă

ca **mântuitoare** pentru pace , următoarele **puncte cardinale :**

1.Necesitatea **aplicării integrale a art.10 din pact ,** articol care constituie **cheia de boltă a instituțiunii** noastre .Acest capitol cuprinde **două obligațiuni :**

/ **de a asista pe orice membru** din Societate , împotriva unei agresiuni externe

/ de a respecta integritatea teritorială actuală a membrilor Soc.Naț.

2. Necesitatea de a **baza negocierile viitoare , pe respectul scrupulos al tratatelor ;**

3. Necesitatea pentru **Societatea Națiunilor** să afirme **o doctrină unică pentru toți membrii ei , indiferent de situația lor geografică ; [-----]**

Că **postulatele d-lui Titulescu de la 1932 au fost nesocotite ulterior,** este o chestiune care **privește Societatea Națiunilor.**

Dar nu este mai puțin adevărat că în acest crez se integrează concepția și realizarea pe care a urmărit-o omul de stat , care a deținut Ministerul Afacerilor Străine atâta vreme.

[**IGDuca**]

Și , în sfârșit, pentru că suntem într-un parlament liberal,

citez și pe **omul care a căzut prea tânăr , care ne-a reprezentat și în politica externă , care a scris în tinerețea lui la ziarul " Universul" ,** unde scriu și eu, care , în sfârșit , este mereu în memoria noastră .

IGDuca, în prefața unei lucrări despre " Liga Națiunilor" spune :

< **Bine înțeles că din punct de vedere teoretic, tratatele , ca orice opere omenești, sunt susceptibile de revizuri . Din punct de vedere politic , însă, este inadmisibil să se vorbească astăzi de revizuirea tratatelor.**

Într-adevăr, aceste tratate au fost scrise cu sânge, nu cu cerneală.

Ele au izvorât din sacrificii nemaipomenite , nu din raționamente abstracte .

Omenirea , care s-a jefit pe toate câmpurile de luptă , a înțeles să dea lumii

un Statut pe temeiul căruia popoarele să poată trăi în pace și în proppășire ani dearândul.

Dezvoltarea istorică va corecta în chip firesc , fără sguduiri , imperfecțiunile trecătoare ale tratatelor. [-----]Orice acțiune , însă, menită azi să turbure pacea lumii

pe temeiul revizuirii tratatelor , se va izbi de împotrivirea hotărâtă a întregii conștiințe a lumii civilizate . >

M.Mora / 24 nov.'36

▣ **Încheiere**

Am vrut ca aceste lucruri atât de minunate , atât de simțite și atât de importante pentru apărarea drepturilor noastre , atât de documentate și obiective , în felul expunerii lor, atât prin personalitățile care le-au spus cât și prin împrejurările în care s-au spus,

să rămână în analele Senatului , iar în momentul când vom avea nevoie de o argumentare logică și tare , să putem avea în favoarea noastră **aportul marilor figuri naționale"** (**aplauze prelungite**)

M.Mora / 24 nov.'36

20.a) Rom. Seișanu ("Universul" , Liga Antirevizionistă Română) , la Mesaj , 24 nov.'36

Pamfil Șeicaru (" Curentul ") , intervenții
(DAD, MO 4, șed. din 24 nov.'36 , p. 37- 40)

[LD : în 1935, Seișanu scoate lucrarea **PRINCIPIUL NAȚIONALITĂȚILOR , Originile, evoluția și elementele constitutive ale naționalității .**

[LD : Seișanu este un antirevizionist din " noul val" , mai belicos, mai agresiv, cu neîncredere totală în Liga Națiunilor și utopia dezarmării .

Este primit cu aplauze de majoritatea PNL și PNC Deși nu-i pronunță numele, pare că Seișanu face o critică severă politicii promovate de Titulescu.

Și nu pot spune că , în multe , nu are dreptate .]

/ **Situația internațională - Politica externă a României /**

/ **Slăbirea autorității și eficacității Ligii Națiunilor /**

/ **Eșecul Conferinței dezarmării de la Geneva / Sfârșitul utopiei pacificării prin dezarmare /**

/ **Statutul discriminatoriu al minorităților / Egalitate de tratament a țărilor privind minoritățile /**

/ **Ungaria revizionistă / Poziția terților : Italia, Germania, cercuri Occidentale /**

Pamfil Șeicaru : interpretarea pozițiilor / premilităria /

/ **Concluzii** : aprobă Răspunsul la Mesaj ; cere măsuri de pregătire militară /

Doc.integral la fișier Diplomatie VI

Romulus Seișanu / 24 nov.'36

▣ **Situația internațională**

▣ **Politica externă a României .**

Situația internațională care s-a agravat în timpul din urmă , din cauza **crizei securității colective** , cât și a **tendințelor** tot mai accentuate din partea unor guverne **de a revizui tratatele în vigoare** , ne impun **datoria să examinăm problemele ce interesează România** și aliații săi, politica externă , **în strânsă legătură cu condițiunile și posibilitățile** ce le putem avea , de a asigura pacea și apărarea națională ,

bazată pe propriile noastre mijloace și pe alianțele din care facem parte.

În Mesaj și Răspuns la Mesaj, se vorbește de continuarea politicii de până acum.

D-lor deputați, **dacă politica noastră externă este pacifică , constructivă și conservatoare , bazată pe respectarea tratatelor** ce au stabilit actualul statut teritorial din Europa, și a **principiilor recunoscute de dreptul internațional public,** ca și pe **sistemul de alianțe** din care facem parte .

Romulus Seișanu / 24 nov.'36

▣ **Slăbirea autorității Ligii Națiunilor**

Nu este îngăduit să întreținem iluzii în ce privește posibilitățile

Societății Națiunilor de a asigura și menține pacea,

înlăturând conflictele armate între națiuni. (**aplauze la majorități**)

Este primejdioasă politica ce creiază și întreține iluzii ,

care se întemeiază pe o **ideologie seducătoare** , dar irealizabilă în practică , fiindcă **nesocotește realitățile.**

În Adresa de Răspuns la Mesaj, se spune că **România va sprijini orice acțiune menită să sporească autoritatea și puterea așezământului de la Geneva.**

Din experiențele ce s-au făcut până acum, reiese destul de clar că **acest așezământ a pierdut mult din autoritatea și din puterea sa.**

El nu va analiza cauzele, ci situația în care se găsește în acel moment .

S-a afirmat că este universală și că lucrează în universalitate .

În realitate , **Societatea Națiunilor nu este universală** , deoarece dintr-însa **nu fac parte :**

Statele Unite (care au creat-o !) , **Brazilia** (mare putere din America de Sud) ,

Germania (mare putere din Europa) , **alte câteva state mai mici.**

A răspuns, oare , Societatea Națiunilor misiunii ce i s-a încredințat ?

A putut ea să arbitreze cu succes **diferențele și conflictele** ce s-au ivit între națiuni ?

A reușit ea să înlăture războaiele , să garanteze pacea,

să asigure **respectul tratatelor , independența și existența statelor membre ?**

Din nefericire , **Societatea Națiunilor nu a avut și nu are posibilități ca să exercite cu o reală autoritate misiunea sa pacificatoare .**

Sistemul wilsonian de garanție nu mai există

Poporul american este cel dintâi care l-a respins considerându-l irealizabil .

Juridicește, **promisiunea cuprinsă în preambulul** Tratatului de la Versailles ,

nu s-a îndeplinit și nu se va îndeplini .

Angajamentul asumat în virtutea art. 8 din act, nu s-a ținut și nu se va ține.

Războiul din Africa , italo-abisinian , cu dispariția Abisiniei ca stat independent și membru al SN, cu toate sancțiunile parțiale aplicate , **nu este o dovadă evidentă**

că mecanismul genovez nu funcționează în condiții normale ?

Societatea Națiunilor și-a asumat misiunea ca să organizeze dezarmarea generală

și să reglementeze limitarea armamentelor , clasificarea lor din p.d.v. calitativ.

În acest scop, **Conferința dezarmării de la Geneva (1932) .Ce discursuri pacifiste !**

Ce euforie ! Ce discuții la experți !

Care a fost rezultatul Conferinței ? A dezarmat cineva ? S-au micșorat forțele armate active ?

Din statistica SN aflăm : **8.200.000 oameni sub arme** (din care **4.800.000 din Europa**) ,

cu 1.700.000 mai mulți decât în 1932 ! Efectivul european sub arme ,

este exact ca în ajunul războiului mondial ! Cheltuelile pentru înzestrare le întrec ...

Conferința dezarmării de la Geneva a operat în gol !

Ba s-a desființat și **Comisia interaliată militară de control pentru statele învinse**

cum a cerut SN - **pe care am iscălit-o și noi. Consecințele ?**

Statele învinse, printre care și Ungaria revizionistă, au profitat de absența controlului , sporind forțele lor militare .

Germania a cerut să se recunoască egalitatea în materie de înarmări ,

apoi a denunțat unilateral clauza militară a Tratatului de la Versailles .

Faptul nu a provocat nici o reacție !

Austria a cerut și ea același drept, apoi la 1 apr.'35 a anunțat introducerea serviciului militar obligatoriu .

Acum vine rândul Ungariei ;

Curând Ungaria va denunța clauza militară a tratatului de la Trianon !

Toate acestea sunt dovezi de slăbiciune a Liqii Națiunilor .

Ce facem noi ? Ce face Mica Înțelegere ?

Principial, **Mica Înțelegere este pusă să recunoască egalitatea de drepturi de înarmare,**

dar condiționează recunoașterea sa de un acord între părți, care să corespundă intereselor păcii în Europa Centrală.

Romulus Seișanu / 24 nov.'36

▣ **Statutul minorităților**

▣ **Inconsecvențe nejustificate**

[LD : sinceră să fiu nu înțeleg maniera de abordare a lui Seișanu .

Înțeleg substratul , dar nu analogia. Dar voi urmări argumentarea lui]

Dacă se recunoaște principiul egalității de drepturi în materie de înarmări,

dacă toate puterile îl acceptă , considerându-l logic și necesar,

**pentru ce nu se aplică același principiu în materia minorităților etnice ,
spre a pune capăt unui regim excepțional și tranzitoriu ,
ce este în opoziție cu principiul și dreptul suveranității naționale ?**

**Pentru ce statele învinse să beneficieze, în scopuri militare ,
pentru mărirea și dezvoltarea forțelor lor armate de principiul egalității de drepturi ,
iar o parte din statele care au contribuit la victoria comună a aliaților , prin sacrificiile lor,
să continue a fi supuse unui regim nemeritat ,
ce aduce o știrbire suveranității , libertății și independenței lor ?**

Pentru ce statele să fie împărțite în două categorii :

**unele fără obligații prevăzute într-un tratat față de minoritățile lor etnice
și de deplină suveranitate ,**

**iar altele , cu obligații prevăzute într-un pact față de minoritățile lor etnice ,
și deci cu suveranitatea limitată ?**

Ori același regim generalizat pentru toate statele ,

ori înlăturarea regimului excepțional impus câtorva State ! (aplauze)

Anul trecut , Polonia a pus această problemă importantă la Geneva
și **ar fi trebuit să fim și noi alături de ea.**

S-a spus atunci că noi nu putem fi susținătorii unei asemenea propuneri
care **ar duce o știrbire principiului intangibilității tratatelor!**

După câteva luni , însă , **am aprobat și susținut cererea Turciei**
cu privire la înlocuirea **Statutului strămtorilor , cu alt statut ,**
convenabil Turciei și URSS, mai puțin convenabil nouă,
modificându-se astfel un tratat , prin Geneva !

**De aceea, dacă Ungaria va beneficia de egalitate în materie de înarmări,
în acord cu aliații noștri, cu Polonia, Cehoslovacia și Iugoslavia,
să ne asigurăm și noi deplina suveranitate ,**

căci **pactul minorităților nu a fost introdus în tratat**

decât cu scopul de a se asigura minorităților un regim convenabil

în prima fază de constituire și de consolidare a Statelor respective. "

Romulus Seșanu / 24 nov.'36

▣ **Ungaria revizionistă**

▣ **Sprijinul Italiei**

▣ **Sprijinul altora**

Se pune și o altă chestiune : **ce urmărește de fapt Ungaria** prin cererea sa relativă la egalitatea
în materie de înarmări ? Desigur, **sporirea forței sale armate.**

Ca să apere frontierele sale ? Dar nimeni nu le amenință,

căci tocmai statele vecine, ce fac parte din Mica Înțelegere, sunt pentru respectarea lor.

În realitate, politica revizionistă a statului maghiar ,

vizează rectificarea acestor frontiere , cu alte cuvinte

înlăturarea și a clauzelor politice ale Tratatului de la Trianon.

De aceea, înarmările Ungariei au un scop bine determinat :

pregătirea sa pentru războiul de revanșe .

[LD : doamne ce frază urmează !!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!]

Se știe prea bine că în urma **declarațiunii** pe care a făcut-o **Majestatea sa Carol al II-lea**
la Paris, în numele României și al Micii Înțelegeri, ca **și a repetatelor declarațiuni** ce s-au făcut

de către **șefii celorlalte State ale Micii Înțelegeri** ca și miniștrii de externe ai acestor State,

că nici România, nici Cehoslovacia, nici Iugoslavia , nu au teritorii de cedat nimănui,

că **drepturile lor asupra teritoriilor** ce li s-au atribuit în urma victoriei câștigate ,

și a prăbușirii monarhiei Habsburgice , pe baza principiului naționalităților și a liberei determinări,

sunt imprescriptibile și sub nici o formă , și în nici o împrejurare, **ele nu pot fi puse în**

discuțiune , nici de Societatea Națiunilor , care este datoare să apere tratatele aplicate și în

curs de aplicațiune , **și cu atât mai puțin de Ungaria** , care este **obligată să le respecte** , dacă dorește să beneficieze de binefacerile păcii. (aprobări, aplauze)

Italia ...

Ungaria , însă , din nefericire , este **încurajată direct sau indirect** , în politica sa revizionisă de **guvernul de la Roma** , de numeroase **asociații, personalități politice și culturale**, de o parte din **presa occidentală** , influențate de **intensa și tenacea propagandă ...**

De nenumărate ori și în împrejurări deosebite , **d-l Mussolini a făcut declarații** cu privire la **revizuirea Tratatului de la Trianon** și la **prietenia italo-maghiară**.

La Milano , **Mussolini a vorbit de injustiția făcută Ungariei** , prin mutilarea teritoriului ei milenar, ca și de cele **4 milioane de unguri despărțiți de frații lor**, prin trasarea fruntariilor Trianonului. În realitate , după datele oficiale ale recensămintelor efectuate de România, Cehoslovacia , Iugoslavia și Austria, **nu sunt 4 milioane de maghiari ci 2 milioane** (aplauze) iar dacă punem la socoteală și pe **secuii din Ardealul nostru- care nu sunt maghiari propriu-ziși , ci un trib de altă origine** - numărul lor s-ar ridica la **maximum 2.450.000** .

[-----] Astăzi , **nu poporul italian** de ale cărui sentimente favorabile nouă nu ne îndoim, dar **guvernul condus de dl Mussolini face o politică pro-maghiară** , revizionistă , și a încheiat o **înțelegere în trei - între Italia , Austria și Ungaria** , **opusă Micii Înțelegeri**.

Germania ...

S-a petrecut un fapt important în explicarea **politicii externe Germane în altă direcție** , **decât cea urmărită de Italia și Ungaria**. Șeful biroului de politică externă a Partidului Național Social, **Rosenberg**, a expus p.d.v. german **privind revizuirea tratatelor**.

Reiese că Germania **nu se consideră stat revizionist** , în sens absolut , și nici nu dorește să fie "**apostol salvator**" pentru **revizuiți fanteziste** . Această expunere a provocat **amărăciune și îngrijorare la Budapesta** , în **ajunul vizitei regentului Horthy la Roma**.

Curenți occidentali revizioniste ...

Astfel, pe când Germania a diminuat revizuirea - s-a declarat formal contra revizuirii absolute - și deci împotriva revizuirii maghiare ,

în **statele occidentale constatăm cu regret existența unor curenți politici revizioniste** , favorabile Ungariei . În **Anglia și Franța** , diferite personalități s-au pronunțat **pentru revizuirea Tratatului de la Trianon, susținând cu multă ușurință teza maghiară, împotriva României și a stărilor din Mica Înțelegere .**

Restaurarea Habsburgilor ...

-**Pamfil Șeicaru : Există o similitudine între teza franceză și cea italiană.**

Teza italiană este **mărturisită**. Teza franceză este **disimulată** : restaurarea Habsburgilor. **Pactul care a intervenit între Germania și Austria** , prin care Germania a recunoscut Austria ca stat german, **nu este decât un armistițiu** , între **ciocnirea de interese germano-italiene**.

Pentru a se opune Anschlussului , italienii preconizează restaurarea Habsburgilor , fie întâi la **Viena**, fie întâi la **Budapesta** , pentru ca , ulterior, **să se refacă unitatea Austro-Ungariei**.

Acest lucru convine și tezei franceze , și, dacă n-o susține fațăș, este pentru a nu pierde în jocul ei cu Mica Înțelegere .

Articolul d-lui Rosenberg , coincide cu o anumită tendință a Germaniei , de a atrage în zona ei de influență Mica Înțelegere .

Așa se explică lupta pe care o dă Italia pentru a atrage simpatia Iugoslaviei.

În consecință, oricare ar fi această teză, noi nu putem să fim pe linia perfectă a intereselor noastre . Aceste interese ale României, eu le rezum astfel : **cu cât vom fi mai tari din punct de vedere politic intern,**

mai puțin destrămați și mai înarmați, cu atât vom fi mai prețuiți în afară " (aplauze)

[**Romulus Seișanu** , enumeră **episoade pro-revizioniste , pro-maghiare, din Franța, Anglia, Olanda , America și Japonia ;**

Șeicaru se întreabă ce fac miniștrii -ambasadori, de ce nu sunt mai activi ; ambii pledează pentru **întărirea contra-propagandei românești ;**

Călinescu și Șeicaru cer măsuri de securitate la granița de Vest,

pentru infiltrațiile dușmănoase .]
Romulus Seișanu / 24 nov.'36

▫ Concluzii .

▫ Va vota *Răspunsul la Mesaj*

Astăzi nimeni nu mai discută dezarmarea , **ci înarmarea** ;
nimeni nu mai cere limitarea înarmărilor , **ci intensificarea înarmărilor** ;
nimeni nu mai crede în **utopica pacificare a Genevei** .

" Noi trebuie să fim în gardă și să întărim nu numai alianțele ce le avem cu Polonia ,
cu statele din Mica Înțelegere și Înțelegerea Balcanică ,
dar să intensificăm înarmarea forțelor noastre militare(aplauze) ,
să luăm **măsuri de apărare la granițele amenințate și la Est , și la Vest și la Sud,**
și să pregătim **națiunea armată** , spre a nu fi surprinși ca fecioarele din parabolă ,
cu candela stinsă.

Cum Adresa de Răspuns la Mesaj , anunță aceste măsuri , **el o va vota** .(aplauze la PNL)

-**Pamfil Șeicaru** : Dle Seișanu , nu știu dacă d-ta ai luat cunoștință de **un foarte interesant studiu a Mareșalului Petain** , publicat în "*Revue des Paris*" (15 oct.'36)

Până acum , teza oficială a armatei franceze a fost împotriva pregătirii premilitare .

Pentru prima dată , o mare autoritate militară franceză , susține ca o necesitate imperioasă
organizarea pregătirii premilitare , copiată ad-literam după organizarea pregătirii premilitare
italiană și germană . Aceasta am vrut să precizez .

Romulus Seișanu , Pamfil Șeicaru / 24 nov.'36

20.b)Romulus Seișanu, PRINCIPIUL NAȚIONALITĂȚILOR ,

Originile, evoluția și elementele constitutive ale naționalității .

Tratatele de pace de la Versailles, Saint -Germain, Trianon , Neuilly -sur -Seine , Sevres, Lausanne .

Studiu istoric și de drept internațional public.

Tipografia ziarului " Universul" , București , 1935

Reeditare : Editura Albatros, București, 1996 .

Studiu introductiv : Constantin Schifirneț

[LD : o ai în bibliotecă ! fișează câteva idei] **Vezi fișier Naționalități**

21.) dr.Mircea Isăcescu (Frontul Românesc -Vaida) , discurs la mesaj, 24 nov.'36

(DAD, MO 4 , șed. din 24 nov.'36 , p. 32- 37)

[LD : deputat de Constanța ; **ex- țărănist , ex lupist , ex-țărănist fără Lupu** ,
proaspăt convertit la **Frontul Românesc** . Ca parlamentar al Frontului ... încearcă și el
să prezinte doctrina noii formațiuni . Trei componente sunt precizate : **pro-carlism,**
" numerus valahicus" și ... antipartidism .

În rest ... un amestec de țărănism radical , alături cu naționalism]

Doc.integral , fișier **Frontul Românesc I**

[-----]

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▫ Revizuirea cetățeniei

▫ Eliminarea străinilor cu pașaport

[LD : nu știu cum a trecut aceas punct al revizuirii cetățeniei . cred că de la ACCuza - la Goga -
acum la Vaida . Cert este că semnale s-au dat destule , încât , în 1937 , când Goga va trece la
revizuire... să nu se fi făcut atâta scandal că nu au știut !]

" În rezumat , **Frontul Românesc** , la momentul său , **va face o revizuire a tuturor**

încetățenirilor de la război încoace - mai ales când se dovedește zilnic cum s-au făcut unele încetățeniri - și că **va elimina din țară pe toți acei care s-au făcut cetățeni români prin fraudă** - și se pare că **numărul lor trece de 500.000** -iar față de străinii cu pașaport **înțelegem să-i îndepărtăm din toate ramurile de activitate : comerț, meserii, industrii, etc. și să-i înlocuim prin români "** [-----]
Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▫ Politica externă

Ascultând **Mesajul citit de MSR [citează din Mesaj] , Frontul Românesc subscrie cu totul** la acest comandament al politicii externe. În ce privește Societatea Națiunilor, alianțele, Fr.Rom. înțelege să lase toată răspunderea guvernului, pentru directivele pe care le ia, pentru că el știe cel mai bine , cunoscând toate amănunțele .

S-a vorbit despre **revizionismul vecinilor unguri.**

Față de acestea, noi avem datoria **să întărim conștiința noastră națională,**

să o facem să înțeleagă că și noi am făcut sacrificii ,

că și poporul românesc are răspândit peste graniță mulți din fiii săi

, și la Vest, și la Est, și la Sud. Să nu fim mereu numai defensivi,

Să arătăm că și noi avem pretenții cu mult mai justificate asupra conaționalilor noștri care se găsesc dincolo de granițele actuale ale României.

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

22.) Virgil Madgearu (PNȚ) Comunicare : Cenzura; Regimul presei , 26 nov.'36

(DAD, MO 5, joi, 26 nov.'36, p. 55 - 58) **Doc. integral : PNȚ,**

[LD : Este prima oară , după 3 ani , când PNȚ , parcă consolată , nu mai cere ultimativ guvernarea. Se poate spune că , prin această discurs, PNȚ începe campania electorală pentru răsturnarea PNL , dar la alegerile firești, din nov.1937 .

[-----]

Virgil Madgearu / 26 nov.'36

▫ Problemele de politică externă

▫ Cenzurarea PNȚ

După ce **cenzura a oprit să apară p.d.v. al PNȚ** , în organul oficios al guvernului au apărut **critici asupra acelor p.d.v ce nu văzuseră lumina zilei.**

Așa ceva nu se mai întâmplă în vreo țară civilizată din lume !

C.Executiv al PNȚ a avut o **Motivune** în care la **primul punct** se spunea :

< Comitetul Executiv constată că situația noastră externă este primejdioasă , datorită impresiunii de incertitudine , în urmărirea politicii externe oficiale, rezultată,

de o parte, din încurajarea curentelor politice ,

care cer în mod fățiș schimbarea politicii externe ,

iar pe de altă parte , prin înlăturarea brutală a d-lui Nicolae Titulescu ,

curând după ce guvernul aprobase , printr-un comunicat oficial ,

liniile directive ale acțiunii politicii sale externe , și-l autorizase s-o conducă mai departe.

Această situațiune este cu atât mai critică , cu cât niciodată de la război încoace ,

pericolul unei noi conflagrații între popoare n-a fost mai amenințator ,

și poziția țării noastre , într-o asemenea eventualitate

este astăzi mai gravă decât oricând. >

Ce era normal ? Ca acest p.d.v să apară la lumina zilei , iar **dacă guvernul socotea că noi , în mod nedrept , am considerat că s-a lăsat o impresie de incertitudine** în urmărirea țelurilor politicii noastre externe , **avea presa la dispoziție** în care putea **să facă dovada contrarie și să pună PNȚ în fața opiniei publice într-o poziție de inferioritate.**

Se poate contesta faptul că îndepărtarea d-lui Titulescu de la conducerea politicii noastre externe a provocat o nedumerire și în țară și în străinătate ?

Datoria guvernului era să risipească această nedumerire , cu un ceas mai devreme, pentru că aceasta ar fi contribuit la liniștirea spiritului public, în afară, și, mai ales, la îndepărtarea gravelor aprehensiuni care au apărut în toată presa străină în legătură cu plecarea d-lui Titulescu (aplauze pe băncile PNT)

Guvernul , în loc să precizeze punctul său de vedere în această chestiune, să arate motivele care l-au justificat, se războiește cu Partidul Național Tărănesc , în două feluri : pe de o parte , împiedică apariția punctului său de vedere , pentru ca el să apară în lumina stranie că nu a luat nici o atitudine față de evenimentul care s-a produs ; și , în același timp în publicațiile sale combate PNT cu privire la atitudinea sa în această chestiune (aplauze pe băncile PNT)

Virgil Madgearu / 26 nov.'36

23.) Aurelian Benteoiu (subsecretar de Stat, Interne) , răspuns lui Madgearu, 26 nov.'36 (DAD, MO 5 , șed.de joi, 26 nov.'36, p. 58-62)

Cenzura .

[-----]

A.Benteoiu / 26 nov.'36

▫ Normele cenzurii

[-----]

IV.) Politica externă

Același lucru se întâmplă și cu problemele de politică externă .

Ei da, știu , ați îmbrăcat haina reputației d-lui Titulescu , pe care toți îl stimăm, pentru a putea , sub această stimă , să loviți în guvern.

În ce privește politica externă , spicurile din presă sunt foarte interesante.

În fiecare cafea se instituie un Minister de Externe , și la fiecare răscruce de drum , trei inși adunați își găsesc calificarea să dea soluțiuni problemelor de politică externă Unii le colorează în roșu , alții le orientează către extrema dreapta.

Dvs nu vă convine- cred - nici una nici alta , și sunteți logic constrânși să consimțiți că , și în această privință , existența cenzurii este justificată.

Nu putem apoi lăsa libere atacurile la adresa șefilor de Stat , șefilor guvernelor străine și a miniștrilor de externe străini.

Benteoiu / 26 nov.'36

24.) Pamfil Șeicaru ("Curentul ") , intervenție -replică : Cenzura , 26 nov.'36

(DAD, MO 5, șed. din 26 nov.'36 , p.59, 64 -65)

[LD : Șeicaru absentase la prima parte a ședinței, când Benteoiu făcuse o aluzie la "Curentul "]

/ Benteoiu : Presa și cenzura /

/ Șeicaru : "Curentul " cenzurat :

-Procesul Anei Pauker ; intervenția d- rei Blum /

-"Drepturile omului " și amestecul unor personalit.franceze ;

/ Cenzura : da sau nu ?

-Benteoiu : Pentru a vă arăta unde au ajuns lucrurile, și câtă justificare avem în menținerea ei , mă voi referi chiar la păreri presei , ale unui organ de presă din cele mai serioase , care justifică existența cenzurii. Ziarul " **Curentul**" din 25 iunie 1936 scria :

< De aceea am socotit perfect întemeiată grija cenzurii

de a împiedica orice atac la adresa șefilor de guvernământ ai altor țări.

În definitiv, este o mitocănie să te legi de originea cuiva , să-i denunți locul de naștere , proaspăta lui prezență în comunitatea unei națiuni etc etc ... > [-----]

[-----]

-Benteoiu : Și atunci am zis, iată un exemplu în ce privește această normă generală : un articol din ziarul " **Curentul** " în care , în legătură cu unele atacuri aduse șefului

guvernului francez , de unele organe de presă , cu mai puțină răspundere ...

-**Șeicaru** : Nu l-am atăcat...

-**Bentoiu** : **A fost scris în " Curentul"** .Vi-l voi da. N-am făcut decât să citesc o frază din el :
la adresa șefilor de State...

Șeicaru / 26 nov.'36

▣ Procesul Anei Pauker

▣ Intervenția d- rei Blum

" Îm permiteți să vă lămuresc eu chestiunea ? Acum înțeleg la ce articol vă referiți .

Să-mi dați voie, d-lor deputați, să vă dau o mică explicație.

Vă amintiți dvs că în timpul **procesului Anei Pauker** ,

o domnișoară Blum s-a prezentat ca inspectoare a umanității.

Vedeți dvs, **inspectorii aceștia ai "umanității"** , de la toate **"Ligile drepturilor omului"** ,
nu depășesc nici o dată granița Nistrului , să vadă cam ce se petrece dincolo ,
în " Paradisul Roșu" . (aplauze la PNC)

" Evident , că **nu pot să accept, sub nici o formă, și nu cred că există nici o conștiință națională care să accepte pe străini să ne controleze cum ne administrăm noi în interior.**

Dacă ne administrăm bine sau rău, noi răspundem. Dacă ne administrăm rău,

toate **națiunile care se administrează rău , ispășesc în cimitirile istoriei :**

toate **națiunile care se administrează bine, urcă înălțimile de splendoare ale istoriei.**

Aceasta este socoteala noastră proprie.

Mi s-a părut foarte ciudată această mobilizare de protestări

în jurul procesului Anei Pauker.

Ceva mai mult, am văzut **pe această listă de protestări și iscălitura unui fost prim-ministru al Franței , d-l Daladier .** Atunci am trimis un articol care s-a publicat în **" Action Francaise"** , în prima pagină, **articol în care am executat , la el acasă, așa cum se cuvenea,**

pe d-l Daladier , pentru această ciudată intervențiune oficială , în treburile noastre interne.

" **Domnișoara Blum, avea oarecum o afinitate de rubedenie** - nu știu, dar mi s-a spus atunci că este nepoata d-lui Blum. **Mie mi s-a părut cam ciudat că, d-l Blum , fiind prim-ministru , cineva din familia d-sale să vină aici .** Se crease o confuzie ! **Autoritățile noastre se puteau emoționa: nepoata primului ministru al Franței!**

Și , ca să înceteze emoția, într-adevăr că am scris un articol.

Nu vehement , ci de o dozată perfidie.**Vorbeam de domnișoara Blum , nepoata , nu unchiul .**

Aici era **o ironie oarecum intimă.** - Vedeți , mă siliți să dau explicațiuni -

d-l Blum a avut un anumit accident la școala normală superioară.

Faptul stă scris într-o broșură a unui **scriitor francez de stânga, Gustave Terry,**

fost director al ziarului **"L' Oeuvre"** .Accidentul l- a făcut pe d-l Blum să plece

de la școala normală zice-se , **pe confuziune de sex.**

Evident , era un joc cu ironia , **d-ra Blum , unchiul , nu nepoata ,**

sau nepoata , nu unchiul.

Șeicaru / 26 nov.'36

▣ Cenzurarea atacurilor contra șefilor de Stat

" După aceea, a urmat o intervențiune și s-a spus că **șeful altui Stat nu trebuie să fie atacat .**

Am spus : **foarte bine.** Dar iarăși **mi se pare ciudat că această măsură drastică ,**

pe care eu o găsesc foarte legitimă, **nu se ia față de toată lumea !**

D-l Blum nu este , încă , șeful Statului francez ; eu îi doresc din tot sufletul să ajungă ;

nu am nimic împotriva ; treaba francezilor cum își așază ierarhia în comandamentele naționale

ale Statului lor , dar , **deocamdată, d-sa era președintele Consiliului.**

Am spus așadar : **foarte bine, iată o măsură de politete internațională**

de a nu fi atacat președintele Consiliului și ministrul de Externe al unui Stat.

Dar , în același timp, în presa noastră , era atacat cineva care nu era șef de guvern ,

ci era șeful Statului german, cancelarul Hitler.

Atunci am spus : **cum se poate două măsuri ?**

" Evident, **măsura dvs era o scăpare din vedere** sau poate era o directivă , pe vremea aceea luându-se măsuri excepționale , pentru **ca d-l Blum să nu fie atăcat, în același timp lăsându-se să se atace șeful unui Stat , cancelarul Hitler.**

" Iată acum, d-le subsecretar de Stat , **origina acestei ratificări** a unei măsuri pe care ați luat-o împotriva mea , **de a mă împiedica să discut chestiunea d-rei Blum, nepoata, sau d-ra Blum , unchiul .**

Am ratificat această măsură cu o singură condiție : ca să fie erga omnes .

Politeța față de șefii de State, guverne și State, ori este o excepțiune pentru cineva și dacă este excepțiune devine umiltoare .

O politețe pe care o impui țării numai față de o persoană , crează o nuanță de vasalitate.

Dacă politeța este erga omnes, nu mai există această nuanță de vasalitate ,

ci o nuanță de politețe. Eu nu m-am supărat când mi s-a dat

o lecțiune de politețe internațională , pentru că prefer să primesc o asemenea lecțiune ,

dacă prin aceasta se împiedică o mojiție internațională a acelor care ,

după ce au fost în conducerea unui guvern, **ca d-l Daladier, sau alții,**

protestează împotriva chipului cum ne administrăm noi în interior !

Oricând prefer această lecțiune , dacă vreți de cuviință, ratific toate măsurile dvs ,

dacă cu prețul acesta izbutesc să apăr prestigiul țării noastre .

" Nu am ajuns până acolo ca prima haimana de la " Drepturile omului"

sau știu eu de la ce lojă misterioasă, să ne dea lecții de conduită în o interior. .

Cred că și d-ta, d-le subsecretar de Stat , **ești de acord cu mine aici "**

(**aplauze pe mai multe bănci**) [-----]

Pamf.Șeicar / 26 nov.'36

25.) **N.Iorga (PND) , discurs la Mesaj, Senat , 27 nov.'36**

(D.S. , MO 6, șed. de vineri, 27 nov.'36, p. 77- 86)

[**LD : 8 iul 2003 : Nu am nici o dovadă , dar am impresia, aproape certitudinea,**

că discursul lui Iorga a fost un aranjament între cel puțin trei personaje :

Carol - Tătărașcu -Iorga.]

[**Pe tot parcursul discursului, nimeni nu-l întrerupe, nimeni nu polemizează.**

Doc. integral - fișier PND -III

[-----]

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ **Politica externă**

[**Titulescu / Antonescu**]

" Și acum, după ce am semnalat lucrurile bune care s-au îndeplinit,

să-mi dați voie să mă gândesc puțin și la **felul cum ați înțeles dvs politica externă a țării.**

" Întâiu, baza pe care v-ați pus, baza aceasta era bună.

Dvs nu ați venit , spunând în opoziție : să avem alți aliați.

Ce nenorocire să-și închipuie cineva că aliații se schimbă așa ca rufele !

Am avut aliați până la un moment, ne-au dat ceva, și , din moment ce ne-au dat,

ce să ne mai gândim la ei ? Aliatul care ne-a dat și-a făcut datoria !

Te gândești la un altul, care nu ți-a dat nimic .Să ferească Dumnezeu să ajungem acolo

de să nu mai creadă nimeni în cuvântul României !

" Și , mai ales, **nu-i permis să se discute axiomele de politică externă ,**

atunci când **Regele României se duce în numele țării și rostește anumite cuvinte**

și dă anumite asigurări. Când Carol al II-lea a mers la Paris , acum câteva luni de zile ,

și a spus : < Unde va fi soldatul francez , trebuie să înțeleagă toată lumea că

soldatul român nu poate fi decât acolo > iar când , din nou, Regele României a mers la

Praga și cu un fast deosebit și-a luat din nou angajamente ,

aceste angajamente sunt pentru toată lumea .

Ce ? Am ajuns acolo încât să avem o politică externă a fiecăruia ?

Dacă sunt 25 de partide, fiecare să-și dozeze un alt fel de politică a României ?

Dar se poate ? Dar politica asta presupune și anumite socoteli militare .

Cum poți să crezi d-ta - nu am văzut noi în timpul marelui război ce a însemnat schimbarea de front , în ce privește politica externă ?

Cum poți să crezi că legăturile făcute într-o anumită direcție , pot fi înlocuite îndată cu legături în direcția cealaltă ?

Ce absurditate ! Ce lipsă completă de orîșice simț practic , precum și ce lipsă de orice simț de demnitate și de oricare sentiment de onoare , iar poporul acesta trăește de secole cu sentimentul onoarei și cu sentimentul cuvîntului dat .

Nu se poate , **ca istoric** , să nu-mi aduc aminte de cuvintele lui **Mihai Viteazul la Praga** când , fugar , neavînd pe nimeni lângă dînsul , sărac , amenințat , ostenit , bolnav și învins , a vorbit **către împăratul Rudolf** și i-a declarat că el toată **viața lui a jertfit-o**

pentru creștinătate , că a **sacrificat țara și liniștea și bogăția țării sale , pentru creștinătate** și că , până la sfârșit ,

orișice ar fi de dînsul , și orișice ar fi de țara lui , el rămîne legat de creștinătate .

Și nu le ajunge unor anumiți oameni **exemplul recent al regelui Ferdinand** , pe care de atâtea ori l-am văzut cu lacrimile pe obraz , biruit militărește , întreg în suflet , spunînd : **<Până la sfârșit eu sunt legat de cauza în serviciul căreia , fiindcă este cauza cea dreaptă , m-am pus. >(aplauze puternice)**

" Ce înseamnă improvizațiile acestea de fiecare clipă ?

" Deci ați făcut bine că ați spus că nu cunoașteți altă politică în România decât aceea ce s-a făcut până acum.

[Titulescu]

[LD : Nu-l agreea prea tare Iorga pe Titulescu . Mie mi se pare chiar că unele critici pe care i le aduce , sunt justificate . Cu atît mai mult cu cît nu înțeleg de ce Victor Antonescu - a cărui activitate la tratatele de pace din 1919 m-a impresionat - nu ar fi fost un ministru cel puțin la fel de bun]

" Însă cred că ați făcut o greșeală atunci când ,

sub anumite presiuni , care nu se discută , și pe care nu eu le voi discuta ,

ați admis că un guvern poate face o politică externă și cu cineva care nu-i aparține.

Aceasta nu se poate în chip normal , oricare ar fi valoarea omului , oricare ar fi legăturile lui , pe care eu le recunosc foarte prețioase , legături minunate , pe care acest om , chiar când nu este la guvern , **nu va săvârși nici o dată greșala de a le rupe țării sale .**

" În orișice situație , noi trebuie să aducem țării tot ceea ce putem , și tot ceea ce avem , și să nu le drămăluim după faptul că guvernăm sau nu guvernăm , să nu spunem :

< Vă retrag capitalul meu > , fiindcă nimeni n-are un capital pe care să-l poată retrage , când este vorba de interesele țării sale "(aplauze prelungite)

" Nimeni nu trebuie să considere pe un om sub acest raport și să vină , aici sau aiurea , să ne spună : < ați făcut o greșeală și iată ați pierdut atît ! >

" Dar eu am o părere în ce privește felul de a se face politica externă a țării ,

și părerea mea este în legătură cu ce **am apucat în zilele vechi ale mele** ,

cu ce **am văzut** aici și în străinătate , cu ce **am citit** pe paginile istoriei .

" Lucrurile cele mai mari în materie de politică externă ,

se fac **fără discursuri răsunătoare** , se fac **fără angajamente personale , care pot să ajungă periculoase** , și **fără nici o grijă de eshibiționism personal .**

Cu cît o politică este mai tăcută , **este mai tare ;**

și cu cît ea cuprinde mai multe jerfe , cu atît politica aceea **este mai bună.**

[Mussolini]

" O anume greșeală făcută de un anume om de Stat ,

de învietoarea unei țări , care i-a dat o împărăție și care a ridicat așa de sus coroana Italiei ,

greșeală făcută de dînsul acum câteva zile , **arată că nu este bine ,**

atunci când se fixează liniile de politică externă ,

să se vadă omul cu amintirile lui , cu simpatiile lui și cu antipatiile lui .

Acelea să le țină pentru dînsul , iar **fiecare cuvînt rostit** în materie de politică externă ,

trebuie , dacă se poate , **să aducă un prieten , fără a retrage pe un altul ,**

fără a face din prietenul pe care îl aveai un supărat , dacă are măsură ,

sau **un dușman** , dacă îi lipsește această măsură.

" Purtat prin toate gazetele , **prea s-a strigat** în toate întrunirile , **prea s-au răspândit toate calificativele asupra acelor care displăceau** , cui avea [**Titulescu**] în acel moment grija exclusivă , nesupusă guvernului , a politicii României.

[**URSS**]

Prea s-au strâns anumite mâini, pe care e bine că le avem în mâinile noastre , dar **nu este nevoie să ne sărutăm de nu știu de câte ori pe zi, în necazul altora** . Știți la ce alianță mă gândesc .

Eu nu cuget s-o zguduim ; este foarte folositoare, mai ales bine observată , fiindcă , în ce privește **viața internă** , sunt **prietenii mai sigure** , **cu un jandarm la dreapta , cu unul la stânga, cu unul în față și cu unul în spate** , dar , încolo, **sentimentele să fie fără îndoială cele mai călduroase**.

" **Nu mă gândesc să zguduim anumite alianțe** , într-o anumită direcție , și nu voi săvârși actul de ipocrizie de a striga , în același timp :

< Trăiască Rusia Sovietică ! > și < Jos Kominternul ! >

fiindcă **nu sunt capabil să fac deosebiri prea netede în aceste domenii** .

Firește, sunt mari diplomați pe care le știu, dar eu, ca istoric, nu le găsesc.

Dar nu este nevoie , când anumite împrejurări impun o alianță , **nu este nevoie să salți la hotar, spunând că orice primejdie a dispărut**, și că de acum înainte **vom fi, în toate împrejurările, alături de cine, poate, în altă formă,**

n-a fost nici o dată alături de noi, ci tocmai contrariul.

" **Sunt îmbrățișări care nu sunt necesare** , fiindcă iubirea este așa de veche **încât** nimeni nu se mai poate gândi la o nouă democrație . "

[**Minoritățile**]

"**Sunt îmbrățișări foarte periculoase** , fiindcă **pot ajunge din cale afară de strânse**, **deși** formăm , în momentul de față, **una din țările cele mai respectabile**, **cu un admirabil popor**, și de minorități de care , în general, **trebuie să fim mulțumiți** - și eu am spus într-o conferință publică : **dacă s-ar face de minorități, ceea ce am făcut noi față de statele de care atârnau românii iridenți, nu știu ce ar fi.**

" **Impunem prin numărul nostru, prin dreptul nostru, minorităților**, așa încât **minoritățile, în unele domenii, pot să colaboreze chiar cu noi**. Se vorbește acum de **o întrunire a elementului german de la noi**, care s-ar ține **la Timișoara** , și în care s-ar manifesta că **oamenii se găsesc mult mai mulțumiți sub cârmuirea tuturor tolerantelor** , mergând mai sus de atât : la **recunoașterea tuturor drepturilor și la cultivarea simpatiilor meritate** , **că ei se simt mai bine așa, decât cu întoarcerea unui regim care ar însemna și o imposibilitate materială și o pată de rușine, pentru conștiința lumii civilizate de astăzi** " (**aplauze**)

[**Victor Antonescu**]

" Vă mai pot spune că, **de când d-l Victor Antonescu a venit la Ministerul de Externe, foarte multe din criticile** care se puteau face acestui minister, **au căzut** .

[**aluziv... Titulescu**]

Sunt oameni care au noroc în viață, pe care îi cocolăște oricine . **Nu se poate atinge cineva de ei** . Este **o forță misterioasă care îi înconjoară ; Când se strămbă** , se zice : **< ce zâmbet plăcut ! >**, **când amenință** , se zice : **< ce mână prietenească ! >** **când se face chiar o prostie** , se zice : **< ce element genial a intervenit la conducerea României ! >**

" **Dar sunt oameni care n-au noroc**. Eu l-am cunoscut la Paris pe d-l Victor Antonescu . Dvs, care nu erați acolo, nu vă dați seama de însemnătatea legăturilor pe care acest om modest , acest patriot călduros, le -a avut acolo . Eu mi-am putut da seama de felul cum s-au apărat interesele României în momentul când, **fără legăturile d-lui Victor Antonescu** ,

nu ajungeam unde am ajuns, și am spus-o totdeauna ,
când era **o campanie de presă împotriva d-sale**, campanie de presă din acelea pe care
le vedem venind **cu violență extraordinară** , apoi **potolindu-se** ,
așa încât cutare , care **nu putea suferi un nume fără a-l caricatura**,
ajunge să se ridice la tribună ca să înalțe imnurile cele mai călduroase
celui care îi servea pentru glumele sale proaste .

Era o presă care se arunca asupra actualului ministru de Externe ,
asupra activității lui, pe care o socotea că nu este oportună.

" Însă împrejurările din timpul din urmă , ne arată că
nu este o prietenie , pe care d-sa să nu o fi ajutat
și nu este o dușmănie, pe care să nu fi căutat s-o slăbească .

Iar dacă este vorba să definim , **sub acest regim,**
în care nu mai avem de a face cu o personalitate care face ce vrea,
ci numai cu un ministru care ia răspunderea întreagă a politicii externe a României ,
dacă e vorba s-o definim , ea este așa :

"Avem hotare de apărat cu acei ce au de apărat aceleași hotare ,
avem de păstrat datoria de recunoștință aceloră prin care am ajuns ,
pe lângă silințele noastre desperate și jertfele noastre fără nume, **la acest hotar.**

Cehoslovacia ...

De o parte este ceea ce numim noi **Mica Înțelegere** , și ceea ce înseamnă perfectă onoare
a omului care stă în fruntea **Națiunii Cehoslovace , d-l Beneș.** (**aplauze prelungite**)
care păstrează în viața politică , în rangul cel mai înalt, virtuțile pe care le dă ani de zile
practica zilnică a cugetării și practica neconținută pe care o dă o catedră.

Îmi aduc aminte că însuși venerabilul **președinte Masaryk** ,
în momentul când soarta m-a adus să fiu președintele Consiliului României,
și când i- **am adresat o scrisoare** ca unuia pe care **l-am cunoscut** în timpul de restriște
de la Iași, mi-a scris : **< Vezi d-le Iorga, tot e bine că au rămas câțiva profesori ! >**

" Ne sprijinim pe această Cehoslovacie care se reazămă ea însăși pe aceste două nume
eminente , respectate , Masaryk și Beneș " (**aplauze**)

Iugoslavia ...

" Ne sprijinim pe tot ce Iugoslavia poate să-și aducă aminte că a suferit
în momentele tragice ale istoriei sale, arătându-i că o națiune atât cât este amenințată ,
nu-și poate permite luxul măcar, al unei aparențe de politică dublă
și o lovitură către noi , înseamnă o lovitură către ea,
și atunci când protestăm noi , trebuie să auzim, de o parte și de alta , **aceleași protestări**
iar dacă sunt interese deosebite , pe care orice membru al acestei triple alianțe le poate avea,
este de rău gust să se vorbească , într-un discurs public , de ceea ce ne desparte ,
în momentul când se impune , mai mult ca oricând, **ceea ce ne unește "** (**aplauze prelungite**)

Franța

[LD : ca istoric și ca martor-actor al epocii trăite la cumpăna veacurilor ,
era firească iubirea necondiționată față de Franța. Oare Iorga realiza că venise o altă vreme ?]

" Legătura cu Franța nu este cu un guvern .Legătura este cu poporul francez ,
ale cărui virtuți s-au format **timp de atâtea secole,**

încât nu câteva luni de zile de eventuale greșeli în politica internă, le pot desființa .

(**aplauze**) " **Noi avem a face cu acea armată franceză** , care va fi reprezentată peste câteva
zile aici de unul dintre șefii săi cei mai mari , **noi avem a face cu gândirea sănătoasă**
a poporului francez , **noi avem a face cu grija intereselor adânci ale poporului francez ;**
restul sunt fenomene de suprafață, care privesc Franța .

Nu că aici în țară unul este alb și vede numai roșu în Franța ,
după cum nu , când aici **cineva este roșu ,**
trebuie să se îndrepte furios oriunde va năzări în viitor ceva alb.
Față de alte națiuni , ni se impune . **dacă vrem să fim respectați,**
respect și bună cuviință . "

Germania

[LD : multă, multă cumișenie la Iorga ! De fapt , ea denotă o imensă îngrijorare ,

și iluzia că , bunele maniere puteau fi un scut de apărare pentru țara sa.]

" Orice națiune care a știut să se ridice cum s-a ridicat Germania din nenorocirea pe care și-a făcut-o singură , la starea în care a ajuns ,
constituie un factor important în viața lumii .

Prin urmare , **nu este permis să ofensăm un popor mândru de înfăptuirile sale , care nu se pot tăgădui. "**

Italia

[LD : atenție la naivitatea lui Iorga ! Pornit pe panta "împăcării" cu toată lumea, dar , mai ales, cu feblețea lui pentru Italia, Iorga speră la "îmblânziri " care se vor dovedi imposibile.]

" Pe de altă parte, nimic nu ne poate smulge pe noi de la rasa noastră , care este în adâncul instinctului nostru național ; **și nu pentru o vorbă nesocotită (aplauze) avem de rupt legături care durează de două mii de ani (aplauze)**

cu una din cele mai nobile națiuni ale lumii , nația care , vă asigur în conștiința mea de om onest,

poate totuși să asiste la tot felul de defilări militare în onoarea regentului Ungariei și poate să găsească o mare înțelepciune din faptul că s-a împiedicat Ungaria de a merge la Berlin .

Ungaria

Eu cred că mai bine este că Ungaria a mers la Roma. Și nu vreau să ofensez Ungaria. Înțeleg durerea ei și iluziile pe care le naște și le îngăduim.

Este o generație care nu-și poate smulge din amintire ceea ce a fost .

Trebuie să fim oameni , înainte de toate , și să ne gândim că **sunt atâția unguri la noi, al căror sentiment nu trebuie să fie ofensat într-un anumit moment**

" Da, cum am spus, **este mai bine să mergă ungurii la Roma decât la Berlin,**

căci, **atunci când cineva se găsește într-o stare de spirit anormală ,**

cum este desigur la Budapesta , trebuie să fim mai bucuroși

să-i vedem că se duc în locul unde pot fi mai bine păziți.

" Eu vă asigur că mai bine pot fi păzite anumite apetituri la Roma,

care este a d-lui Mussolini, cap de guvern,

dar și a unui om de nesfârșită răbdare , de nobilă concepțiune, de cavalerism admirabil,

care se cheamă Victor Emanuel al III-lea, care a vorbit cum ați văzut ,

fără nici o jignire sau amenințare față de noi, dorind pacea și viitorul mai bun al tuturor popoarelor , fără a trezi din nou fantoma roșie a unui război distrugător de civilizație "

(**aplauze puternice**)

Iar dacă vrea cineva să discute asupra hotarelor noastre ,

cu imposibilitatea de a le atinge, putem să-i permitem această distracție

Fiecare se distrează cum vrea. Unul împușcă în lună și noi îi putem permite să împuște în lună dacă vrea și dacă socoate că poate să-i cadă un vânat împușcat în lună,

n-are decât să se hrănească sănătos cu dansul . "

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Concluzie : politica externă

[LD : Iorga este un personaj patetic , al istoriei noastre .Și-a făcut datoria în cele mai tragice împrejurări și dacă, în evaluările sale , nu a fost un vizionar , nu el era de vină , ci veacul nebun în care i-a fost dat să trăiască .]

" **Aceasta este , cred, politica României, care nu se smulge de la nici o datorie,**

nu calcă nici un angajament , nu slăbește nimic din onoarea ei,

nu caută nimănui buclucuri, dar care este în stare să impună ,

cu vârful baionetei , oricui, respectul ei " (aplauze prelungite)

N.Iorga / 27 nov.'36

26.) M.Manoilescu (Liga Național-Corporatistă), discurs la Mesaj, Senat, 27 nov.'36

(DAD, MO 6, șed. de vineri, 27 nov.'36, pag. 87- 94)

[LD : Întregul discurs este construit ca o **pledoarie- avertisment** pentru **Senat** - dar mai ales **Carol al II-lea** - ca să se țină seama de **generația tânără, de "elită"**, "**neliniștită**" , "**naționalistă**" privind opțiunile, dezideratele, forța și dreptul **de a decide soarta României prezente și viitoare.**

Discursul este important din mai multe p.d.v. : cuprinde mărturisiri inedite privind **acțiunile diplomatice** în care el a fost implicat ; **personalități** pe care el le-a frecventat - **Hitler, Mussolini, Ciano, Rosenberg, Litvinov** , ș.a. Doc.integral - **fișier Corporatism II B.Politica externă a României : erori, miopii, greșeli, consecințe , soluții**

[-----]

M. Manoilescu / 27 nov.'36

▣ **Politica externă**

[LD : o pledoarie argumentată despre necesitatea strângerii relațiilor cu **Germania și Italia**, care nu lasă nici un dubiu în ce privește **opțiunile sale de politică externă**]

" **Să socotiți , mai ales, cu tineretul , în politica externă .**

Războiul viitor , d-lor senatori, nu-l vom face noi ; îl vor face ei .

Și este bine să știm din vreme , cum voi încerca să arăt astăzi,

ce se poate și ce nu se poate , în politica noastră externă.

" **Trecând la politica externă** , care este obiectul principal al scurtei mele cuvântări, de la început mă îndrept spre **un drum care nu este decât inventarul erorilor noastre .**

De lucrurile de care voi tăcea, înseamnă că nu am nimic rău de spus ;

dar **celelalte sunt, vai, așa de numeroase !**

▣ **Liga Națiunilor ; securitatea colectivă ...**

" **Prima mare eroare a politicii noastre a fost exagerarea Ligii Națiunilor** și, în special, **exagerarea principiului de bază** pe care stă această Ligă și care este **securitatea colectivă .**

"**Securitatea formală și universală** , garanția aceea **automată și generală**, care face să sară toate țările din lume în ajutorul țării care a fost atacată , este ceea ce am putea numi **marea iluzie de după război.**

" **Rezultatul acestei securități colective** este că,

sau mecanismul acestei securități nu se declanșează , din anumite motive oportuniste - cum a fost în cazul **atacurilor Japoniei împotriva Chinei** ,

când Japonia a făcut ce-a vrut ,tăind felii, felii din China ,

pentru a le constitui în state așa- zis independente -

sau că securitatea **se declanșează** cu maximum de solemnitate și de răsunset internațional , și devine total inoperantă , **cum a fost în cazul Abisiniei .**

Dacă aș spune că **România nu trebuie să-și mai piardă vremea** cu această preocupare a **securității colective** , mulți dintre dvs , poate și dl.Gafencu, vor găsi cuvântul cam tare ."

Acest cuvânt nu-i aparține , îl ia dintr-un ziar englez, **oficiosul " Times "** din 21 oct-'36

- **Gr.Gafencu** :Când vom avea în spatele nostru **flota și aviația engleză,**

vom putea să scriem în ziarele românești , ce se scrie în ziarele engleze.

Securitatea colectivă înseamnă ,**pentru cine este tare , obligații pentru cei slabi**

Reprezintă, însă , față de cei slabi, **ajutorul pe care îl pot aștepta de la cei tari.**

Este o fericire că Anglia încă ține la principiul Societății Națiunilor .

Noi, însă, care avem de așteptat ceva de la Societatea Națiunilor ,

este în interesul nostru , atât timp cât nu vom putea fi cu totul independenți ,

adică puternici, pe forțele noastre, **să așteptăm ajutorul , chiar puțin de ar fi,**

de la Societatea Națiunilor ...

-**Manoilescu** : Sunt foarte bucuros , d-le Gafencu, cu atât mai mult cu cât eu cred în viitorul dvs.

-**Gafencu** : ... **dar cred că , față de ajutorul pe care îl poate da Geneva , chiar puțin , fiecare dintre noi are datoria să țină la Geneva.**

-**Manoilescu** : Raționamentul d-lui Gafencu este impecabil. **Dar d-sa se pune în ipoteza că țările mici au numai avantaje, și nu și dezavantaje** de pe urma acestei încadrări a lor

în solidaritatea colectivă.

[invocă **conflictul italo-abisinian** , când România a trebuit să condamne Italia ! ;
cazul **conflictului chino-sovietic**, când România a trebuit să condamne URSS !]

Garantarea frontierelor

-Manoilescu : "Cerem tuturor să ne recunoască granițele, ba chiar să ni le garanteze.

Aceste cereri de garantare înseamnă, mai întâi o umilință pentru noi ,

fiindcă granițele noastre nu pot fi garantate de nimeni,

decât **de noi înșine și de puterile noastre proprii. (aplauze)**

În al doilea rând, **este o pretențiune care nu se poate menține ,**

de a **căpăta anumite recunoașteri de la oameni față de care**

nu am dat nici un semn de apropiere , și pe care noi nu am făcut decât să-i jignim.

M. Manoilescu / 27 nov.'36

▣ Relațiile României cu Germania.

▣ Erori, jigniri, consecințe

[LD : manoilescu , se face "avocatul" nemților

Leagă , cumva , cu **scena Dictatului de la Viena, din '40**]

/ **Ex. În 1930**, la o conferință economică la Liga Națiunilor , ca ministru la Industrie și comerț,

a încheiat o admirabilă convenție cu Germania , prin care agricultorii noștri ar fi câștigat

cu cca 5 miliarde lei mai mult , anual , la vânzarea orzului și porumbului.

În 1931, delegatul german care venea la București pentru semnare , **a fost dat jos din tren ,**

la Cernăuți, pentru **ca să întârzie cu o zi**, pentru a nu răni susceptibilitatea prietenilor

din Mica Antantă , aflați la București ! Delegatul german s-a întors la Berlin !

-Gafencu : Aceasta a fost o greșeală a guvernului. Un act de nepricepere .

Nu are a face cu politica externă !

-Manoilescu : Este o greșeală care **arată mentalitatea care a domnit multă vreme la noi .**

El a vrut atunci să-și dea demisia . [-----]

/ **Ex. Recent** [nov.'36] când **el se afla la Berlin** , a apărut **un articol** al conducătorului politicii

externe național-socialiste , **Alfred Rosenberg** , relativ la nemulțumiții actualei situații

economice . "**Pe dl Rosenberg îl cunosc** înainte de a fi ajuns la guvern, ceea ce contează mult .

Este un om de **o rară probitate intelectuală**, un om care **știe ce este răspunderea**,

și care este , pe deasupra , **conducătorul de fapt al politicii externe germane** ,

fiindcă **Germania** , fiind un stat cu partid unic,

și **partidul unic fiind organ diriguitor potrivit Constituției însăși**,

cei care dețin demnități în partid, sunt mai importanți decât acei care fac parte

din administrația țării , și care primesc **indicațiuni de la partid. " ***

În acel articol, **Rosenberg afirmă : < Noi nu putem și nu voim să fim apostoli ai mântuirii**

pentru alții > Părerea sa este bine să fie înfățișată în Parlamentul țării :

< Germanii își fac următorul raționament , suntem 67 milioane de oameni,

și am renunțat sincer și loial , la Alsacia și Lorena .

Ungurii sunt 8 milioane și nu au renunțat la nimic.

Putem noi să ne expunem pentru iredentismul lor ,

atunci când noi am părăsit iredentismul nostru ? >

" Să nu se uite , d-lor, că **sentimentul popular , în dictatură, contează mai mult**

decât în democrații. Și sentimentul popular nu admite această vitregie față de însăși

poporul german. Dar este ceva și mai important . Germanii nu au nici un fel de dușmănie

și nu au - cum zice Romnânul - nimic de împărțit, nici cu Iugoslavia nici cu România "

[-----] Este ușor de înțeles de ce , în chip logic și necesar, **nu poate fi vorba astăzi de**

nesinceritate în declarațiile care au fost făcute de dl Rosenberg , și care

- aici este greșala de care vă vorbeam - **au fost primite de presa noastră**

cu neînțelegere și răutate și cu un scepticism care descurajează . [-----]

În sfârșit , **ca o observație generală în ce privește Germanai, este de adăugat că**

există în masele populare și în intelectualitatea din Germania întregă,

o năzuință sinceră de prețuire , de interes și de apropiere de România."

* Notă -

În contextul (despre Rosenberg) acesta anunță el că are în pregătire o carte, la Paris, care definește **partidul unic**, această **instituție sui generis a regimurilor noi**, foarte răspândită în Europa, începând cu Rusia , trecând prin Turcia , Portugalia, Italia și sfârșind cu Germania. -----

Manoilescu / 27 nov.'36

▣ Relațiile României cu Italia

▣ Erori, miopii, consecințe

" Mă voi ocupa acum de **un capitol actual osebit de dureros** ; relațiunile noastre cu Italia. Acest capitol nu poate fi atins decât cu o mare mâhnire ;

mâhnire față de Italia , mâhnire față de greșelile noastre proprii.

Sunt popoare care , fie că vor, fie că nu vor, sunt menite de soartă

să **se regăsească totdeauna împreună.**

Nu se pot crea între ele prăpăstii eterne. Aceasta este **situația** dintre Italia și noi.

De aceea, dacă este să privim raporturile noastre în perspectiva secolelor,

nu este îngăduit nici o clipă ca, în anumite momente de rătăcire trecătoare,

să se treacă de o parte sau de alta , unele limite.

" Or , de ce nu am spune-o ?

În acest moment, Italia trece față de noi unele margini.

V-o spune aceasta un om care, zeci de ani de zile, are **relațiile cele mai bune**

cu conducătorii și cu conducătorul Italiei [Mussolini]

și care are acololegături intelectuale și sufletești din cele mai strânse.

" De ce vorbesc așa , d- lor senatori ? Pentru că, în deosebire de alții , **sunt unii români care nu pot pune în ierarhia lor sufletească , nici o dată, nimic înaintea țării lor .**

Ah ! Sunt oameni, chiar conducători ai politicii noastre externe

[**aluzie la Titulescu**] care **și-au ierarhizat sufletul lor** : întâi Liga Națiunilor sau Franța ,

și numai după aceea România Sau, poate și mai rău ;

ierarhia la ei este : < Eu, Liga Națiunilor, România ! >

" Noi nu putem gândi ca dânșii .Noi nu putem trece înaintea oricîrei preocupări și a oricărei griji, **altceva decât țara noastră .**

[LD : acest pasaj este premonitoriu, parcă !

În august 1940, Manoilescu va sta față în față cu Italia într-o situație " apocaliptică" , în care el , ca simplu om , totuși, va leșina !]

" De aceea, **le spunem italienilor , cu durere dar cu multă hotărâre :**

sunt pe un drum greșit. Ceea ce fac ei astăzi, este în afara firii,

și tot ce este împotriva firii se răzbună într-o bună zi în mod dureros .

România nu va fi nici știrbită și nici măcar stânjenită în ființa ei,

dacă Italia va persista în această cale, dar Italia, Italia mussoliniană,

va cunoaște , prin această politică, **primul ei insucces .** (aplauze)

D-lor senatori, **nu vrem să trăim nici măcar cu gândul situația apocaliptică în care ne-am**

putea găsi, dacă am sta față-n față cu Italia în apărarea drepturilor noastre,

Dar dacă această catastofă pentru latinitate și pentru lume ar fi ca să se întâmple,

i bine, ne vom apăra până la capăt, închizând ochii, până la capăt ." (aplauze)

" D-lor senatori, după ce am spus aceste lucruri, **sunt și mai îndreptățit să vă vorbesc**

și de greșelile noastre , care ne-au adus aici. Și nu voi vorbi cu alt gând,

decât cu acela **de a nu le mai vedea vreodată repetându-se.**

Nu voi vorbi de cele întâmplare până în 1926 ;

dar , **după 1926, s-a produs un fapt nou.**

A venit **politica reparatorie a guvernului Averescu.**

În septembrie 1926, primul ministru al Țării, generalul Averescu semnează cu Mussolini ,

la Roma, un **Pact de amicitie și colaborare italo -română.**

Chestiunea Basarabiei rămâne în suspensie.

La 12 nov.'26, mareșalul Badoglio, șeful armatei italiene , vine în România.

La Chișinău, primind o sabie de onoare pronunță aceste cuvinte :

< La nevoie, marșalul Baoglio este cu voi, și veți fi mulțumit de el. >

În februarie 1927, Manoilescu este trimis de guvernul Averescu la Roma,

sub acoperirea unei misiuni economice, **ca să obțină de la Mussolini**

recunoașterea Basarabiei.

" După câteva zile de discuțiuni, **Mussolini mi-a mărturisit** adevăratul motiv al ezitărilor sale , motiv pe care **nici până astăzi nu l-a cunoscut șeful guvernului** de atunci, generalul Averescu , pentru că **avea o nuanță delicată pentru d-sa.** Mussolini mi-a spus că cunoaște situația din România. Și o cunoștea într-adevăr foarte bine. **Ion Brătianu**, care era în opoziție, putea oricând **să răstoarne** de la guvern **pe generalul Averescu.** Și Mussolini avea convingerea că, **îndată ce recunoașterea Basarabiei va fi dată , Ion Brătianu va socoti misiunea g-ralului Averescu c** a terminată ,iar guvernul acestuia va fi răsturnat. "

" **Oricine altul ar fi protestat** față de această subprețuire care se aducea guvernului de atunci. **Am crezut, însă, că această metodă nu este utilă față de omul de adânci realități care este dictatorul italian ,** și am adus cu totul alte argumente , de care nu voi vorbi, **referitor la situațiunea generală care se crea în țară prin îmbolnăvirea gravă și fără speranță a Regelui Ferdinand.**

" **Aceste argumente au fost hotărâtoare .** Și , mai fericit ca nici o dată în cariera mea politică , **m-am întors după o săptămână la București , anunțând hotărârea recunoașterii Basarabiei.**

"Ei bine d-lor, **același guvern Averescu , care dusesse până la maximum de prietenie relațiile noastre cu Italia, a semnat în 1926 și Pactul de amicitie cu Franța ,** chiar dacă el s-a semnat la 10 iunie 1927, la 6 zile după căderea guvernului Averescu.

"Cum s-a ajuns la **nebuneasca tensiune de mai târziu , între Italia și noi ?**

Tratatul cu Italia , a expirat în 1931 și **a fost prelungit de guvernul Iorga de 2 ori și de guvernul Vaida a treia oară.**

La 18 ianuarie 1933, cu puține zile după ce d-l Titulescu a venit la

ministerul de Externe, **tratatul a fost lăsat să cadă !** Dar aceasta nu ar fi nimic.

Greșala mare a venit în ziua sancțiunilor

Am spus-o în Senat , căci nu sunt dintre vitejii de după război.

Alături de dl profesor Iorga, numai eu singur am protestat în contra sancțiunilor și am arătat ce urmări politice dezastruoase vor avea ele pentru viitor.

Am spus aici că vor fi nu numai **urmări politice, ci și urmări sufletești ,** care nu se vor șterge vreme de generații.

Și , **culme a nenorocirii , o întâmplare și mai penibilă s-a produs în august , anul acesta.**

Nu vreau s-o povestesc după ziarele italiene, ci după ziarele franceze ,

totdeauna favorabile d-lui Titulescu. **D-l Titulescu se afla în plină adunare**

a Societății Națiunilor, și când ziariștii italieni s-au dat la o manifestare, potrivită sau nepotrivită , nu interesează [?!?].

D-l Titulescu a strigat în auzul sutelor de oameni de acolo :

< Monseur le president, chassez ce sauvages ! >

" **Vă închipuiți dvs , cât de jignitor au căzut aceste cuvinte în sufletul poporului italian ?**

În această privință, am să vă dau un singur detaliu .

Acum câteva zile , câțiva **ingineri agronomi** ai noștri se găseau în **misiune științifică ,** cercetând admirabilele **lucrări agricole făcute în Italia.** Într-un sat de lângă Verona, la **Vechia Civita,** după ce li s-a arătat toate operele făcute acolo,

un țăran le-a spus inginerilor români :

< Vedeți, d-lor, că nu suntem așa sălbateci cum ne crede d-l Titulescu ! >

" Măsurăți din aceste cuvinte , **toată otrava care s-a turnat în sufletul unui popor care este așa de mândru și care - de ce n-am spune.o ? - are dreptul să fie așa de mândru cum este .**

Dar vin acum la împrejurări mai apropiate .

" Când d-l **Victora Antonescu a venit ministru de Externe [iul.'36] ,**

a fost o mare bucurie în Italia și i s-a răspuns printr-o telegramă extrem de călduroasă de către **Contele Ciano**, ministrul de Externe al Italiei. **Care a fost rezultatul ?**
O lună mai târziu [aug.'36], d-l **Victor Antonescu** se găsește la **Geneva**, în fața acestei probleme : se pune din nou **chestiunea participării Negusului**.

Ei bine, **ce a făcut d-l Victor Antonescu ?**

(Și în această privință îl rog pe d-l **ministru Iamandi** să ia notă că , în calitatea mea de senator, îl rog în chipul cel mai condescendent pe d-l Antonescu , să ne explice atitudinea sa)

D-l Antonescu a votat din nou pentru admiterea Negusului, acest văr bun al nostru, în **Societatea Națiunilor !** **Se poate să facem astfel de greșeli**, atunci când până și **Elveția**, care este o prea catolică fiică a Societății Națiunilor, s-a abținut de la vot !

Care era interesul românesc care ne făcea să recurgem la o măsură atât de extremă ?

-**PSS Tit Simedrea**, Episcop al Hotinului : **Era d-l Litvinov !**

-**Manoilescu** : "**Aceasta este Prea Sfinte!** Pentru că , cu câteva zile înainte de vot, d-l **Avenol**, secretarul general al Societății Națiunilor, a dat asigurări la Roma, că **Anglia și Franța nu mai votează pentru Negus**.

Între vizita d-lui Avenol și votul Societății , **situația fusese răsturnată** .

Ce intervenise ? **Intervenise d-l Litvinov și atmosfera internațională creată de anumite organizații vizibile și invizibile !**

M. Manoilescu / 27 nov.'36

▣ Relațiile României cu URSS

▣ Erori, iluzii, trădări

[**LD : 4 iulie 2003** . Întâmplarea face ca să prelucrez acest document azi, când la **Moscova**, Ion Iliescu semnează **Tratatul de prietenie cu Rusia**.

Mă întrerup din lucru, **ascult ceremonia de la Kremlin**, reiau lucru la document, **ascult declarațiile lui Putin și Iliescu**, reiau lucru la document, **ascult comentariile guguștiucilor de la radio**, reiau documentul, se vorbește despre neuitarea trecutului , despre greșelile făcute ... reiau documentul .

Retrăesc momentele de la **Chișinău, din martie 1992**, când **am vorbit în Parlamentul moldovenesc** și în marea piață ... așteptând ... rezultatul tratatelor româno-sovietice ...

Ce-i în capul și sufletul meu ! Ajută la ceva istoria ?!

De mi-ar îngădui sănătatea , să termin această carte. Să dau drumul **vocilor de altă dată**, deoarece **ce ele au amuțit în pagini interzise și închisori]**

" Să trecem, d-lor, la ultimul capitol : **greșelile noastre față de Rusia Sovietică**.

Nu voi vorbi de toate momentele pierdute, când puteam

să ne împăcăm cu Rusia Sovietică, obținând **recunoașterea Basarabiei**

și, în orice caz, **în condițiuni mult mai bune decât mai târziu**.

1920...

" Este cunoscut momentul **1920**, când **generalul Averescu a vrut să se împace cu Rusia Sovietică** prin recunoașterea Basarabiei . **Take Ionescu s-a opus** și atunci Regele Ferdinand **a rugat pe Ion Brătianu să servească de arbitru între amândoi**.

Și Ion Brătianu a arbitrat că nu e bine să ne împăcăm cu Rusia !

1931...

" **La 1931**, sub **guvernul d-lui Mironescu**

(dacă voi povesti aceste fapte găsesc că nu este demnitatea unui senator ca să se bazeze , în politica externă, pe informațiuni de ziare ,

ci numai pe **elemente sigure și inedite** scoase din **propria sa experiență**)

la 1931, mă aflam la **Geneva**, unde , printr-o inițiativă cam bruscată a unui **prieten italian**, am fost pus față în față cu d-nii **Litvinov și Lunacearski** .

(Când am protestat, prietenul italian mi-a răspuns cu multă nevinovăție :

< Dacă te preveneam , nu ai fi venit ! >)

" **Litvinov a ținut să-mi comunice anumite lucruri și s-a arătat**

doritor să stingă focarul de certuri pe care îl constituia chestiunea Basarabiei.

Litvinov era foarte conciliant , la acea dată, sub îndemnul Angliei , de la care urmărea anumite avantaje financiare pentru Rusia.

" Am întâlnit îndată după aceea , la Viena , pe d-l Maniu, care a fost de părere **să intrăm în tratative cu d-l Litvinov.**

Am făcut un raport șefului guvernului și rezultatul a fost că nu s-a făcut nimic ! A fost o mare greșeală a guvernului de atunci .

1932.

"DI Titulescu stătea de altfel , în mod constant , pe punctul de vedere că nu se putea o conciliere cu Rusia , fără recunoașterea Basarabiei.

" Când , în noiembrie 1932, mă găseam la Roma , șeful guvernului italian , d-l Mussolini, mi-a spus : **< dl Titulescu are perfectă dreptate , e cea mai mare greșeală și cel mai mare pericol pentru România , dacă ar semna un tratat cu Rusia , în care chestiunea Basarabiei nu ar fi relevantă.>**

" Am comunicat imediat aceasta d-lui Titulescu , socotind că aceasta ar fi o datorie patriotică , cu atât mai mult cu cât, ministrul nostru la Rima nu știa nimic de această opinie a d-lui Mussolini. **Am primit o telegramă călduroasă de mulțumire de la dl Titulescu .**

D-sa se bucura de faptul că d-l Mussolini era de părerea sa, socotind primejdios orice act care s-ar încheia cu Rusia și în care România n-ar releva chestiunea Basarabiei .

1934.

" De ce vă spun toate aceste lucruri ? Nu din dorința de a face destăinuiți , care nu intră în " stilul" și obișnuința mea, ci numai **din dorința de a ajunge la o concluzie limpede ca ziua.**

" **DI Titulescu a încheiat la 9 iulie 1934 o înțelegere cu Rusia**

în care **nu se vorbește , în nici o formă , nimic de Basarabia .**

Prin urmare, d-sa **a căzut exact în greșala** pe care **singur o condamna** cu doi ani mai devreme .

Mai mult, apropierea de Rusia s-a făcut în baza hotărârii Micii Înțelegeri de la Zagreb , din 1934, de a relua relațiile cu Rusia. Totuși, această hotărâre a Micii Înțelegeri , n-a fost urmată de toate statele Micii Înțelegeri, fiindcă Iugoslavia n-are relații nici până azi cu Rusia !

1936

" Care este acum situația noastră față de Rusia ?

În principiu, politica noastră față de o țară nu trebuie să se influențeze , un singur moment , de adversitățile ideologice pe care le-am avea față de această țară. Să vedem, însă, cum se aplică acest principiu în cazul Rusiei Sovietice ?

" **Dacă principiul se aplică atunci când o țară își reține doctrina sa pentru uzul său intern , dimpotrivă, el nu se mai aplică când acea țară urmărește să convertească lumea întreagă la doctrina care îi este proprie , să capteze și să cucerească toate popoarele lumii pentru credința ei.**

" Când Franța republicană s-a aliat cu Rusia țaristă înainte de război, Franța nu se temea deloc că Rusia va face propagandă " absolutistă" pentru a converti pe francezi să se întoarcă la monarhia lui Ludovic al XV-lea !

" Nu același lucru se întâmplă însă astăzi în raporturile noastre cu sovieticii .

Sovietele au o ideologie cu pretenții de universalitate , care este contrară tuturor principiilor de viață ale poporului nostru .

[**Atenție LD , previziune !**] :

" **Marea dilemă - pe care nu eu o formulez întâi , ci a formulat-o Partidul Național-Creștin - marea dilemă în care se găsește poporul român , este aceasta :**

dacă mâine , într-un război, mergem alături de Rusia, atunci, în cazul că suntem învinși, suntem mutilați și împărțiți ; în cazul când suntem învingători, nu ne așteaptă altă soartă decât să fim a șasea republică în sânul Uniunii Republicilor Sovietice "

(**aplauze pe băncile Frontului Românesc.)**

M. Manoilescu / 27 nov.'36

▣ **Experiență istorică : nici un război, 3 trădări !**

[**LD : subscriu întru totul la concluzia-avertisment a lui Manoilescu.**

La cele 3 trădări rusești amintite de el, se vor adăuga alte 3 trădări : din 1939, 1940, 1944 !]

" **Toată istoria noastră ne învață acest lucru .**

Când anumiți oameni de Stat , la 1914, în timpul neutralității noastre ne avertizau împotriva pericolului rusesc, **aveau și ei puțină dreptate.**

Dar ce era situația de atunci , față de situația de astăzi ?!

Încă din timpul războiului nostru viitor - dacă facem ipoteza aceasta , a unui război alături de Rusia- s-ar petrece ce am văzut petrecându-se în Moldova . **Rând pe rând, ar fi înlocuiți toți oamenii de răspundere din guvern, de la comandamentele militare la Căile Ferate , care nu ar fi agreabili rușilor, și ne-am trezi într-o zi sărind în bolșevism , fără putință de revenire.**

Vă aduceți aminte cum a fost înlocuit generalul Cristescu înaintea bătăliei de la Mărășești , numai pentru că era dezagreabil rușilor !

" DI Titulescu ne aducea acum câteva luni în Senat argumentul acesta mai mult retoric :< **Rusia este țara cu care nu am avut nici un război , nici o dată >**

"Ei bine, dar tocmai acest argument se întoarce împotriva tezei filo-sovietice .

Nu am avut nici un război cu Rusia și totuși am avut de îndurat atâtea dezamăgiri și suferințe la 1812, la 1878, la 1917 .

Nu am avut nici un război, dar am avut trei trădări !

(" Nu vreau să spun acum care este vocea care îmi suflă acum această nimerită formulă !")

"Așa s-a format , d-lor senatori , printr-o lungă experiență istorică , instinctul poporului nostru , instinct care face pe țăranul de la Dunăre să se încrâncene în fața perspectivei de a mai merge vreodată cot la cot cu Rusia. "

M. Manoilescu / 27 nov.'36

▣ **Presa : cultul lui Titulescu !**

▣ **Instinctul popular : divorțul de Titulescu !**

" Îmi veți îngădui aici o observațiune : o anumită presă din România a cultivat ani de-a rândul admirația nelimitată pentru personalitatea d-lui Titulescu.

Câtă vreme opiniei publice românești i s-a insuflat numai simpatia pentru d-l Titulescu, ea s-a lăsat sugestionată.

În clipa , însă, în care s-a pus problema rusească , instinctul popular a fost mai tare decât învățămintele acestei prese.

" Aceasta < a patra putere în stat > , s-a dovedit neputincioasă .

Presa poate face și desface multe când este vorba de împrejurări interne secundare , când este vorba de reputații, când este vorba de partide sau de oameni ;

ea nu poate însă nimic împotriva instinctului național

în marile chestiuni ale neamului. (aplauze prelungite în tot Senatul)

Este o învățătură minunată aceasta , de care trebuie să ne bucurăm !

" S-a spus în străinătate că d-l Titulescu a fost sacrificat .

Vedeți, mie îmi este foarte greu să vorbesc despre un om care este absent.

Aceasta repugnă deprinderii mele leale. Aș fi foarte bucuros să fie aici , să-și explice politica sa. Sper că și-ar explica-o mai bine și cu mai puțină cenzură decât ne-a explicat-o < ilo tempore > .

"Dar un lucru trebuie să constatăm : ceea ce s-a spus în străinătate ,

că guvernul a lucrat împotriva opiniei publice ,

în clipa când s-a despărțit de d-l Titulescu , este inexact .

Cea mai mare parte a opiniei publice era despărțită sufletește de d-l Titulescu ,

în clipa când acesta a dirijat barca României spre apele rusești.

Acesta este adevărul ."

M. Manoilescu / 27 nov.'36

▣ Pericolul bolșevic.

▣ "Comunistul" , "comunistoidul"

[LD : **subscriu la reflecțiile lui Manoilescu privind țărănimea - ca forță politică ;
subscriu și la alte argumente privind pericolul bolșevic ;
știu că aceasta nu va conveni " inteligenței " românești post-decembriste
care a făcut abuz de aceste sintagme ' .Dar ... încerc]**

Țărănimea...

"Dl or senatori, se vorbește așa de mult de lipsa de pericol bolșevic în România ,
fiindcă noi am fi o țară de țărani. **Să nu adormim pe acest argument.**

**Țărănimea nu este o clasă socială și o clasă politică activă ;
țărănimea nu este o clasă politică.**

" Prin **încetineala reacțiilor sale sufletești și prin marea sa dispersiune geografică,**
care o face să se adune așa de greu în mase importante,
ea a fost foarte greu de mobilizat în fața primejdiilor politice.

Ea este baza cea mare a primejdiilor militare ,

dar mobilizarea ei politică se face cu încetineală și cu greutate.

Clasa socială ușor mobilizabilă este numai aceea a proletariatului.

Ea și cu intelectualitatea țării , **decid pentru sau contra unei stări politice .**

Orașele și mai ales capitalele sunt acelea care croiesc soarta țării.

"De aceea , **nu trebuie să ne bizuim nici o clipă pe rezistența instinctuală a țaranului
împotriva propagandei bolșevice,** care tinde să-l deposedeze de dreptul lui de proprietate .

Nu! Dacă orașele ar suferi într-o zi de un vânt de zăpăceală, totul poate fi pierdut !

Comuniști ... comunistoizi

" Și , în această privință , dacă-mi este frică de ceva ,
nu-mi este frică de comuniștii români ,

ci de acei pe care i-aș putea numi comunistoizi , adică simpatizanții comuniștilor.

Comuniștii, în felul lor, atunci când sunt **sinceri și curajoși,**

merită respectul care se datorește totdeauna unui **adversar loial.**

Comuniștii lucrează fățiș ; ai puțința să-i combați și să-i izolezi .

Comunistoidul lucrează acoperit , sub masca democrației , a liberalismului

și a diferitelor fronturi populare .

Pe când **comunistul** este tranșant , **comunistoidul** este transacțional, alunecos, insinuant.

Pe când **comunistul** este cinic, **comunistoidul** este ipocrit .

Comunistul poate fi curajos, pe când **comunistoidul** din redacțiile ziarelor , din literatură
sau administrație, **este oportunist și laș.**

Pe când **comunistul** se privează de orice contact cu societatea actuală și de toate beneficiile
ei, **așteptând de la luptă realizarea societății viitoare ;**

comunistoidul , primește de la societatea burgheză **jetoane, tantieme și salarii.**

El este de multe ori **atașat de presă al României** prin diferite capitale strine !

Într-o bună zi, când roata se va întoarce, **comunistoidul va beneficiarul lumii noi,**
pe care a **aștepta-o , comod, în fotoliile lumii vechi . "**

M. Manoilescu / 27 nov.'36

▣ Iredentismul bolșevic radiofonic.

" Noi vorbim tot timpul de iredentismul unguresc, încurajat de cel italian .

dar n-ați cunoscut dvs vreodată o altă formă , directă, de iredentism și de imixtiune
în afacerile noastre interne , care se face foarte des prin **transmisiunile de la radio ?**

În luna septembrie am ascultat un post din Tiraspol, **postul Gorki,**

la care vorbea un **comunist în limba română.** Era un **fost tovarăș al comunistului Sevcenco,**
care a fost **omorât în 1920,** încercând să fugă de sub escortă, la Constanța.

Nu vă închipuiți ce grozăvii a spus oratorul acesta !

Am scris atunci o scrisoare, sub proprie semnătură, pe care am trimis-o ziarelor românești,
dar unul singur a avut curajul să publice destăinuirea mea.

Acest tovarăș a lui Sevcenco, a început prin a insulta în modul cel mai oribil România ;
a făcut **apologia marelui comunist Sevcenco**, a vorbit cu ură de burghezia românească ,
care ține în ghiarele ei Basarabia, și a sfârșit cu blestemul :

**< Sângele curat a lui Sevcenco să cadă asupra burgheziei românești
și ea să plătească cu sângele ei murdar și putred moartea eroului Sevcenco !**

"Acestea sunt lucruri pe care toți românii le-au putut auzi ;
acestea sunt lucruri care se petrec în fiecare zi. "

-**PSS Tit Simedrea** (Hotin Ascultați dvs în fiecare zi la ora 4 postul de radio Tiraspol,
și veți vedea că aceste lucruri se petrec regulat .

-**Manoilescu** : Ceea ce spune Prea Sfinția Voastră, agravează afirmația mea.

Și atunci îmi permit să pun o întrebare foarte precisă : **Guvernul nostru nu știe nimic de toate acestea ?** Este admisibil să stăm în relații normale de bună vecinătate, ca să nu zic de relații de prietenie, cu Rusia Sovietică, **să avem schimburi de ambasadori cu Moscova**, și în timpul aceasta **să se facă o propagandă de asemenea natură , în limba română, la granițele noastre ?** Iată dlor senatori lucruri de natură să vă îngrozească .

M. Manoilescu / 27 nov.'36

▣ Tineretul român și ... axioma politicii externe

▣ Nu - alianță cu Rusia

[LD : Manoilescu face **generalizări șocante** și declarații belicoase : război ! alături de Rusia Sovietică ! **prăpastie între politica externă și tineret !**

Manoilescu părea că este decis să mizeze pe o carte naționalistă , care viza schimbarea direcției politicii externe românești .]

**" Nu se poate să mergem într-un război alături de Rusia Sovietică.
Iată un punct fix al politicii noastre externe.**

Vorbeam adineauri de tineret .

Dvs știți că **duminica aceasta s-a petrecut un fapt foarte grav ?**

La întrunirile antirevizioniste ținute în toate centrele universitare , au venit studenți și ofițeri în rezervă.

Ei sunt **elita care încadrează armata noastră de mâine și nădejdea noastră.**

" Or, din toate centrele s-au trimis **telegrame prin care**

studentimea aderă la o formă de nebunie , de sacrificiu și de disperare , pentru cazul când noi am merge alături de Rusia Sovietică.

Înainte de a aproba sau a dezaproba, **trebuie să constatăm această stare de spirit .**

" S-a deschis o prăpastie între politica externă a statului nostru

- și , ca să fiu drept , mai ales între politica care s-a urmat la un moment dat [vizat Titulescu] de statul nostru - **și tineretul de astăzi.**

Nu este vorba de deosebiri de interese, peste care să se poată arunca vălul conciliațiunii .

Este vorba de deosebiri de credințe și

de concepții asupra chipului cum trebuie îndrumată țara.

Peste aceste deosebiri , nu există punte care să se poată arunca .

" Unitatea noastră sufletească ar fi atinsă dacă s-ar ști că terbilă eventualitate a unui război alături de Rusia , s-ar putea produce vreodată.

Pacea și Unirea despre care vorbește Mesajul Regal , vor putea veni.

Vor putea veni în ziua când se va garanta solemn de către toate forurile răspunzătoare ale acestui Stat , că noi nu vom merge alături de bolșevici."

[-----]

Fiindcă, d-lor senatori, în fiecare epocă, trăesc **cel puțin trei generații.**

Dacă aceste trei generații nu se mai înțeleg între ele,

este ca și cum s-ar desprinde cusăturile celor trei culori ale drapelului național.

"Tara nu este numai a noastră. Ea este și a generațiilor tinere .

Tara este poate mai mult a lor. "

[-----]

27.) N.Penescu(**Camera de Comerț și Industrie , Sfatul Negustoresc**) ,

discurs la Mesaj , 27 nov.'36

(DS , MO 6 , șed. din 27 nov.'36 , p. 94 - 97)

[-----]

N.Penescu / 27 nov.'36

▣ Activitatea senatorială

" **Cei 8 aleși ai Camerelor de Comerț și Industrie** din țară - spre regretul nostru, numărul este foarte mic , față de importanța categoriilor pe care le reprezentăm -

au dat dovada , în cele trei legislaturi trecute [LD :sesiunile ordinare]

că stau **deasupra oricărei subiectivități**, urmărind un singur scop :

apărarea clasei lor și coordonarea intereselor supreme ale Statului , cu acelea ale economiei private . " [-----]

" **Deși** distinsul nostru coleg , d-l senator **Mihail Manoilescu** așază deficiențele economice pe planul al doilea, **totuși** îmi permit să afirm că **redresarea economică este un mijloc eficace pentru păstrarea patrimoniului nostru național.**

Întărirea claselor producătoare, înseamnă **fortificarea granițelor noastre .**

Valorificarea rațională a muncii interne , echivalează cu **atenuarea pericolului extern.**

Ascensiunea economică este acea pază

de care **depinde însăși viitorul și existența acestui neam.**

Nu pot să trec cu vederea că **toate conflagrațiile cu caracter internațional** ,

au avut în faza lor inițială **ciocniri de interese pe teren economic**, și atunci ,în mod logic,

trebuie **să le așezăm pe primul plan al preocupărilor noastre . "** [-----]

N.Penescu / 27 nov.'36

▣ Consiliile Economice ale micii Înțelegeri și Înțelegerii Balcanice

" **În legătură cu misiunea** unui **Consiliu Superior Economic Național**,

țin să repet aici **meritul deosebit** al marelui nostru bărbat de Stat ,

d-l **Nicolae Titulescu**, căruia i se datorește înființarea **Consiliilor Economice**

ale **Micii Înțelegeri și Înțelegerii Balcanice.**

Mica Înțelegere , prin **identitatea intereselor politice** nu prezintă numai o **unitate politică** , ci prin situația ei geografică constituie și o **unitate economică** .

Armonizarea aspirațiilor economice ale Statelor din **Mica Înțelegere**

și **raționalizarea valorificării produselor lor , stabilizarea schimbului coordonat ,**

asigurarea stabilității regimului în materia comerțului exterior ,

au format obiectivul discuțiilor ultimei ședințe a acesui Consiliu Economic.

Rezultatele acetei colaborări între Statele Micii Înțelegeri și Înțelegerii Balcanice

sunt **cât se poate de folositoare economiilor naționale respective."**

N.Penescu / 27 nov.'36

▣ Conferința interparlamentară de Comerț

" În aceeași ordine de idei, subliniez aici importanța deosebită a **rezoluțiilor**

luate în **octombrie anul curent** , de **Conferința Interparlamentară de Comerț**,

ce s-a ținut la **București** , în cele mai excelente condiții de ospitalitate.

" S-au preconizat **măsuri pentru a favoriza reprimă afacerilor** și

pentru a asigura mai rapid **trecerea de la starea de criză, la cea normală.**

"S-a discutat disparitatea puterii de cumpărare a diferitelor monede

în țările lor de origine ,în raport cu străinătatea.

" S-au examinat relațiile între țările agricole și cele industriale . "

N.Penescu / 27 nov.'36

28.) **Iosif Jumanca (PSDR) , discurs la Mesaj, Senat , 27 nov.'36**

(DS, MO 6, ședința de vineri, 27 nov.'36 , p. 100 -103)

[LD : ședința este condusă de C.Aliănișteanu. Pe banca ministerială - Victor Iamandi. Vorbise Iorga, Manoilescu, Penescu ș.a.

Jumanca este singurul parlamentar social-democrat din această legislatură.]

Doc.integral - **fișier PSDR , II**

[-----]

Jumanca / 27 nov.'36

▣ **Sărbătoarea de 1 decembrie**

▣ **Solidaritate antirevizionistă**

" Peste câteva zile se va sărbători de țara întreagă cea de **a 18-a aniversare a Unirii**.

De astă dată, ziua de **1 decembrie** nu va prilejui , însă, numai o sărbătorire ,

dar și **o manifestație politică împotriva tuturor acelor care**

pun în discuție rezultatele revoluțiilor naționale de la 1918.

" **Ca reprezentant al Partidului Social.Democrat și ca unul care am participat în mod activ**

la pregătirea, cât și la realizarea unirii Ardealului , țin de datoria mea să declar

că **mișcarea muncitorească social-democrată** consideră **Unirea ca un act de necesitate istorică** , prin care s-a împlinit un înalt **principiu de dreptate națională și socială.**

" Teritoriile care s-au unit cu România Veche , pentru a forma noul Stat Român ,

sunt locuite de **o covârșitoare majoritate românească** , care are dreptul intangibil la o viață

de Stat proprie. De aceea, **acțiunea revizionistă a fascismului internațional** ,

nu este decât **o acțiune de josnic imperialism** , cu scopul de **a-și supune noi țări și popoare** ,

după pilda arătată de **Italia fascistă** , prin **expediția ei prădalnică asupra Abisiniei** .

" **Împotriva acestei acțiuni** , noi ne ridicăm cu toată puterea și suntem mândri că

putem sublinia că **mișcarea socialistă din toate țările** stă și ea

pe **punctul de vedere antirevizionist** (**aplauze unanime**)

Acest fapt dovedește din nou , în mod strălucit , că **nu există nici o nepotrivire între interesele**

naționale și principiile socialiste , ci, dimpotrivă ,

o concordanță dintre cele mai perfecte și fericite. " [-----]

Jumanca / 27 nov.'36

▣ **Politica externă**

"Noi nu suntem dintre aceia care își fac idoli și nici **n-am participat în trecut la idolatrizarea d-**

lui N.Titulescu , idolatrizare **la care au fost părtași mulți dintre aceia care astăzi dau copite**

de măgar în acela , despre care cred că amurit .

Dar trebuie să relevăm că **îndepărtarea din guvern a d-lui Titulescu** ,

a cărei politică realistă s-a impus cu atâta succes în viața internațională ,

a fost o foarte mare greșală , mai ales că **atât în Anglia cât și în Franța** , dar chiar și la noi

a început să se pună la îndoială stabilitatea și sinceritatea politicii externe românești .

" **Noi credem că nici nu poate fi vorba de așa ceva.**

Iar dacă mai există și azi **oameni care vor o nouă politică externă** ,

în special alături de Germania și Italia , și n-au putut fi impresionați nici de căldura cu care

Regele a fost primit la Praga , apoi sper că aceștia au fost convinși de d-l Mussolini că

România nu poate face altă politică externă decât aceea preconizată de d-l Titulescu, adică

alături de **Franța , Anglia , Rusia , și Statele Micii Înțelegeri și Înțelegerii Balcanice.**

Căci aceasta este realitatea : **blocul statelor fasciste** , pe cale de formare în Europa ,

urmărește în mod deschis și cu toate mijloacele

schimbarea statutului teritorial fixat de tratatele de pace.

Călătoria contelui **Ciano** în Germania, urmată defaimosul discurs a lui **Mussolini** la Milano ;

vizita lui **Horthy** în Italia ; înarmările intensive ale **Gemaniei** ,

sunt numai câteva din **faptele cele mai caracteristice** , care ne îngăduie să vedem

în mod limpede **primejdia de care este amenințată România.**

Ce să facem în fața acestei situații ?

Să rupem legăturile cu Geneva și să ne aruncăm în brațele acelor care vor să ne înghită , așa cum ne sfătuiesc d-nii Iorga, Șeicaru și ceilalți admiratori ai lui Mussolini ?

[LD : dar chiar în dimineața aceea, Iorga explicase poziția sa ! Jumanca este de rea credință]

Cred că azi nu mai există nici o îndoială că **asta ar fi o crimă națională !**

România trebuie să lucreze din răspuțeri pentru ca Pactul Societății Națiunilor

să fie aplicat cu strictețe, pentru ca **politica securității colective** să devină o realitate și

pentru ca o **desarmare generală** să poată fi hotărâtă , iar la nevoie impusă , și Statelor fasciste .

Dar fiindcă **exemplul Abisiniei** a dovedit că nu se poate pune absolută încredere în funcționarea mecanismului genevez, **este cu neputință ca România să lipsească din alianța acelor țări care** , ca și ea, **doresc menținerea păcii și apărarea integrității lor teritoriale** .

lată deci de ce repetăm , și de data aceasta, că **sistemul nostru de alianțe**

trebuie întărit prin încheierea unui pact de asistență mutuală cu Rusia."

" Constatând însă , că o astfel de politică a păcii nu poate fi făcută

decât de un stat democrat , cu un guvern democrat și cu un popor care se bucură de toate libertățile constituționale , **Partidul Social-Democrat își va continua lupta sa**

pentru biruința democrației în această țară ,

știind că **astfel își face nu numai datoria de partid socialist** ,

dar **apără totodată interesele adevărate ale țării și poporului însuși "**

Jumanca / 27 nov.'36

29.) **Octavian Goga (PNC) , discurs la Mesaj, Cameră, 27 nov.'36**

(DAD, MO 5 , șed. de vineri, 27 nov.'36 , Cameră, 27 nov.'36)

[LD : ședința este condusă de NNSăveanu ; în grupul PNC, asistă **senatorul și președ.suprem al PNC , ACCuza ;parlamentarii PNȚ au părăsit incinta** ;]

[LD : **Goga este intempestiv** :consideră nu numai **guvernarea PNL terminată**, dar și **sistemul de guvernare** de până atunci , pe care îl taxează de " trecut recent " și , ca partid nou, îi întoarce spatele .

Goga este optimist : nu crede că țara s-ar afla într-o situație gravă sau amenințată , încât să fie nevoie de "strângere la olaltă "

Goga este ofensiv și în contratimp cu spiritul Mesajului : nu crede în guverne " de concentrare " , considerându-le imposibil de realizat .

Goga este sarcastic și respinge posibile colaborări : din scrupule politice și moarale.

Goga este crud cu adversarii : cu Titulescu, cu Maniu , cu...

Goga nu cere explicit succesiunea, dar din felul cum vorbește , **o consideră legitimă**.

Deși spune că se va ocupa exclusiv de politica externă,

întreg discursul este presărat cu atacuri , cu paranteze, în care nu cruță pe nimeni...]

Document integral, **fișier PNC V**

[-----]

O.Goga / 27 nov.'36

▣ **Politica externă**

▣ **Tradiție , protocol**

" Despre politica externă **s-a vorbit foarte puțin la această tribună** , poate ca o urmare din trecut , când **politica externă se făcea , înaintea războiului, în cabinetul MSRegelui**.

Dintr-un spirit de inerție, chiar după ce s-a făcut o mare transformare în materie, politica externă fiind **o problemă care preocupă masele**,

noi, aici, la această tribună , n-am mai vorbit .

" **Nu-mi aduc aminte ca partidele** să fi făcut un **obiect de discuție** din politica noastră externă. Știți care era obiceiul. **Șeful de guvern sau ministrul de externe stetea de vorbă cu șefii partidelor politice și îi punea în cunoștință** de chestiunile curente în materie de politică externă. **Pe urmă, ne adunam cu toții aici**, în bibliotecă, **se făceau declarațiuni solemne** prea ceremonioase și se trecea la ordinea de zi. "

O.Goga / 27 nov.'36

▣ Nicolae Titulescu - cancelar perpetuu ?!

" Acest lucru s-a întâmplat și mai de mult , însă cu deosebire că ajunsese un fel de protocol al Parlamentului , în timpul din urmă , de vreo 10 ani încoace , de când toată îngrijirea noastră pentru politica externă a țării devenise **un patrimoniu quasi-personal al d-lui Nicolae Titulescu** .

" De atunci , s-au petrecut lucruri ciudate .

D-l Nicolae Titulescu devine un fel de **perpetuu cancelar** al politicii noastre externe.

D-sa considera ca **aproape o incursiune de teritoriu** ,

dacă cineva risca o opinie sau venea să discute o chestiune de politică externă.

" Foarte amabil , d-sa stetea cu noi de vorbă , **însă de când a instituit cenzura** , **a înlăturat orice încercare din partea oricui de a risca o idee , o părere** ,

în materie de politică externă.

" Spun de la început d-lor , că **va trebui în mod natural** , ocupându-mă de politicaexternă , **să vorbesc despre faptele d-lui Nicolae Titulescu**.

Nu voi atrage în raza cercetării mele personalitatea multiplă , interesantă , plină de întrebări și de pitoresc , a amicului meu d-l Nicolae Titulescu , fiindcă nu se găsește de față."

[-----]

O.Goga - A.Bentoiu / 27 nov.'36

▣ Cenzurarea presei.

" **Vorbind de cenzură** , nu pomenesc de **regimul special pe care dvs** , dle subsecretar de Stat , **l-ați creat de la venirea dvs** , fiindcă v-am văzut cu **preocupări de conștiință** în fața problemei , prezentându-vă aici cu **un fel de sumar al tuturor chestiunilor** care credeți dvs **că nu este bine să fie atinse**. Însă tot dvs ați spus : **executarea ordinelor suferă foarte mult**.

Eu v-aș putea spune că , cu toată cenzura , aici la București , în gazete , **apar lucruri pe care aș dori să nu le văd apărând** , pentru ca **să cruț opinia publică de o coborâre a bunului simț**.

"Cât privește însă **multe gazete** , în special **gazetele străine , neromânești** ,

vă atrag atențiunea că **toată țara este împânzită de gazete străine** , în special **ungurești ,**

care nesocotesc cenzura ; și se vede că **această cenzură se exercită de oameni agramați ,**

inconștienți , pentru că **tonul pe care îl văd eu scoțând capul din aceste gazete ,**

este împotriva intereselor țării. Aici , însă , la București , **cenșura avea o rigoare specială în ceea ce privea politica externă**

Nu se putea atinge nimeni , de nici un fel de problemă din afară.

gazetele ungurești...

-**Bentoiu** : În privința gazetelor de care plângeați adineauri , vă pot informa că **sanctiunile cele mai severe** pe le-am aplicat , de când sunt la cenzură , **au fost împotriva acelor gazete** : două suspendări s-au produs în câteva zile.

-**Goga** : Închideți gazetele acelea , faceți un bine !

-**Șeicaru** ("**Curentul**") Dle Bentoiu , d-ta ești numai de 4-5 luni , la Ministerul de Interne . Gazetele acelea au o activitate mult mai veche .

-**Bentoiu** : Când s-au făcut vinovate acele gazete , **au fost suspendate**.

Aceasta este sancțiunea cea mai gravă ce li se poate aplica.

-**Goga** : **Este ceva morbid în situația acestor gazete** , fiindcă ele sunt într-un număr de patru ori mai mare decât erau sub regimul unguresc .

Sunt orașe care au câte **5 cotidiene în limba maghiară**.

-**Șeicaru** : Dle Goga , nu socotiți dvs **morbidețea acestor gazete ungurești** , drept cea mai bună luare de temperatură a **slăbiciunii și a anemiei autorității de Stat național românesc** ? (**aplauze**)

În măsura în care **Statul s-a dovedit slab , aceste gazete s-au înmulțit**.

-**Goga** : Între primele măsuri ce se vor lua , **în cel dintâi sfert de ceas al unei guvernări care are să vie** , va fi **măturarea a o mulțime de asemenea organe** , care **n-au nimic de a face cu interesele Statului**. (**aplauze la PNC**)

Însă ce se petrece aici , la cenzură ?

Nu se putea scrie , de exemplu, nici un fel de apreciere , **nici la adresa stărilor din Rusia**, și , în special, **nu putea fi vorba să examineze** cineva , într-un sens politic, **marile schimbări care s-au petrecut în timpul din urmă în Franța**. Era dramatic : **n-are voie nimeni să vorbească** în sens politic despre **evenimentele de la Paris sau de la Moscova** . **Tabu d-I Blum. Tabu d-I Litvinov.**

Se suprimau orice adjective la adresa lor. Mai mult, **nu se îngăduia să apară nici măcar vocile din presa țării lor**. Era imposibil. Când venea aici un articol mai puternic , care vorbea despre ultimele evoluții din Franța, **era pur și simplu confiscat și dvs nu aveți voie să citiți ce spunea d-I André Tardieu la Paris** - când d-I André Tardieu reprezintă , și el, dacă nu un curent puternic din opinia publică, în orice caz , **o serioasă îndrumare intelectuală și o experiență politică consacrată.**

-Pamfil Șeicaru : Este autorul tratatului de la Versailles , alături de Clemanceau.

-Goga : Am aici o mulțime de pagini care au fost confiscate . Am strâns o colecție la redacția ziarului " Țara noastră" , cum cred că a făcut fiecare gazetă serioasă.

Rămâne un certificat foarte trist această colecție.

Pentru că , ce se degajează din această situație ?

Se degajează faptul că societatea românească **este lipsită de îndrumări în politica externă ;** că pe urma acestei **amputări de ordin general**, îndrumarea **politicii externe la noi suferă ;** că **nu știe nimeni ce se întâmplă ;** că încep să **se plimbe legendele** și se creiază **o stare sufletească de presiune și de protestare .**

Politica externă a fost suprimată și amputată încontinuu.

Grație acestei comprimări, nu se știe nimic ce s-a petrecut ."

O.Goga / 27 nov.'36

▣ **Criza de încredere : de ce a plecat Titulescu ?**

Nimeni nu știe de ce a plecat d-I Titulescu, bunăoară .

Și atunci se creează **o atmosferă penibilă de întrebări** care măresc incertitudinea.

Aceasta este situația. Și ca urmare a acestei particulare situațiuni, **dvs trebuie să vedeți**

realitatea : a venit acum o sancțiune și țara a intrat într-o criză de sinceritate

pe chestiuni de politică externă . Toată lumea vorbește astăzi de politica externă !

Eu cred că **este o justificare normală** ca **un om de răspundere** sau un om care privește aceste probleme și își pune întrebări, **să vie aici la Cameră** și să se facă oarecum interpretul acestor multe puncte de întrebare , căutând **să pună un fel de ordine , de justificare , de logică ,** în toate aceste chestiuni. **Eu nu vreau să cobor atmosfera .**

Nu vreau să vin aici și să fac mici întrebări și înțepături pe chestiunea plecării d-lui Titulescu.

Nu vreau să mă ocup mai de aproape de această chestiune când **știți cu toții foarte bine**

situația cu totul specială pe care o ocupă d-I Titulescu ,

că el trecea de la guvern la guvern , ca un fel de zestre personală.

Erau guverne care nu aveau nimic de a face unul cu altul,

care nu erau câtuși de puțin solidaritate între ele,

dar d-I Titulescu apărea ca solidar cu fiecare în parte, dar cu nici unul în realitate.

Mai ciudat însă era faptul că **nu exista o solidaritate nici a miniștrilor** din același cabinet , **cu politica pe care o făcea d-I Titulescu ;** totul era canalizat în sens personal de d-sa .

Acum când a plecat , Europa întreagă este plină de aceste nedumeriri și țara noastră,

bunii noștri burghezi, întreabă : **< de ce s-a dus ? > < Și dacă s-a dus, a plecat numai**

persoană d-lui Titulescu sau a plecat și politica d-lui Titulescu ? >

Sunt unii oameni care nu și-au interzis să gândească și care zic : **< a căzut d-I Titulescu și**

deci vom avea o schimbare de directivă în materie de politică externă. >

Atenție LD : Goga spune că și-a propus să se apropie de aceste chestiuni,

și deoarece vrea să dea amploare subiectului , dar, în același timp,

și să se ferească de orice element de spontaneitate ,

el a scris pe hârtie examenul raporturilor noastre cu țările străine , cu factorii externi,

care au înrăurit , mai mult sau mai puțin, în cursul vremii , de la război încoace,

politica noastră externă. Aceasta mă face să dau atenție discursului său .

Titlurile și subtitlurile îmi aparțin.

O.Goga / 27 nov.'36

▣ Mica Antantă .

" Voi începe cu **Mica Antantă** care, imediat după război, a fost **formula politică de intimitate , de colaborare**, a celor **trei state** care, în raporturile internaționale , s-au manifestat solidar . Să vedem care este obiectivul Micii Antante și cum s-a făcut ea.

" Încă de pe vremea **Congresului de Pace**, spiritul larg și comprehensiv al lui **Venizelos** , a pus la ordinea zilei **chestiunea străngerii statelor noi** sau ieșite din război cu augmentări de teritorii , care , **printr-o înțelegere** , să arunce în cumpănă cu mai multă greutate **rostul lor** , atât la **conferința păcii**, cât și la **Societatea Națiunilor**. Era deci ideea ca , **de la Marea Baltică și până la Atena, statele clădite pe principiul național** , grupate într-o alianță , **să înfățișeze un puternic instrument de politică externă.**

Proiectul nu s-a putut realiza , fiindcă au rămas mai multe puncte de fricțiune, care s-au pus deacurmezișul.

" **Statele succesoriale ale Austro-Ungariei**, însă, călăuzite de înlăturarea spectrului dublei monarhii, **au găsit o platformă de înțelegere** , și răposatul **Take Ionescu a putut constitui Mica Antantă** .

" **Obiectivul era îndreptat în contra revendicării de teritorii din partea Ungariei , și împotriva restaurării Habsburgilor.** Era această alianță pe cât de normală, pe atât de simplă, de legitimă, **încât chiar dacă nu ar fi fost realizată în chip formal , virtual ea exista chiar prin firea lucrurilor.**

Orice atac unguesc , îndreptat împotriva unuia din succesori, trebuia să fie considerat de ceilalți doi **ca un atac împotriva lor înșile**, deci, **ca gest reflex politic și militar** , intervenea **acțiunea lor solidară** , fiindcă urmările tot ei le-ar fi suportat.

Acesta este secretul de naștere al Micii Antante ; taina o cunoaște toată lumea , cred că se știe și la Budapesta.

Revizionismul maghiar ...

" Tocmai de aceea, **orice observator**, trebuie să fie **stăpânit de mirare în fața rodomontadelor revizioniste** , care aproape **de două decenii strigă necontenit** . Aceasta nu se poate explica decât prin **înclinarea poporului maghiar spre un romantism în afară de realitate** și, mai ales, prin **inabilitate în materie de politică externă** , determinată de faptul că veacuri de-a rândul **politica externă a Ungariei a fost îndrumată de către cabinetul din Viena , fără posibilitate de acțiune proprie**, deci **fără acel simțământ de răspundere și de autocritică** , care , prin **frânele rațiunii** izbutește să creeze **echilibrul de gândire al unui popor.**

"Întrucât ne privește, **am atras noi, românii, vecinilor noștri atenția** în toate ocaziunile și deci o atragem și azi, că **reintegrați în teritoriul lor etnic firesc , Ungurii pot trăi în raporturi perfecte cu țările limitrofe.** **Afișând, însă, pofta de teritorii** , trebuie să-și deaseama că **numai prin război se poate răsturna așezarea actuală.**

Or, într-un război, obiectivul spre care s-ar orienta concentric străduințele militare ale celor trei State, fiecare mai puternic , **la rândul său, decât actuala Ungarie, ar fi , în mod logic , Budapesta .** Iată rezonul de existență al Micii Antante. "

O.Goga / 27 nov.'36

▣ Mica Antantă economică

▣ Dezavantajele României

"Paralel cu această **intimitate de raporturi politice** dintre cele trei State, **s-a încercat și ideea Micii Antante economice.**

Cu sinceritatea cu care am vorbit despre cea dintâi, trebuie să spunem că **cea de a doua nu este atât de lămurită în obiectivele ei și că , în orice caz, nu are avantaje egale pentru toți componenții.**

" De la început stabilim că **între România și Iugoslavia , cu aceeași structură economică,** deci cu aceeași producție, **schimburile nu au putut să fie impresionante.**

Întrucât privește raporturile cu Cehoslovacia, ca Stat industrial, ea ar fi putut completa necesitățile economice ale României , în mod normal, pe temeiul reciprocității , noi furnizându-i produsele noastre agrare. **Acest lucru nu s-a întâmplat .**

Statistica pe care o am în față arată cum **balanța comercială** între noi și Cehoslovacia , e la 1920 și până astăzi, **a fost neconținut pasivă.** [-----]

veți vedea că **România se găsește în deficit de 16.500.000.000 lei ,** cu care Cehoslovacia și-a consolidat finanțele proprii,

fără a ne oferi un contraserviciu de o importanță echivalentă.

" Aceasta este o realitate , care în mod firesc ar putea să inspire întrebarea : nuar fi fost , oare , mai avantajate relațiile de politică externă ale României ,

dacă această sumă formidabilă de **16 miliarde de lei s-ar fi îndrumat spre alt Stat,**

oricare ar fi fost el, care , pe lângă compensații de ordin economic,

ne-ar fi oferit , în schimb și contravaloarea unui sprijin politic ? (aplauze la PNC)

O.Goga / 27 nov.'36

▫ Mica Antantă

▫ Obiective diferențiate .

"Domnii mei, mai trebuie să relevăm și o altă chestie de mare importanță.

Fiecare dintre cele trei state componente ale Micii Antante ,

care păstrează același obiectiv față de Ungaria,

în raporturile lor de politică externă , fiecare stat din aceste trei ,

are de rezolvat o problemă proprie de o mai covârșitoare însemnătate.

Iugoslavia, de pildă, era îngrijorată de pe urma **tensiunii raporturilor cu Italia ,**

în vreme ce noi , știți bine, **avem cu acest din urmă Stat, un Tratat de amicitie ;**

Cehoslovacia a încheiat un **Tratat de asistență mutuală** cu Rusia ,

o idee care se repudiază de către Belgrad și cred și de către țara noastră ,

în orice caz, de opinia publică din România. (aplauze la PNC)

" Rezultatul deci este că **în ce privește marile curente internaționale** ,care zbuciumă

continentul, **o platformă de solidaritate nu există între componentii Micii Antante.**

Acesta este adevărul, pe care trebuie să-l privim în față , fiindcă noi suntem niște analiști

și de felul cum analizăm noi situațiile, depinde care vor fi soluțiile ,

la chestiunile ce privesc interesele superioare ale țării noastre .

" Greșala d-lui Titulescu este că **a depășit în pretențiile lui .**

posibilitățile de acțiune ale Micii Antante.

Când, înainte cu doi ani , la Bled, a încercat să creeze un instrument al unei unități

de acțiune în materie de raporturi internaționale , rezultatul se știe :

d-l Beneș a încheiat un **Tratat de asistență mutuală** cu Rusia ,

Belgradul a protestat și s-a apropiat de Berlin,

iar **România a rămas într-o incertitudine** care n-a avut darul **nici de a menaja**

prestigiul nostru în străinătate, nici de a da înăuntrul țării un sentiment de siguranță .

" Rezumând deci în două cuvinte rostul Micii Antante , chiar după vizita de la Praga ,

noi putem spune că **rămâne neștirbită solidaritatea** noastră firească

față de obiectivul unguesc, dar în raporturile internaționale, noi suntem cu mâinile libere

,rămânând ca **fiecare din cele trei state** să se inspire în atitudinile pe care le vor lua

în materie de **politică internațională , conform intereselor lor specifice.** (aplauze la PNC)

- **I.Inculeț** (Ministru de Stat, vicepreșed.al Consil de miniștri) :

Nu știu la ce concluzie vrea să ajungă d-l Goga, însă , după cum a început,

aș putea conchide că **d-sa vrea să atingă solidaritatea Micii Înțelegeri.**

N-ai să reușești, dle Goga, fiind că solidaritatea Micii Înțelegeri

este foarte, foarte, puternică . Nu numai atât ...

-**Tilică Ioanid** (PNC **De ce nu așteptați concluziile d-lui Goga , d-le ministru ?**

-Inculeț : Dle Goga, vreau să vă arăt că **în privința cifrelor , dacă nu le alegeți expres,**

trebuie să vă folosiți de cifre reale. Uitați-vă care este realitatea pe anul 1936.

În importul și exportul nostru cu Cehoslovacia, **balanța este în favoarea noastră**

și se cifrează la 127.164.000 lei ; **balanța cu Iugoslavia** , de asemenea, **este în favoarea noastră** și se cifrează la 68.514.000 lei

Prin urmare, d-le Goga, **dacă vrei să-ți illustrezi ideile , ilustrează-le cel puțin cu cifre adecuate situației**"(aplauze la majorități)

Relațiile cu Polonia...

-**Pamfil Șeicaru** (" Curentul") D-le ministru , îmi dați voie să vă pun o întrebare .
Veți recunoaște și dvs că este **o absolută necesitate organică pentru România , alianța cu Polonia.**

Or, se întâmplă ca **Polonia să nu fie în așa mare tandrețe cu Cehoslovacia.**

Vă rog să-mi răspundeți dvs : **solidari cu Mica Înțelegere**, evident, **în raport cu Unaria.** Dar cum devine solidaritatea aceasta cu Mica Înțelegere , **în raport Polonia**, a cărei alianță de o necesitate tot așa de organică ?

(aplauze la PNC)

-**Inculeț** : D-le deputați, eu aș vrea să fim bine înțeleși. **Toate chestiunile în legătură cu politica externă , vor fi lămurite de ministrul nostru de Externe, d-l Victor Antonescu.** (**exclamări la PNC**) când toți **domnii oratori vor avea ocaziunea să-și expună punctul lor de vedere** Eu am vrut numai să rectific anumite cifre , care , după mine,

au fost depășite de dl Goga (**aplauze la majorități**)

-**Goga** : Dar , d-le ministru , **să nu-mi atribuiți postura unui om care vrea să dărâme o puternică alianță a României** .Nu . d-le ministru. **Eu sunt aici într-o postură de analist .**

-**Inculeț** : D-le Goga, dacă intervenția mea a provocat **numai această afirmațiune a dvs, eu încă sunt mulțumit!**

-**Goga** : Eu sunt aici într-o **postură de analist** , a unui om preocupat de această problemă elementară : **sunt destul de solide temeiurile politicii noastre externe** , ca să **privim** ziua de mâine **cu liniștea și seninătatea** omului care spune :
< **toate lucrurile mele sunt în perfectă rânduială ! > " ?**

Eu nu vreau să dărâm Mica Antantă , am spus-o de la început , am spus că ea rămâne **o platformă de solidaritate cu obiectivul față de Ungaria.**

Dar am afirmat că **cei trei componenți** , în alte chestiuni decât chestiunea ungurească, **sunt liberi pe mâinile lor.** Fiindcă, vedeți dvs, **fiecare din cei trei componenți** , în afară de dușmanul Ungaria, **are și un alt dușman "clasa întâi"** , cum s-ar zice; **are o problemă mult mai importantă decât chestiunea ungurească .**

Relațiile cu Polonia...

"Vedeți, **noi suntem cu Polonia** , cum a spus foarte bine d-l Șeicaru, într-o **desăvârșită intimitate politică , eclipsată un timp oarecare** , dar **la care am revenit acum**, și de aceea a plecat ministrul nostru de externe la Varșovia. **Dar această intimitate politică nu există între Varșovia și Praga.**

Lucru este evident și cititorii noștri de gazete , care au scăpat încă de cenzură, și mai știu câte ceva , își dau seama că este oarecare răceală între Polonia și Cehoslovacia. Dar aceasta nu îndreptățește pe nimeni să spună că voiajul nostru la Praga a eclipsat raporturile noastre cu Varșovia..

"**Obiectivele sunt bine fixate și noi lucrăm cu valori pozitive** , pe care trebuie să le introducem în opinia publică. [**LD face un lung recurs în relațiile economice româno-.cehoslovace** ,

1919-1936 pentru a-și întări teza, că suntem în deficit .Nu le rețin.

Reafirmă concluzia lucrelor 16 miliarde lei]

O.Goga / 27 nov.'36

▣ **Relațiile Istorice cu Franța**

" **Legătura noastră cu Franța** nu are un caracter de improvizație.

În tot timpul **veacului al XIX-lea**, românismul a primit **îndrumări culturale și politice de la Paris**, unde **atâtea generații s-au succedat**, aducând aici, la Dunăre, **influența civilizației franceze.**

" **Cele două Principate**, știm bine, în nașterea lor, au fost **proteguite de politica externă a lui Napoleon al III-lea .**

" **Gândirea românească modernă** , pe toate terenurile, **a fost îndrumată de la Paris**, perpetuând la noi **formule ideologice create de zbuciumul intelectual al Franței.**

" Franța a pătruns în intimitatea sufletului românesc și când, mai târziu, sub primul Rege, într-o situație specifică, după prăbușirea imperiului francez, și-a crezut mai bine apărate interesele ei printr-o alăturare de Tripla Alianță, cultura noastră a păstrat și pe mai departe, nealterată, marca impulsurilor de pe malul Senei. " Izbucnirea marelui război, aruncând în balanță principiul naționalității, ne-a dezlegat de orice angajament, și românismul integral, pe deasupra tuturor teoriilor politice din trecut, urmând instinctul lui de conservare, s-a alăturat aliaților, simțind că în acest fel se poate smulge un act de dreptate pe seama noastră.

Marele război...

" Lucrurile trebuie spuse limpede și realitatea trebuie fixată fără părtinire și în această chestiune

Nu considerații de ordin continental au hotărât atitudinea noastră pentru intrarea în război.

Noi nu eram atât de puternici ca să ne permitem luxul de a ne arunca în luptă

pentru a fixa, într-un fel sau altul, echilibrul european, era în joc visul atâtor generații :

Unirea era obiectivul nostru politic. Era misiunea noastră istorică în joc,

unirea hotarelor etnice cu cele politice, desființarea conglomeratului austro-ungar.

Noi n-am văzut soarta lumii prin prisma vitrourilor sfărâmate ale catedralei din Reims;

ne-am lăsat povățuiți de sfântul nostru egoism național,

înțelegând că pentru unirea noastră, drumul la Alba -Iulia duce prin Paris. (aplauze la PNC)

Aceasta este realitatea istorică. Am făcut războiul alături de Franța ;

I-am făcut aproape izolați aici, în colțul nostru, compensând printr-o mare pierdere de sânge,

lipsa noastră de armament. Am ieșit din acest război cu sentimente de gratitudine față de

Franța, punându-ne nădejdea în protecția mării noastre aliate, pentru ziua de mâine. "

O.Goga / 27 nov.'36

▣ Relațiile postbelice franco -române.

▣ Cordonul sanitar anti- bolșevic

" Marea primejdie, care ne pândea după congresul de pace,

era valul de nebulnie rusească, care urla la hotarele noastre, bolșevismul care se considera

în stare de război cu noi, și față de care, după cum se știe, răposatul Clemanceau

a lansat formula cordonului sanitar, menit să apere civilizația europeană.

"Această formulă, aș putea spune, a fost suprema dogmă a alianței noastre cu Franța "

(aplauze la PNC) Cine cunoaște cât de cât istoria raporturilor noastre cu Franța,

trebuie să spună că am fost un aliat sincer, și cât se poate de comod,

neeșind nici o dată din cuvântul indicațiilor protectoare de la Quai d' Orsai,

chiar și atunci când erau puse direct în joc interesele noastre.

Tratative cu bolșevicii...

Ex. Pe vremea primului guvern Avrescu, din care am avut onoarea să fac parte,

cu ocazia izbucnirii războiului polono -rus, emisarii Rusiei bolșevice au căutat să intre

în contact cu oficialitatea noastră ; se temeau ca nu cumva România să intre în război

în Ucraina, atunci când ei mergeau în marșul lor spre Varșovia.

Pentru neutralitatea noastră, acești emisari bolșevici ne-au oferit

recunoașterea Basarabiei. Semioficios, reprezentanți de-ai noștri la Riga și Stockholm

au luat contact cu emisarii bolșevici. Guvernul însă a stat în rezervă.

Trebuie să spun că generalul Averescu era de părere să primească această

recunoaștere a Basarabiei din partea bolșevicilor, spunând că ar fi un punct câștigat.

Atunci noi, din scrupul de aliați onești, după ce Take Ionescu a luat contact

cu Ion.I.C. Brătianu, au fost întrebate cercurile oficiale franceze.

Răspunsul a fost : < Nu se stă de vorbă cu oameni care sunt în afară de

ordinea politică și morală și care primejduiesc pacea lumii. >

Și noi ne-am conformat. " (aplauze la PNC)

" Această atitudine, de devotament absolut, noi am dus-o înainte.

Aproape cu un un sentiment de sumisiune, cum spuneam, am urmat sfaturile care ni se dădeau, fără să ne inspirăm în mod direct numai de glasul realităților și al intereselor noastre.

Franța , în mod normal **și-a urmat** , cu simțul ei pozitiv, **drumurile politice înainte**, conștientă că ,întrucât ne privește , **pe noi poate conta** pe o amiciție sigură, care nu dă greș. **Nu aş putea spune că** , în cursul vremii , **au avut speciale menajamente** pentru viața noastră , **cercurile financiare de acolo**. **Realitățile** vieții noastre, **realități inexorabile**, **n-au găsit acolo rețeta unui altruism exorbitant** .

Charles Rist....

Vă aduceți aminte de **împrumuturile obținute pe piața franceză** , destul de **oneroase**, ca și de **obligațiunile lor**, **care au știrbit un timp destul de lung chiar și prerogativele firești ale demnității noastre naționale**.

Nimeni dintre dvs nu a uitat **capitolul destul de greu de suportat :**

zilele când dl Charles Rist trona la Banca Națională . (**aplauze la PNC**)

- **Pamfil Șeicaru** : Partea interesantă este că doctrinarul "intangibilității monetare" , este acela care a făcut toaleta devalorizării francului francez .

Bineînțeles că noi am servit atunci de cobai (**aplauze la PNC**)

- **Goga** : Regret că **sunt absenți** tocmai aceia care **ar fi datori cu un răspuns** la acest capitol , care nu măgulește pre mult demnitatea națională .

Răspunderea o poartă acele bănci (**Goga arată spre băncile PNȚ**) **care astăzi sunt goale și poate de închiriat** (**ilaritate**)

[**Goga dă ex păguboase din comerțul cu Franța** ; **dă diverse cifre , evidențiind comparativ, comerțul cu Germania și Italia**]

O.Goga / 27 nov.'36

▣ **Guvernul Leon Blum**

▣ **Manifestul LANC - cenzurat !**

" Eu nu mă voi amesteca în zbuciumul interior al Republicii franceze.

Dar aş lipsi de la datoria mea dacă nu aş mărturisi că actualul guvern al d-lui Blum - acum dacă aş scrie la gazetă , cenzura m-ar tăia ! - **cu lozincile pe care le urmărește , nu poate fi considerat de noi , pe aceeași linie istorică cu Franța tradiționalistă** , față de care nu a încetat o clipă venerația noastră. (**aplauze la PNC**)

În această privință , vă rog să-mi îngăduiți să citesc **concluziunile dintr-un Manifest** elaborat de către șeful nostru suprem , dl **Alexandru Cuza și de mine, care a fost confiscat** ."

Goga -Bentoiu /

[**De-ale cenzurii**

De fapt nu confiscat, ci **cenzurat** , dar **șă tare cenzurat** , d-nii mei, **încât nici măcar nu s-a îngăduit să se înregistreze la gazetă că am dat un manifest !**

Credeam că se vor cenzura din el unele părți - deși mi se pare cam ciudat , ca elementele de o incontestabilă cultură , care sunt acolo la cenzură, **să taie** , eu nu mai zic de mine, dar **să taie ceea ce scrie d-l ACCuza, venerabilul nostru președinte suprem** ,

mi se pare un act de impudoare . Eu acum **sunt foarte dispus să fac mici destăinuri**

picante. Când a fost cenzurat , domnii mei, eu , față de asemenea lucruri care sfidează legea,

am venit și eu cu un act de ilegalitate : am tipărit manifestul și nu l-am mai prezentat

la cenzură.L-am împărțit așa .Aparatul de confiscare , nu-l aveți ;

prin urmare **manifestul s-a răspândit** " (**aplauze la PNC**)

-**Bentoiu** : Îmi dați voie ?

-**Goga** : Nu este din timpul regimului d-tale .**Nu te face solidar cu trecutul !** (**ilaritate**)

-**Bentoiu** : În nici un caz nu poate fi vorba de regimul meu , dar este o chestiune de principiu.

Am primit și ieri rețeta din altă parte și mi-ați recomandat-o și dvs astăzi ...

Mi-ați arătat și ieri și astăzi confiscarea ca fiind superioară cenzurii preventive,

aceea pe care o executăm noi. Acum , dvs ne-ați spus prin ce mijloace ați izbutit

să răspădiți manifestul dvs. Dar acest succes dovedește tocmai că rețeta recomandată de dvs

nu este bună și nu trebuie să o aplicăm.Prin urmare, perseverez . (**aplauze la majorități**)

-**Goga** : Vă rog să faceți o deosebire. **Formula este ceva rigid și dogmatic**.

A o aplica la toate cazurile, a întrebuița aceeași formulă pretutindeni , este o mare greșeală.

Apoi, eu protestez !"

Ce ceream eu pentru d-l Maniu , dvs nu aveți dreptul să îmi aplicați mie (ilaritate) ; fiindcă d-l Maniu ataca Coroana și dl. Alexandru Cuza și cu mine făceam o analiză serioasă, foarte sobră în cuvintele ei, a situației celei nouă create în Franța , după guvernul Blum. Și eu cred că dl Alxandru Cuza și cu mine suntem oameni cu oricare răspundere ; mai mult, reprezentăm o bună parte din opinia publică a acestei țări și avem dreptul să privim raporturile între noi și Franța și să le comentăm ; este o datorie a noastră (aplauze la PNC) Dar , ceea ce spuneam că este nota picantă : după ce a fost oprit manifestul nostru , am fost chemat la telefon de ministrul de Externe, amicul meu Titulescu, în timp ce eu eram la Ciucea. M-a chemat la telefon și mi-a spus :
- < Aud că ți s-a spus ție că eu aș fi dat ordinul să fie cenzurat manifestul vostru. Cum crezi tu că eu aș fi îndrăznit să fac un asemenea lucru ?
Îți spun acum , ca să audă toți cei care urmăresc conversația noastră la telefon, că acest lucru nu este adevărat . >
Protesta așa de violent încât eu am spus :
-< Atunci ți-am făcut o mare plăcere cu acest manifest ! >
-< Plăcere tocmai nu ! > După aceea a venit cu oarcări justificări.
O.Goga / 27 nov.'36

▣ Guvernul Leon Blum

▣ Manifestul PNC

- continuare -

Să-mi dați voie să citesc concluziunea din acest manifest :
< În vremea când la Paris se înscăunează **marxismul triumfător,** în suflete neamului nostru **perceptele naționaliste sunt mai accentuate și mai definitive** ca oricând. În faza actuală a istoriei noastre , **românismul este lovit de radiațiunile unui naționalism organic** , rezultatul unei **conștiințe de diferențiere etnică** , precisă și irevocabilă.
< **Naționalismul este justificat** de nașterea Statului român și este **unica platformă a consolidării noastre interne** .
Nici un milimetru , nici o silabă nu se poate sacrifica din această concepțiune , fără a primejdui însăși existența noastră.
< **Ideea națională și creștină** la noi nu este numai **revelațiunea unei doctrine** , este mai mult decât atât, **este strigătul desnădăjduit al instinctului de conservare și apărare a neamului** . Iată deci realitatea.
<**Un conflict de ideologie a intervenit între o bună parte a opiniei publice franceze , captată de catehismul lui Lenin,** și orientarea sufletească a românismului .
Este o disonanță de simțire și de gândire pe care , cu durere, suntem datori s-o înregistrăm.
< **O concluzie însă trebuie să tragem din această stare de lucruri schimbate,** pe care o prezentăm lumii noastre și tuturor care privesc sbuciumul țării .
< **Ne credem a fi în asentimentul tuturor bunilor români** , care cunosc pulsul istoriei , atunci când **afirmăm încă o dată admirația noastră neclintită pentru Franța tradiționalistă , a concepției de armonie socială,** pentru înfăptuirea binelui colectiv.
< **Față de această Franță** , care a introdus în **laboratorul de gândire a Continentului principiul de naționalitate**, pregătind pacea lumii și schimbările de hartă pe acest etern adevăr, **poporul român și toate curentele politice ale țării noastre au păstrat o respectuoasă expectativă** , așteptând **reînvierea ordinii ei sufletești , pe deasupra unei fenomene de dezagregare trecătoare.**
< **Așteptăm reînvierea Franței tradiționale** , care a transplantat la noi **ideea de națiune și de patrie**, pentru a-i întinde mâna cu pioasă recunoștință.
< **Declarăm însă că, perpetuând sentimentele noastre din trecut pentru marea națiune franceză, nu simțim nici un ecou al lor și ne păstrăm deslipiți de orice obligațiune față de actuala oficialitate franceză , reprezentată prin dl Leon Blum , spunând poporului românesc să știe că nici un bine nu va putea avea de pe urma lui.>**
" Iată d-lor, aceasta este și astăzi convingerea noastră , o rostim cu respect și cu sinceritate. Suntem pentru menținerea raporturilor de amiciție și de alianță cu Franța, păstrându-ne,

firește, **libertatea completă de acțiune** în primirea sau refuzarea **formelor internaționale care pot să influențeze soarta noastră "**

-Pamfil Șeicaru : De ce nu l-ați tradus și nu l-ați trimis la ziarele franceze ?

Fiindcă o **bună parte din ziarele franceze publicau în întregime acest manifest .**

-Goga : Vă spun sincer : **sunt convins că-l publicau.** Nu l-am trimis însă pentru că **am crezut că trebuie să vorbesc numai cu lumea românească .**

Peste tot , d-e Șeicaru, **eu cred că raporturile noastre internaționale vor fi determinate de aici, de la noi de acasă. Nu se poate face nimic, în nici un laborator, dincolo de granițele țării. Radiațiunea sufletului românesc va hotărî , ea , toate marile adevăruri care privesc soarta noastră."** (**apaluze vii la PNC**)

O.Goga / 27 nov.'36

▣ **Relațiile cu Italia.**

▣ **Discursul lui Mussolini**

" Și acum , domnii mei, vă rog să-mi îngăduiți să trec la **examinarea raporturilor noastre cu Italia.** Voi căuta să înfățișez pe scurt evoluția acestor raporturi **până la momentul actual** când , știți bine, **discursul de la Milano al ducelui** a proiectat o **umbră** asupra sufletelor noastre. Nu voi vorbi despre **trecutul îndepărtat.** Știm cu toții, și aici și peste graniță, că istoria românească **nu se poate închipui fără radiațiunile Romei,** care cu strălucirea ei eternă, **a luminat drumurile renașterii noastre naționale.**

" **În trecutul recent,** cu prilejul deslănțuirii marelui război, **Italia,** înglobată și ea în Tripla Alianță , a **înăruit , cu formula ei de neutralitate, atitudinea noastră.**

Ne amintim **Consiliul de Coroană de la Sinaia ,** care a fost **influențat categoric de formula neutralității italiene.** Iar **intrarea noastră în război** a fost determinată de **intrarea în război a Italiei ,** ieșită din Tripla Alianță. **Am fost tovarăși de luptă și de suferință.**

La aceasta se adaugă și **contribuția directă a voluntarilor ardeleni** care, cu batalioanele lor, **au luptat pe frontul italian** ca apoi, întorcându-se pe la casele lor,

să ducă cu ei **dragostea pentru cauza itaiană** și un sentiment frățesc, pe care l-au exprimat cu tărie atunci când, **la congresul de pace,**

revendicările italiene păreau a nu fi integral recunoscute.

" **O profundă îndurerare** a stăpânit poporul român atunci când **otrava bolșevismului**

a desorganizat viața interioară a poporului italian , ieșit victorios din război,

și **o adevărată mulțumire** sufletească s-a înregistrat la noi în ziua **când**

brațul puternic al lui Mussolini a introdus prosperitate și liniștea în Italia.

" Ce s-a întâmplat însă ? **Adevărul trebuie rostit și aici ,** cu aceeași îndărătnicie cu care m-am însărcinat **să merg până la sfârșit** în examenul factorilor de politică externă care înrăuresc soarta noastră.

Mussolini , fascismul...

" **La Paris,** ecoul trezit de **concepția politică a lui Mussolini**

n-a fost din cele mai favorabile . Mai mult : în mare parte, **funcționarii republicii,**

refractori la cultul personalității și neînțelegând speciala configurație a sufletului italian,

văzând, **dintr-un spirit de superficialitate ,** cred eu, în Mussolini **mai mult reînvierea unui**

condotier decât a unui spirit reformato modern,

menit să creeze formule noi de gândire în evoluția politică a omenirii ,

au primit cu multă răceală , cu ironie chiar, ivirea fascismului în Italia.

-Pamfil Șeicaru : Paul Boncour a spus chiar : **< Ce César de Carnaval ! >**

-Goga : Eu nu vreau să fac citațiuni , dar vreau să vă atrag atenția : reamintiți-vă trecutul de

atunci, aduceți-vă aminte că , **de la " Le Rire " și până la gravul " Journal des Débats " ,**

pe diverse game, **se producea ironia caracteristică a spiritului francez la adresa lui**

Mussolini. De aici , **izolarea în care a fost împinsă Italia, în primii ani ai resurrecției fasciste .**

Francmasoneria ...

-Pamfil Șeicaru : Dle Goga, îmi dați voie , a mai intervenit ceva.

Fascismul reprezenta o reacțiune puternică împotriva lojelor francmasonice .

Este știut că tot **Partidul Radical -Francez, este ieșit din lojile francmasonice.**

Nu este o simplă afirmație gratuită , un mare istoric francez Denis Fauchin, a studiat așa -zisa " **Sociétés de pensées** " , care a precedat revoluția franceză. Aceste " Sociétés de pensées " **nu erau decât lojile francmasonice , laboratoarele revoluției franceze și ulterior tot pe lojile francmasonice s-a sprijinit întreaga a treia republică.**

Și este știut că chiar atunci **când șeful guvernului italian de astăzi se găsea în Partidul Socialist**, a pus una din condițiile esențiale : **eliminarea francmasonilor din Partidul Socialist.**

Încât , **este un proces vechi de ură** , dacă vrei , quasi religioasă , între **această religie laică a francmasonilor** și religia cealaltă a naționalismului , pe care o încarna Mussolini.

Cred că **originea acestui scepticism și adversități organice trebuie căutată aici "**

-Goga : " Aceasta ca **element quasi sentimental.** Eu am spus: **funcționarii republicii** , ei , cu spiritul lor rutinat , cu spiritul lor geometric , **nu puteau să înțeleagă această izbucnire de forță elementară a unui mare reformator.**

Și atunci **l-au primit cu un spirit de adversitate , care se transforma într-o ironie și sarcasm** , potrivit spiritului francez curent. "

În România ...

" Însă , d-lor , la noi **știți care a fost repercusiunea** , nu zic în opinia publică a noastră , care este **un receptacol destul de sigur** , nu zic în cercurile noastre intelectuale , care **au urmărit fenomenul italian** cu destul interes , nu zic în marea masă populară , care are **un instinct sigur al aprecierii valorilor** , dar oficialitatea noastră care , vă aduceți aminte că **avea o marcă franceză** , o etichetă franceză bine fixată , aceasta s-a crezut datoră să schițeze **aceleași gesturi de criticism și îndoială** , fără să dea , astfel , prilej de apropiere.

Tratatul de amicitie...

" Această rezervă , cu timpul , a fost înlăturată . **Guvernul din 1926 al Mareșalului Averescu , a înlăturat această rezervă cu desăvârșire** ,

reluând oarecum firul istoric și **creând relațiuni de binefăcătoare intimitate.**

" Trebuie să constatăm că **Mussolini** , din primul moment , **ne-a întins o mână frățească :** prin **recunoașterea Basarabiei** , prin vizita ducelui de Spoleto , a mareșalului Badoglio , **relațiunile noastre au reluat un caracter prietenesc** ,

care s-a pecetluit în **Tratatul de amicitie** , menit să strângă legăturile dintre cele două țări.

Vă rog să-mi îngăduiți să citesc numai **două puncte din tratatul nostru de amicitie**

cu Mussolini , ca să se vadă că **era acolo și recunoașterea hotarelor noastre** în aceste puncte.

" **Deci , mutilarea Ungariei** , despre care vorbește Ducele la Milano , întrucât ne privește pe noi , **nu cred că este o descoperire tardivă ;** cu perspicacitatea lui , **Mussolini nu a pus 20 de ani să vadă că Ungaria este mutilată. (Aplauze la PNC)**

Nu , este un caz de supărare recentă , episodică , trecătoare ,

căci iată ce spune tratatul nostru cu Italia , numai în două puncte :

< Art. 1. Înaltele părți contractante se obligă reciproc să-și dea sprijinul mutual și colaborare cordială , pentru păstrarea ordinii internaționale , cât și pentru respectarea și îndeplinirea obligațiilor stipulate prin tratatele ale căror semnături sunt părțile .

În cazul când siguranța și interesele uneia din înaltele părți contractante sunt amenințate de pe urma unei incursiuni violente din afară , cealaltă parte se obligă a-și da , odată cu binevoitorul sprijin , ajutorul său politic și diplomatic , în scopul de a face să înceteze cauza externă a acelei amenințări . >

" Deci , **nu numai recunoașterea hotarelor noastre , dar și păzirea lor** , prin ajutorul reciproc al celor două State care au semnat , Italia și România "(**aplauze la PNC**)

Pentru a scoate în relief **caracterul de loialitate al legăturilor noastre** de atunci , este de ajuns să relev **un singur fapt , care este caracteristic și luminează raporturile noastre , de la 1926 -'27 , cu Italia și d-l Mussolini.**

Atunci s-a pus pentru întâia oară problema **vizitei la Roma a primului ministru ungar** de atunci , **contele Bethlen.** Dl Mussolini , care primea pentru prima oară

pe prim-ministrul Ungariei , prin **marșizul de Durazzo** , atunci ministrul Italiei la noi , **a întrebat Guvernul Român** , pe primul-ministru , și fiindcă era vorba de o chestiune

ungurească , **m-a întrebat și pe mine** , care eram atunci ministru de Interne ,
în ce chip trebuie să vorbească contelui Bethlen , ca să fie agreabil României.
" Prin urmare, vedeți un certificat de desăvârșită intimitate politică și de indiscutabilă corectitudine din partea d-lui ussolini , față de noi."

Înrăutățirea relațiilor ...

" **Din nenorocire**, după plecarea guvernului Averescu ,
sub impresiunea constantă a unor anumite cercuri politice franceze ,
de la București nu s-a mai urmat aceeași linie de conduită ,
s-au făcut greșeli, care nu pot fi puse de acord cu trebuințele noastre ,
iar **atitudinea de rezervă** , care s-a adoptat , **s-a transformat mai târziu în răceală,**
bineînțeles reciprocă , accentuată, cu vremea **luând un caracter iritant ,**
Titulescu : sancțiunile !

pe când, **împotriva opiniei publice din țară**, d-l Titulescu și-a pus în valoare
cunoscuta politică **împotriva năzuințelor italiene** ,
votând la Societatea Națiunilor complet inoperantele sancțiuni care , știți bine,
n-au favorizat cătuși de puțin **interesele noastre politice** ,
nici , mai ales, **necesitățile noastre economice.** "

-**Pamfil Șeicaru** : "Ar fi interesant de știut cât au câștigat Ungaria și Austria
de pe urma sancțiunilor pe care le-am aplicat noi ."

-**Goga** : Din punctul de vedere al economiei naționale, d-le Șeicaru, dați-mi voie să vă spun,
că [----] **de la aproape 3 miliarde** cât expoetam noi în Italia,
schimbul nostru **a scăzut astăzi la 400 milioane.**

" Ei bine, **sub presiunea acestei distanțări din ambele părți,**
Italia, care între timp își făcuse rapoaurile de caldă amicitie cu Franța,
nu a mai crezut necesar să reînnoiască Tratatul de amicitie cu noi ."

Conferința de la Montreux

Titulescu : sprijin Rusiei ! ...

" Concomitent cu acest joc diplomatic, nu vom uita nici **Conferința Strâmtoarelor** ,
unde **atitudinea d-lui Titulescu , susținând cu o specială retoică ,**
agresiva penetrațiune a Rusiei în Mediterana,
a produs impresiunea , ași putea zice penibilă, în cercurile politice de la Londra,
obișnuite cu un tratament de condescendență. Această impresiune a fost cu atât mai puternică ,
cu cât **teza britanică era mai apropiată de necesitățile României .**

-**Șeicaru** : Ar fi foarte bine să **dați lectură cuvântării pe care a ținut-o IGDuca**,
atunci când, **în 1923**, s-a pus aceeași **problemă a Strâmtoarelor**, și să vedeți dvs
ce deviere s-a făcut de la teza care ne asigura o situație mai bună în Marea Neagră,
și **situația care ni s-a creat după Conferința de la Montreux .**

Opunerea acestor atitudini rezumă și **o schimbare dăunătoare a politicii noastre externe.**

Titulescu : flota bolșevică în Mediterana !

-**Goga** : "Dle Șeicaru , iată răspunsul meu : de o problemă te poți apropia cu argumente
care se degajează din cercetarea în mod științific a chestiunii, sau cu judecata bunului simț.
Eu fac apel la judecata bunului simț în această chestiune.

Ce înseamnă penetrațiunea rusă în Mediterana ? Înseamnă, ca o consecință directă,
crearea unei **puternice flote bolșevice în Marea Neagră.**

Și întreb pe fiecare dintre dvs : **este în interesul Statului Român să avem o flotă puternică
rusă în Marea Neagră care să primejduiască coastele românești ?**

Până acum , **această flotă nu a existat** , fiindcă nu avea rațiunea de a fi, câtă vreme ea era
închisă în Marea Neagră. Din momentul **când iese din Marea Neagră** și ajunge la
Marea Mediterană, din acest moment **flota aceasta trebuie să devină** , nu hâburile care se
găsesc astăzi la Sevapostopol, ci **o flotă puternică** care să țină piept flotelor care se mișcă în
Marea Neagră. **Acesta este un interes bine priceput al nostru, al României ?**

Cred că da , bunul simț răspunde acest lucru . (**aplauze la PNC**)

Titulescu : supără pe italieni !

" În această situație, **punctul culminant în raporturile noastre cu Roma**,
a fost atins în ziua când, **la Geneva**, d-l Nicolae Titulescu a schițat în fața ziariștilor italieni ,
cunoscutul gest rău inspirat [LD : ?] , după care **o reacțiune violentă a opiniei publice**

din Italia a dat replica gestului ministrului nostru de externe.

Tensiunea a fost înlăturată în ziua când a plecat d-l Titulescu.

Vă aduceți aminte telegrama extrem de caldă pe care a răspuns ministrul de Externe al Italiei , contele Ciano, telegramei d-lui Victor Antonescu, prin care acesta îi aducea la cunoștință luarea în primire a Departamentului Externelor .

" La palatul Chigi se sconta , poate nu tocmai conform cu realitatea , dar destul de conform cu logica , se sconta pe ideea că, probabil,

o dată cu sacrificarea persoanei d-lui Titulescu , se sacrifica și politica d-sale.

De aici acest exces de optimism , care la palatul Chigi și-a făcut loc după plecarea d-lui Titulescu și care a inspirat telegrama caldă a cntelui Ciano.

Victor Antonescu : vot contra Italiei !

" Ei bine, a fost o promtă desmintire și foarte rapidă venită din partea noastră , fiindcă s-a creat o aparență din nou contrarie, în ziua când, la Societatea Națiunilor, s-a pus în discuție chestiunea admitterii mai departe a Abisiniei la Geneva.

România , prin glasul d-lui Victor Antonescu , a votat din nou contra Italiei !

Mussolini : discursul de la Milano ...

" Atunci, după cum știți foarte bine , la Milano, Ducele, cu promptitudinea care-l caracterizează, a rostit cuvintele , pe cât de pline de temperament, pe atât de pline de nedreptate pentru noi. "

(apaluze prelungite , îndelung repetate , la PNC)

O.Goga / 27 nov.'36

▫ **Politica față de Roma**

▫ **Autocritică , mustrare , speranță**

" Eu vorbesc de la această tribună în numele *Partidului Național -Creștin*, dar și în numele curentului de gândire care există în țară, pe deasupra tuturor categoriilor politice, la bunii Români și la bunii Români conștienți.

"Noi, recunoaștem cu loialitate că au fost făcute greșeli în raporturile noastre de politică externă față de Roma. Dar aceste greșeli nu îndreptătesc pe nimeni să eclipseze sentimentele de frățietate (apaluze prelungite , îndelung repetate , la PNC) dintre două namuri, să le eclipseze măcar trecător, prin teorii de ocaziune, prin teorii care sunt lansate în mod volnic împotriva realităților istorice.

Mutilarea Ungariei ?!

" În definitiv , Ungaria a trebuit să sufere , în mod întârziat , un act de dreptate istorică , fiindcă ea a fost reintegrată în teritoriul etnic , în numele aceluiaș principiu în virtutea căruia s-au lărgit hotarele noastre și hotarele Italiei.

" De aceea, adevărul fiind evident, noi suntem convingși că ultima atitudine a d-lui Mussolini, va rămâne un episod trecător , fără consecințe.

Am multe motive să cred acest lucru, care se descifrează din veștile cele mai proaspete , din atitudinile cele mai noi. N-am văzut spunându-se din nou, repetându-se așa de categoric, cuvintele care au fost spuse la Milano.

-Pamfil Șeicaru : Nici contele Ciano, la Budapesta , n-a mai spus nimic.

-Goga : "Cred că acest lucru în care, în parte, trage în cumpănă și un sentiment de recunoscute greșeli, nu va avea consecințe.

În orice caz, noi, întrucât ne privește, sentimentul nostru pentru Italia,

oricât ar fi acest sentiment rănit de săgeți inoportune,

el își va urma înaintea făgașul de totdeauna , dându-ne perfect seama că nici o putere din lume nu va putea smulge din sufletul românesc Columna lui Traian , cu toate sugestiunile ei.

(apaluze prelungite , îndelung repetate , la PNC)

O.Goga / 27 nov.'36

▫ **Relațiile cu Polonia**

" Cine nu-și dă oare seama că, prin trecut și prin prezent ,

pe urma formidabilei apăsări rusești, care în cursul vremurilor ne-a smuls nouă teritorii

naționale și a găuit existența națională a Statului Polonez,

prin predestinare geografică și prin prudența noastră , în fața zilei de mâine, suntem noi, **Polonii și Românii, două popoare legate unul de altul, îndrumate spre a se sprijini** , ca ,alături , să poată privi cu oarecare liniște viitorul ?

" **Acest adevăr, noi l-am înțeles din primul moment** al formării Statului vecin, și trebuie să afirmăm, că **la fel a fost afirmat și la Varșovia.**

Marele erou și om de Stat , răposatul **Pilsudski** , prin declarațiunile lui repetate și prin vizitele dese făcute în România **a dat o valoare cu caracter testamentar acestei prietenii.**

" **Din această recunoaștere** de ambele părți , s-a zămislit **Tratatul nostru de alianță** care , mai limpede și mai categoric decât orice angajament de la Stat la Stat , **fixează corelațiunea organică dintre România și Polonia.**

Dați-mi voie să citesc două articole din **Tratatul nostru de alianță cu Polonia**- cel mai limpede din toate tratatele pe care le-am încheiat . Iată ce spune **primul articol :**

< România și Polonia își iau îndatorirea de a respecta în chip reciproc și a menține în contra oricărei agresiuni externe , integritatea lor teritorială și independența lor politică prezentă. > Al doilea articol :

< În cazul când România sau Polonia s-ar vedea atacate , fără provocare din partea lor, Polonia și , în chip reciproc, România, își iau îndatorirea de a da imediat ajutor și sprijin . >

Titulescu : răceală față de Polonia ! ...

" Cu toate acestea, în ultimii ani, din momentul **de când dl Titulescu a ținut cu orice preț să-și accentueze simpatiile pentru Litvinov**- nu zic " domnul" , pentru că ar trebui să-i spunem " tovarăș " , și eu nu-i sunt tovarăș - **într-un mod oarecum programatic și-a manifestat un act de ostilitate față de Polonia** , punând la contribuție , din când în când, atitudini care numai **prin exces de bunăvoință puteau fi trecute cu vederea** , fără a avea o influență asupra raporturilor dintre cele două State .

Franta : pact cu Rusia !

" Ca o curiozitate a evoluțiunii în materia politici externe, trebuie să remarcăm faptul că **de la Quai d'Orsay -de unde odinoară ni se interzicea** , după cum v-am spus , **orice discuțiune cu Moscova** - care , totuși, în zile de strâmtoare , ne făgăduia recunoașterea Basarabiei- **în timpul din urmă ni se cerea** , cu tot mai multă insistență, **apropierea de Rusia**, dându-ni-se povața **de a încheia un pact de neagresiune și de alianță cu Republica lui Lenin.**

Periclitarea relației româno -poloneze .

" **Acest fapt** , dacă s-ar fi produs, **ar fi atras după sine** , în mod normal , **denunțarea tratatului de alianță cu Polonia** . **Polonia și-a făcut politica ei externă** , inspirată de interesele ei, care nu contrazic pe ale noastre . **În situațiunea grea în care se găsește** , din punct de vedere geografic, și-a dat seama că , **după Pactul de neagresiune cu Rusia, trebuie să-și îndrepte privirile spre Berlin**, pentru ca , astfel, **să-și asigure hotarele măcar în această parte.** Consecințele de mai târziu , au arătat că **această politică , întemeiată pe realități și pe un pronunțat simț al demnității naționale, a dus la bune rezultate** , augmentând în mod considerabil prestigiul aliaților noștri.

Este o reală mulțumire pentru noi , că , în sfârșit, **s-a început o reparațiune a greșelilor făcute în această direcție.** De aceea, **vizita ministrului nostru de externe, care se găsește astăzi la Varșovia**, pe noi nu ne poate decât **să ne bucure**, urându-i ca , după lămuririle binevoitoare din ambele părți, **să se restatornicească o adevărată prietenie** , de pe urma căreia **orice incertitudine să dispară,**

față de spectrele amenințătoare bolșevice ce se ridică , de atâtea ori întunecate și împotriva noastră și împotriva ordinei constituite de pretutindeni.

(**aplauze prelungite , îndelung repetate , la PNC**)

Dlor colegi din majoritate , **este singurul pasaj pe care dvs ar trebui să-l aplaudați** , pentru că **eu vorbesc aici într-o chestiune de ordin general** , în a cărei solie este ministrul dvs de externe .

-N.Constantinescu -Bordeni (PNL-g Sunt curiozități politice, dle Goga

Când George Brătianu vorbea de la tribună în această privință, și aplaudați și dvs,

semnalând anume greșeli făcute în politica externă,

majoritatea nu-l lăsa să vorbească !

-Goga : Acolo erau la mijloc chestiuni familiale era altă situație. (ilaritate)
O.Goga / 27 nov.'36

▣ **Relațiile cu Rusia Sovietică**

[LD : 14 iulie 2003. Ecoul vizitei lui Ion Iliescu la Moscova , pentru Tratat , s-a stins la 2-3 zile de la întoarcere. Nimeni nu mai comentează ! Nenorocită geografie istorică mai avem !

Atenție ! Goga vorbește în 1936 ; va muri în 1938 .

Capacitatea sa de previziune în ce privește Rusia , este extraordinară !

Și nu a apucat pierderea Basarabiei, războiul din răsărit , 23 august '44, războiul din apus ;
Și nu a apucat aproape jumătate de secol de comunism !]

" D-lor deputați, **Rusia a reprezentat pentru noi întotdeauna o foame de teritoriu.**

-Voce PNL : D-le Goga, pe noi nu ne considerați adversari ?

-Goga : Eu nu vă pot considera adversari pe această chestiune de politică externă .
pe această chestiune nu mă găsesc într-un sentiment de adversitate cu dvs ;

Consider însă ca adversari pe d-nii de pe acele bănci [arătând spre băncile goale ale PNT] care s-au dus la Chișinău să dea mulțumire sufletească Basarabiei , spunând basarabenilor că vom merge neconținut cu Rusia. "

" Rusia a reprezentat pentru noi - acesta este adevărul istoric - întotdeauna , o foame de teritoriu. Testamentul lui Petru-cel-Mare i-a indicat drumul spre Constantinopol, peste trupul nostru. Grație acestei tendințe de expansiune , s-au răpit de atâtea ori fâșii din teritoriul național , fiind supuse la o advărată desființare etnică.

" De aceea, neîncrederea și teama de Rusia , fac parte din sentimentele de căpetenie care au inspirat poporul nostru în cursul istoriei.

" Rusia bolșevică păstrează, întrucât ne privește, toate aceste impulsuri istorice :

dovadă , faptul că nici până astăzi Basarabia, reintegrată la Patria Mamă,

nu ne-a fost recunoscută , de către cei care , în timpul din urmă, și-au accentuat în toate ocaziile, în mod oficial, așa -zisa atitudine de bunăvoință pentru noi.

-N.Constantinescu -Bordeni (PNL-g Se zice că ar fi o scrisoare comercială pentru aceasta , între d-nii Litvinov și Titulescu.

-Goga : Nu știu ; dar în sens de subterfugiu este pusă la contribuție cu foarte multă migăleală,arta de a înșirui cuvinte ,ferindu-se groaznic, în tot ce au produs Rușii ca acte oficiale , până astăzi, să recunoască Basarabia.

Propaganda bolșevică ...

Cenzura românească !

Dar nu numai atât, **acolo este o activitate militantă împotriva Basarabiei românești,** și acum **revin iarăși la cenzură.** Înainte cu o lună și jumătate , la **postul de radio de la Tiraspol,** s-a pronunțat în limba românească **un discurs de o violență extraordinară.**

În definitiv, radio-ul este în Rusia o instituție de Stat. Noi, dacă nu suntem în prietenie cu rușii, nu suntem nici în raporturi oficiale care să îndreptățească un asemenea limbaj.

Ei bine, în conferința care s-a pronunțat la radio, **s-a vorbit despre necesitatea de a îneca în sânge acest stat al burgheziei . Mi-am permis s-o înregistrez la gazetă ca să știe Românii ,** care nu au ascultat la radio, **ce cuvinte se pronunță la adresa noastră la Tiraspol ,** acolo unde **am refăcut podul ca să stăm de vorbă unii cu alții.**

-N.Constantinescu -Bordeni : Și desigur a fost cenzurată !

-Goga : Da .Nu ni s-a permis să o înregistrăm , ca să facem educația cetățenească acestui popor. Este un act de mare greșeală politică , de oarece , ca chestiune de **pedagogie cetățenească ,** lipsim poporul nostru de realele lui îndrumări.

-GACuza : În schimb " Izvestia" se vinde neoprită de nimeni în toată Basarabia.

Dăunăzi a trebuit să confiscăm noi , din organizația noastră , vreo 200 de numere , pe care ostentativ le-am ars în gară la Călărași.

-Goga : Dar Rusia bolșevică păstrează și un îndemn de expansiune în Occident , urmând neconținut distrucția , ca metodă, în vederea unei revoluții generale , care rămâne ultimul scop al acestor erostați de la Kremlin."

Alianță cu Rusia ?!

" O alianță cu Rusia sovietică , așa cum s-a intenționat și cum la un moment dat

urma să se realizeze , prin străduințele d-lui Titulescu, a fost , cred eu, și va fi, cea mai cumplită erezie din câte au fost scoase vreodată la iveală din laboratorul diplomației românești. Nu este rostul acestor cuvinte să exmineze din punct de vedere militar problema unei cooperări româno-ruse , în eventualitatea unui război între Germania și Rusia , de care se vorbește atât de mult .

Aceasta ar depăși atribuția noastră , în orice caz , pregătirea și priceperea mea.

[LD : apocalipsa imaginată de Goga ...este " poetică " !

Dar ... cu nimic scăzută ca avertisment !]

Problema apare simplă din punctul de vedere al considerentelor politice .

Orice om cu mintea în bună rânduială poate privi chestiunea în față , întrevăzându-i clar urmările. Mergând alături de Rusia în război, fie că am învinge, fie că am fi învinși, și într-un caz și într-altul, ca din toate războaiele , am fi păgubiți.

Învinși ieșind din acest război , am trage toate consecințele logice ale vechii doctrine :

vae viatis ! S-ar pune problema Ardealului , care , probabil, ar deveni un teritoriu de război , și care ar fi reclamat de către competiții din tabăra adversă. Ungurii l-ar cere pentru ei.

Aceasta în cazul că am fi învinși.

Învingători ? Chestiunea ar fi și mai complicată .

Pentru ce , d-lor ? Și acest lucru trebuie să-l privim în față .

Noi suntem niște chirurghi care , cu durere, experimentăm totul pe spinarea acestui popor.

Noi nu putem ascunde adevărul acesta și să facem o politică de struț.

Trebuie să privim lucrul în față , fiindcă cu soluțiile pe care le vom da noi, se prepară spiritul public în fața zilei de mâine.

Un război al Rusiei biruitoare , cu noi alături, ce consecințe ar avea ?

Înainte, știți foarte bine. Rusia autocrată , țaristă, reprezenta pentru noi o foame de teritoriu românesc și după fiecare război, făcut alături de noi, câștigând chiar războiul prin intervenția noastră, își mărea teritoriul pe seama noastră.

Aceasta era Rusia țaristă , cu foamea ei, lansată către Constantinopol.

O Rusie bolșevică biruitoare , n-ar avea nimic de a face cu apetitul din testamentul lui Petru cel Mare ; o asemenea Rusie ar reprezenta o penetrație spre Occident , peste trupul nostru, o bolșevizare continentală , a-și zice planetară.

(aplauze prelungite , îndelung repetate , la PNC)

"Aceasta ar însemna o zguduire necunoscută încă în istoria omenirii.

Închipuiți-vă ce ar fi , pentru existența noastră , o asemenea bolșevizare , din punctul de vedere al civilizației românești.

" În această perioadă de fragilitate , de adolescență, a civilizației unui popor, care întâia oară a avut posibilitatea unei uniri politice, ar însemna distrugerea culturii noastre naționale, peste care s-ar revărsa un val de întuneric.

" Din punct de vedere politic, ar însemna recăderea noastră la forma cea mai primitivă din istoria noastră , poate la revenirea la epoca knezadelor,

fiindcă cine își mai poate închipui că revărsându-se această apă mare , turbure ,

peste noi, în această mlaștină în care ne-am cufunda cu toții și Europa întragă ,

deasupra palatului din Caea Voctoriei ar mai putea să fluture blazonul nostru regal ! "

(aplauze prelungite , îndelung repetate , la PNC)

I.Inculeț - O.Goga / 27 nov.'36

▣ Pericolul comunist în România

-Inculeț : (ministru de stat , vicepreșed. Consiliului de miniștri) :

" Eu cred că am putea să constatăm cu toții , că nu există un popor mai refractar ideii comuniste , decât poporul nostru român , și aici cred că avem multe garanții "

-Gh.A.Cuza : Vă faceți iluzii .Știți care este situația studențimii noastre de la Iași ?

De unde acum câțiva ani de zile, studențimea era în întregime naționalistă,

astăzi, din cei 4.000 de studenți ai Universității din Iași , 600 sunt naționaliști,

1.700 sunt comuniști [LD : aici intrau , în optica lor, și PNT-istii !] , iar ceilalți cu formula

" **studentul la carte** ". Și această situație se prezintă numai într-un an de zile.

-**Inculeț** : **Îmi pare rău că tocmai la Universitatea din Iași** , unde ești d-ta profesor , este o situație așa dezastruoasă. Aceasta dovedește că **profesorii de acolo** , în loc să se ocupe de studenți , **se ocupă cu alte lucruri** " (**aplauze la PNL**)

-**Gh.A.Cuza** : **Fiindcă pe dl ACCuza l-ați scos din Universitate și ați numit acolo profesori comuniști** [**LD : aluzie la PNL**] Prin urmare , această situație vă revine tot dvs.

-**Inculeț** (adresându-se senatorului ACCuza **N-ai ieșit mata singur din Universitate** , grație vârstei respectabile - să-ți dea Dumnezeu mulți ani înainte ?

-**GhACuza** : Aici nu vă poate răspunde , fiindcă d-sa este senator.

-**Goga** : " **Caut o formulă de răspuns** , cum a-și zice , **placidă**.

Mă influențează foarte mult și această talangă , care sună aici (**arată către clopoțelul președintelui**) la spatele meu , și care mă invită la reverie (**ilaritate**)

D-le ministru , vice-președinte al Consiliului , eu trebuie să vă spun , **am mai auzit aceasta , că nu este primejdie la noi**. Întâi , eu nu vorbesc despre aceasta ...

-**Inculeț** : " **Eu vorbesc bizuindu-mă pe fapte** .Vă mărturisesc că am fost foarte impresionat de faptul că **Basarabia, în timpul revoluției**, cu toate că a fost invadată de **trupe bolșevice**, din alte părți **și frontul românesc, iarăși invadat de trupe bolșevice ruse, nu s-a bolșevizat** și , mai ales **soldatii români, au rămas nebolșevizați** , supunându-se în totul **disciplinei integrale**. "

-**Goga** : " Dle Inculeț , **aveți dreptate sub acest raport , în acel moment al istoriei noastre**. Dați-mi voie să fac o mică analiză de circumstanță.

În acel moment, poporul românesc a rezistat .

Dar vă rog pe dvs , care ați urmărit , care ați fost în epoca războiului , **să vă transpuneți în starea sufletească și morală a acelei epoci**.

Sufletul românesc era dominat de mirajul Unirii .Instinctul nostru național ,

în prima lui recrudescență **se statornicise în sufletul românesc**

și cerea o satisfacție. Eram tari atunci , eram puternici

- nu pentru că aveam tunuri ci pentru că **aveam o configurație morală și sufletească sănătoasă**. (**aplauze la PNC**)

" **De atunci, am intrat în perioada noastră de lupte interne** , cu dorințele noastre intime de consolidare internă. **Optsprezece ani au trecut de atunci** .Utați-vă dv , fiecare , individual , în sufletul dvs și **căutați contactul cu lumea în mijlocul căreia trăiți și stați cu ea de vorbă**.

Mai găsiți dvs această armătură morală și sufletească care să reziste ?

Mai suntem în acea perioadă de iluminăți ai ideii naționale , care să ne facă **să stăm ca un zid ?**

Nu mai suntem .Nu numai economia noastră materială este deficitară , **este deficitară economia morală a neamului nostru** .Aceasta este realitatea .

(**aplauze la PNC**)

" Și atunci , noi nu mai putem opune această **forță elementară de repulsiune** față de injoncțiunile din afară. **Desigur că poporul românesc este prin structura lui sufletească și economică, anti-comunist** . El are la bază **ideea clară a proprietății individuale** .

Însă vă atrag atenția , și dvs știți foarte bine , deși dvs vă faceți datoria ,

căutând să dați formule de mulțumire și de liniște opiniei publice ,

că țara întreagă este plină de o activitate febrilă bolșevică.

Nu există zi în care să nu-mi vină pe masa mea de scris , **broșuri comuniste**.

Înainte de a veni astăzi la Cameră , am fost vizitat de către oameni care mi-au adus **broșuri** tipărite , care **se aruncă la cazărmi , gazete , reviste** - 50 de reviste ! - care se răspândesc zi cu zi . **Este o activitate centrică , supravegheată și îndrumată**.

Războiul civil din Spania ...

" Ei bine , cine ar fi zis că **poporul spaniol** , acest popor care are în trecutul lui **catolicismul** , care este **plin de umbre religioase** , de la Filip II și până astăzi , care **credea în Escorial și sfinții lui Murilo** , cine și-ar fi închipuit că **acest popor să ajungă acolo unde este astăzi ?**

Am vorbit cu **oameni care au venit din Spania** , de la Burgos , și mi-au spus că **s-a răspândit ca o molimă , ca o ciumă , bolșevismul la ei** , a trecut și la țărani , și **a împărțit lumea în două tabere**.

" Dvs nu vedeți această realitate, însă ea există.

Noi nu putem să avem în fața acestei situațiuni, **decât o contracțiune a ideii naționale.** Noi facem serviciul **ideii de Stat**, atunci când opunem **ideea egoismului nostru național, agresiv, unor asemenea primejdioase concepțiuni** " (aplauze la PNC)

O.Goga / 27 nov.'36

▣ Kominternul : Frontul Popular !

" Acel **<Frente popular >** care a împins Republica Spaniolă pe marginea prăpastiei, nu este decât **o formulă de avangardă**, pe care **Kominternul de la Moscova a lansat-o anul trecut, ca o torpilă pentru Statele burgheze.**

" Am avut onoierea aici, de la această tribună, **trei ceasuri, sub ploaia de întrerupere a acelor domni care astăzi lipsesc [PNȚ]**, să arăt cum **ideea Frontului Popular a fost lansată anul trecut pentru toată lumea.**

" **<Frente popular >** acolo unde Largo Cabalero se bate astăzi, acest **<Frente popular > este formula Kominternului.**

Am venit aici la Cameră și am arătat cu citate din "**Izvestia**", hotărârea Kominternului și **ați văzut dvs, aici, de ce a căzut Hunedoara [în alegerile parțiale]**: fiindcă exista acel **Front Popular**. Care dintre dvs a venit aici și a arătat toate efectele acelu **Front Popular**, un domn din rândurile dvs, pe care nu am avut cinstea să-l cunosc [**Nasta**], dar care **a spus adevărul întreg. Sunt zeci și sute de broșuri și publicațiuni** în care eu încadrez constatările mele, atunci când vorbesc de **Frontul Popular** de aici.

" Nu știu ce va fi ziua de mâine, dar constat că **se fac astăzi tot felul de încercări** pentru a se pune de acord **tendențele Frontului Popular al d-lui Blum**, care are **alte aspecte în Spania și care se manifestă și la noi.**

" Am primit astăzi o revistă intitulată "**Pacea**", în care se pun în circulație **ideile d-lui dr Lupu**, pe care le-a adus în geamantan din străinătate. Această revistă **vorbește de pace**, cu ajutorul **Frontului Popular, a elementelor de stânga cu elementele comuniste.** **Aceasta este realitatea.** Aș putea să stau aici ceasuri întregi și să vă vorbesc de **primejdia bolșevică**, luând din experiența de fiecare clipă."

O.Goga / 27 nov.'36

▣ Naționalismul german

▣ "Cordonul sanitar" românesc

▣ Raporturile cu Germania

" Ei bine, în fața acestei distrucțiuni, care revoluționează societatea omenească și propagă fermentul desmembrării [**comunismul**],

este legitimă ridicarea poporului german pentru combaterea bolșevismului.

" **Apelul pe care îl lansează, din acest punct de vedere, concepția de la Berlin,** trage greu în cumpăna aprecierii popoarelor și **va găsi întotdeauna un ecou în psihologia** acelor care au la baza orientării lor **un patrimoniu de gândire național.**

" **România, prin toate instinctele ei de viață, va trebui să urmărească cu interes această înfăptuire destul de târzie a " cordonului sanitar "**,

de care vorbea odinioară spiritul de prevedere al înțeleptului **Clemanceau.** "

Filo -germanism ...

" Pe lângă aceste considerațiuni de ordin general, sunt și **o serie de justificări specific românești**, care pledează pentru **normalizarea raporturilor noastre cu Germania.**

Avea dreptate **Niculae Filipescu, la 1916.** Acest român de pur sânge, pe care privindu-l în față aveai intuiția că te găsești în fața celui mai reprezentativ om al rasei, **avea dreptate** atunci când, **gândindându-se la soarta acestui popor**, în fața zguduirii groaznice care-l aștepta, în fața războiului, **a lansat formula istorică a războiului nostru, atunci când a zis :< Mergem la război cu ură contra unqurilor, cu indiferență contra Austriei, și cu regret contra Germaniei.>** Aceasta este formula istorică pe care cuvântul lapidar al lui Nicolae Filipescu a dat-o războiului nostru.

" Ei bine, **dacă n-ar fi decât numai argumentul economic** . de care , în treacăt, am vorbit, și ar fi de ajuns pentru ca **să simțim toată nevoia unei apropieri binefăcătoare pentru amândouă părțile.** [-----]

" Există însă , și o chestiune pe care , accentuând-o totdeauna, îmi permit s-o invoc și de data aceasta : este **problema integrității hotarelor noastre .**

Zvonurile presei semite

" Cu vreme și fără vreme, **dușmanii d-lui Hitler** , care sunt , firește, **mulți reprezentanți ai triburilor semite , de diverse proveniențe, din această țară,** care sunt **acum apărători teoretici** , firește , **ai hotarelor noastre numai la gazetă, apărători de rotativă** (**ilaritate, aplauze la PNC**) ei bine,

aceștia au pus în circulație , aninându-se de chestiunea **revizionismului german,** zvonul că Berlinul **vrea să ciuntească din hotarele noastre .**

" Eu , d-lor , - dați-mi voie s-o spun , fiecare își spune formula lui de apreciere și de gândire, vor veni alții și se vor împotrivi ei - eu însă **am considerat această susținere , totdeauna o aberație.De ce ?**

Revizionismul german ...

Fiindcă, mai întâi, **n-am găsit** de la război încoace, **nici un cerc politic german serios, care să pună în circulație această idee.**

Al doilea, **negându-se dreptatea hotarelor noastre, se neagă legitimarea principiului național** , în puterea căruia se ridică **tocmai revendicările germane !**

Or, la acest popor, obișnuit cu logica, n-am crezut nici o dată să existe o eclipsă de inteligență sau de judecată care să-l facă să se plaseze pe un asemenea tărâm. Dar am declarat-o și la gazetă : **am avut plăcerea** , luând contact cu **oamenii politici de răspundere din Germania,** să primesc **și o confirmare a acestor deducțiuni ale mele,** din partea **cercurilor politice serioase.**

În sfârșit, în timpul din urmă, acum două săptămâni, am avut bucuria să înregistrăm cuvântul temeinic , serios și plin de răspundere al d-lui **Alfred Rosenberg, conducătorul politicii externe al Partidului Național-Socialist** , care în Germania **se confundă cu țara însăși .**

În oficiosul partidului , **d-sa se plasează pe punctul de vedere exclusiv german, în revendicările revizioniste.**

Și cine poate să tăgăduiască dreptul acesta de reîntegrare a mării familii Germane ?

Pot eu, beneficiarul principiului de naționalitate, în fața unui tribunal de gândire, **să tăgăduesc dreptul germanilor de la Linz să întindă mâna germanului de la Augsburg ? ; eu , românul de la Sibiu, care am dat mâna cu românul de la Craiova ? (**vii aplauze la PNC**)**

Pot tăgădui acest drept sfânt , normal și logic, în puterea căruia există astăzi echilibrul european, **pot să tăgăduesc unui popor de cultură , dreptul de a se uni** într-un mare laborator de cultură , dreptul lui Grillparzer de a întinde mâna lui Goethe, **dreptul de a se uni toți aceștia laolaltă pentru marele patrimoniu de gândire europeană ? NU pot , d-lor !**

Revizionismul german - nepericulos României

" Și atunci , **nici germanii nu pot să-mi tăgăduiască mie dreptul de existență , după ce m-am unit , bazându-mă pe același principiu ; ei nu-mi pot contesta hotarele trase în puterea aceluiaș principiu .**

Dezavuarea revizionismului italian ...

" Și mi le recunosc , nu numai ca **o deducțiune logică** , și trebuie să înregistrăm aici , în fața Parlamentului, **satisfacția poporului românesc,** că , într-o vreme când , din diverse impulsuri sentimentle, **d-l Mussolini și-a lansat ideile eronate** , din punctul de vedere al realității istorice, **oficiosul Partidului Național Socialist de la Berlin a declarat că nu se amestecă în treburile interne ale altor neamuri, că nu râvnește eliberarea acelora , de ale căror fantasmagorii revizioniste se ferește cu multă prudență , declarându-le absurde . (**aplauze PNC**)**

" D-nii mei , eu trebuie să urmăresc **problema politică sub toate aspectele ei** , și să prind **ecoul stărilor de la noi din țară** , așa cum se reflectă ele pretutindeni.

Dezavuarea revizionismului maghiar ...

" Sunt un cititor al multor rânduri de gazete din diverse țări și foarte **asiduu cititor al unor gazete de la Budapesta** , unde urmăresc **cum se reflectă situația din țara mea**.

Ei bine, acești **incorigibili romantici**, acești oameni, care schițează totdeauna **gesturi exagerate** , **au fost aduși în fața realității de către articolul d-lui**

Alfred Rosenberg . Este o întreagă furtună acolo , de două săptămâni , sunt articole fulminante care apar în fiecare zi.

" **Dacă n-ar fi altă măsură de lămurire pentru noi, decât adversitatea cu care a fost primită la Budapesta această manifestare** , și încă **ar trebui să fim plini de recunoștință** , pentru că **marele popor german și-a fixat o atitudine față de hotarele noastre** " (**vii aplauze la PNC**)

Tratat de amicitie româno-german!

" **După aceste lămuriri** , care au provocat o furtună de indignare la Budapesta, **s-a creat atmosfera politică trebuincioasă,**

pentru restabilirea raporturilor normale cu Germania , o platformă de înțelegere în sensul unui **Tratat de amicitie** , care , **respectând alianțele noastre** ,

având la bază un echilibru sufletesc și o legitimitate economică din partea celor doi contractanți , **să ne repună în situația de amicitie** , care multă vreme **a stăruit între cele două popoare** .

O.Goga / 27 nov.'36

▣ **Partidul Național Creștin**

▣ **Opțiunile de politică externă**

" Dlor președinte, d-lor deputați, sunt la sfârșitul cuvântării mele .Dați-mi voie ca, pentru evidențierea construcției logice , să rezum în câteva cuvinte obiecttivele la care am tins cu cuvintele mele .Le rezum :

Vorbesc în numele **Partidului Național -Creștin** și cred că în materie de politică externă , punctele cele mai importante la care s-ar putea ajunge în momentul de față , în urma unui examen serios și minuțios ar fi :

Păstrarea Micii Înțelegeri cu obiectivul ei normal, bine înțeleasă fiind libertatea de acțiune a celor trei componente față de marile probleme ale continentului.

Păstrarea Tratatului de alianță cu Franța, în cadrul obligațiilor pe care însuși acest trata le impune.

Manifestarea dorinței noastre de a stabili bune raporturi cu Italia Fascistă , înlăturând din partea noastră orice impedimente , pentru a netezi unele apropieri , firește pe temeiul integralității noastre teritoriale .

Intensificarea legăturilor noastre cu Polonia , cu obligațiuni reciproce .

Atitudine de apărare față de expansiunea ideii bolșevice

Tratat de amicitie cu Germania .(**aplauze la PNC**)

[-----]

O. Goga / 27 nov.'36

30.) **Virgil Madgearu (PNT) , Declarație la Mesaj , Cameră, 28 nov.'36**

(DAD, MO 6 , ședința de sâmbătă, 28 nov.'36, p. 95 - 97)

N.Rădulescu -Mehedinți (PNT) , Declarație la Mesaj , Senat , 28 nov.'36

(DS: MO 7 , șed. de sâmbătă, 28 nov.'36 , pag ?)

[**LD : În aceeași zi și cu același conținut, Madgearu și Rădulescu citesc** , în numele PNT , în Cameră și în Senat , o **Declarație acuzator - ultimativă** .

PNT acuză guvernarea liberală în toate domeniile, pe toate planurile.

Guvernul liberal trebuie să plece . PNT adjudecă guvernarea , anunță programul .]

Doc. integral - **fișier PNT XIII**

[-----]

Virgil Madgearu /

Rădulescu .Mehedinți / 28 nov.'36

▣ Politica externă

[LD : banal și stereotip ! Nu se justifică punerea la îndoială a politicii guvernului , decât]

" **Îngrijorarea țării** , provocată de împrejurările din afară , **a fost agravată** , în primul rând , prin faptul că politica externă a guvernului **a fost continuu contrazisă de acțiunea lui internă** , de încurajarea fățișă a unor formațiuni politice care cer cu stăruință schimbarea orientării noastre externe , și anume **alianțe cu State sprijinitoare a revizuirii granițelor** .

" **O asemenea atitudine** a fost de natură **a desorienta opinia publică și a demoraliza națiunea** , producând , în același timp , un sentiment de îndoială la aliații noștri firești , **asupra lealității noastre** .

"Această stare de lucruri **a fost agravată prin îndepărtarea nemotivată și neînțeleasă** a d-lui **Nicolae Titulescu** , fost ministru de externe , puține zile **după ce Consiliul de Miniștri** se declarase **complet de acord cu politica dusă de d-sa** ,

acordându-i încrederea **de a o continua mai departe** " (**aplauze pe băncile PNT**)

" **Declarația din Mesaj** cu privire la politica externă , **deși** , în linii mari , **cuprinde țelurile politicii externe care are asentimentul națiunii** ,

totuși , ea **nu poate pune capăt îngrijorării țării din cauza incertitudinii create** prin **acțiunea politică plină de contraziceri a guvernului** , se **impune o politică externă consecventă** , **care să excludă orice echivoc** . (**aplauze pe băncile PNT**)

Mica Înțelegere

" În acest sens , ultimele **manifestări de la București și de la Praga** , prilejuite de întâlnirea **șefilor de Stat ai Micii Înțelegeri** , constituie actul de **realizări pozitive** , menite să întărească **politica noastră externă națională** . Continuarea și dezvoltarea unor asemenea eforturi este imperios cerută . **Solidaritatea Statelor Micii Înțelegeri trebuie să rămână indestructibilă** .

Alianța cu Franța , cu Polonia , cu Antanta Balcanică ...

" Întărirea și complearea alianțelor noastre firești , și **în primul rând cu Franța** , de care ne leagă un sentiment de recunoștință și amicitie adâncă , dezvoltarea alianței noastre **cu Polonia** , conolidarea **Înțelegerii Balcanice** , precum și cu desăvârșirea bunelor raporturi cu toate Statele , și în deosebi cu vecinii noștri , reprezintă , împreună cu atașamentul nostru față de **Societatea Națiunilor** , mijloacele de garanție a păcii și frontierelor noastre . (**aplauze pe băncile PNT**)

" **Stat național** , întemeiat pe **libera hotărâre de unire a tuturor provinciilor cu Țara Mamă** , **România respinge orice tentință** care ar ținti **să atingă integritatea patrimoniului său național** , consfințită prin **tratatele de pace** , care recunosc **drepturile noastre istorice** " (**aplauze pe băncile PNT**)

Madgearu , Rădulescu -Mehedinți / 28 nov.'36

31.) **Grigore Iunian (PRT) , Discurs la Mesaj , Cameră , 28 nov.'36**

(DAD , MO 6 , șed. de sâmbătă , 28 nov.'36)

/Politica externă - prezent și perspectivă :

-Eșecul politicii Societății Națiunilor ; Titulescu - politica " geneveză " ; destituirea

-Mica Înțelegere ; Alianța cu Franța ; Relațiile cu Italia , Germania , Rusia

[-----]

Grigore Iunian / 28 nov.'36

▣ Politica externă

" D-lor , **ne-ați făcut apelul acesta stăruitor** în vederea situațiunii grele **prin care trece azi România** , ca lumea întreagă de altfel , și **în răspunsul dvs spuneți**

[**frământările internaționale ...gravă amenințare... etc etc...**]

"Nu veți găsi nici o notă deosebită cu privire la această **hotărâre nestrămutată de a colabora la apărarea granițelor țării** ; în această privință , **sentimentul este unanim** .

Dar cum se poate realiza această operă , care sunt mijloacele ?

Dar mi-aș permite **oarecari observări** . "

Grigore Iunian / 28 nov.'36

▣ Neputința Societății Națiunilor -

" Suntem într-un moment în care a trebuit și dvs să verificați o anume concepție.

Am trăit multă vreme în credința înrăuririi atotputernice și binefăcătoare a **Societății Națiunilor**, și politica dvs, reprezentată prin distinsul nostru coleg dl Titulescu, **cred că a păcătuit din această cauză.**

A fost prea mult influențată de realitatea unei politici geneveze, în care a crezut, și a omis, din această cauză, să ia toate măsurile de garanție care puteau să fie luate în vederea apărării noastre. [Nicolae Titulescu -----]

" Înrauriți de această încredere nemărginită în Societatea Națiunilor, noi ne-am preocupat să rămânem un apărător generos și hotărât al politicii Societății Națiunilor.

D-lor, sunt doritor ca acest minunat organism, care a fost creat de idealști după război, în nădejdea că războiul va putea fi conjurat pe viitor, să se refacă și să reprezine, cel puțin în viitor, [-----] măcar o parte din forța morală și efectivă care i se atribuia

" Dar din nefericire, situația nu este aceasta.

În politica Societății Națiunilor, noi nu mai putem găsi un sprijin.

Formulele securității colective, păcii indivizibile, sunt lucruri minunate pentru un cercetător, cu privire la trecut și, poate, la viitor, dar incontestabil nu mai sunt lozinci în care să credem astăzi cu atâta tărie, încât să socotim că ele singure ne pun la adăpost de griji."

[-----]

Atunci, suntem datori, și am afirmat acest lucru mai de mult, să facem o politică externă cu preocuparea exclusivă a intereselor noastre românești. "

Grigore Iulian / 28 nov.'36

▣ Demiterea lui Titulescu

" Regret că d-l Titulescu nu este pe această bancă.

Discuția ar fi fost mult mai ușoară și mai elegantă, fiindcă eu nu vreau să cad, nici pe departe, în excesul de lipsă de eleganță de care ați dat dovadă dvs

Eu nu spun că nu poate să intervină o neînțelegere între guvern și un membru al guvernului cu privire la directivele generale ale politicii lui.

Desigur! De mult era cunoscut, domnilor, că dl ministru Titulescu era, la ministerul de externe, declarat un simplu tehnician.

Noi n-am priceput lucrul acesta, fiind siguri că tehnicienii pot să fie subsecretari de Stat, care n-au răspundere ministerială, dar un ministru are răspundere, ia asupra lui o parte din răspunderea colectivă a guvernului.

Dar dvs ați acceptat participarea d-lui Titulescu în guvernul dvs în aceste condițiuni.

Eu înțeleg că, totuși, la un moment dat, a putut să intervină o neînțelegere între dvs și dl Titulescu. Dar ceea ce nu înțeleg este modul acesta neuzitat până acum nicăeri, în care dl Titulescu n-a fost " scos" din guvern, a fost " concediat", în formula pe care legea pentru protecția muncii n-o mai îngăduie patronilor pentru nici un fel de salariat al lor " (aplauze la PȚR)

" Evident, dl Titulescu a fost fericit cu un tratament cu totul special din partea dvs.

Am subliniat-o numai pentru ca să arăt că reprob cu toată hotărârea procedarea dvs, care n-a găsit înțelegere și aprobare nicăeri nici aici, nici în altă parte. "

[-----]

Grigore Iulian / 28 nov.'36

▣ Mica Înțelegere

"Suntem de acord și sunt fericit să constatăm că în această privință Mica Înțelegere a devenit un organism tot mai puternic, și mai în măsură să reprezinte un element de garanție în politica noastră de apărare. [-----] organismul acesta al Micii Înțelegeri este fără îndoială un element foarte de preț în asigurarea păcii și suntem foarte mulțumiți că prin strădania guvernului și a capilor Statelor, legăturile noastre au devenit tot mai strânse.

Îmi exprimam acum doi ani, cu ocazia încheerii Micii Înțelegeri economice, un deziderat, ca această Mică Înțelegere să se poată închea și pe alte țărâmurii, economic și spiritual, mai puternic decât fusese până aici.

Nu vreau să discut în acest moment, cu două zile înainte de marea sărbătoare anunțată

[1 decembrie, la București] când vom sărbători cu toții , aici , solidaritatea noastră , dacă mai sunt sau nu unele deziderate nesatisfăcute , vom găsi un alt prilej ca să arătăm ceea ce credem noi , că mai sunt și alte revendicări îndreptățite ale României [-----]
Grigore Iunian / 28 nov.'36

▣ Alianța cu Franța

" Fără îndoială suntem cu toții de acord pentru a întări mai mult și prin toate mijloacele alianța noastră cu Franța , care nu este numai spirituală , care trebuie să fie , pe lângă spirituală , și politică .

" Dar d-lor , eu am avut deseori prilejul să fiu învinovățit de sentimente insuficient de prietenești față de Franța , pentru că , afirmând permanent necesitatea unei alianțe cu Franța , am afirmat , în același timp , dreptul nostru de a ne apăra , chiar în raporturile cu Franța , interesele noastre proprii și dreptul nostru de a trata cu aceste țări prietenie nouă , pe un picior de egalitate . (vii aplauze pe băncile opoziției)

"Regret foarte mult că în această privință , constatările au fost uneori dureroase . Nu vreau să aduc o învinuire nimănui , pentru că suntem convinși că , dacă lucrul s-a produs n-a fost atât din cauza rezistenței Franței , cât din cauza lipsei de înțelegere patriotică a celor cari au apărat interesele noastre Am fost buimăcit de declarația pe care a făcut-o ieri aici , adversarul meu politic permanent și prietenul foarte bun , care este d-l Octavian Goga Am aflat că , dacă noi astăzi nu avem încă recunoscut în drept , formal , din partea Rusiei , alipirea Basarabiei , este din pricină că , atunci , când aceasta ni se oferea în schimbul unui avantaj , neutralitatea noastră , în acțiunea întreprinsă atunci , am aflat că această recunoaștere nu a putut fi făcută , pentru că Franța s-a opus la ea .

" Dar declarația , așa cum a fost făcută , a învederat o dată mai mult , că vina toată era a noastră , noi am întrebat Franța ce trebuie să facem , noi nu am înțeles că în problemele românești trebuie ca înțelegerea și hotărârea să le tragem din cunoașterea nevoilor noastre .

Noi am întrebat Franța , și politica Franței nu concorda atunci cu interesele noastre . De ce să ceri unei țări , chiar cea mai bună prietenă a noastră , o mai înaltă înțelegere a intereselor noastre , atunci în contradicție cu ale ei , dacă această înțelegere nu am avut-o la noi ? "

Grigore Iunian / 28 nov.'36

▣ Alianță cu Germania ?

▣ Replică lui Goga

" D-lor , ași putea să răspund celor care înfățișau acea tendință naționalistă cu orice preț , ași putea chiar din aceste greșeli făcute pe vremuri de un om , ale cărui sentimente naționaliste nu pot fi contestate , cum este dl Goga , aș putea să învederez , totuși , cât de greșită este baza naționalismului pe care se așază .

Naționalismul adevărat stă în cunoașterea problemelor și interesele reale ale țării românești , și apărarea lor împotriva tuturor și cu mijloace care ne sunt proprii (aplauze pe diferite bănci ale opoziției)

"D-lor , s-a propus aici o precizare sau o schimbare a politicii noastre externe , s-a propus să îndrumăm politica noastră , cu mai multă prietenie față de Germania ori cu Italia .

" S-a făcut aici o socotelă matematică , o socotelă statistică , s-a zis : uite , relațiile noastre economice sunt mai firești , mai normale cu o țară decât cu alta .

De sigur , dar nu se poate mai mare greșală decât să confunzi aceste două planuri . Relațiile noastre economice și interesele noastre ne pot duce la crearea de relații puternice cu o țară cu care nu avem alianță , dar alianțele noastre politice trebuie să fie

în funcție de apărarea interesului acesta suprem , ca granițele noastre să rămână neștirbite.

Dar , de la această constatare și **până la o politică de adversitate cu orice preț, este un drum lung.** Am suferit după război o influență sentimentală .

Am auzit aici un distins om politic , mort mult prea tânăr , un fruntaș al vieții noastre politice și al naționalismului , care , atunci când s-a discutat pentru întâia oară , pe la 1920- '22 , **reluarea de relațiuni economice cu Germania , se crispa la auzul acestui lucru** , spunând că aude și acum tropotul cailor și cizmele teutonilor.

"Sentimentalismul acesta nu trebuie să înrâurească acțiunea noastră și relațiunile noastre . Cred că **și aici am făcut o politică excesivă** , fără nici un fel de utilitate , **o politică de vrăjmășie cu orice preț**, care nu se reazemă **pe nici o judecată** și care , dimpotrivă , **vatamă interesele noastre economice ."**

Grigore Iunian / 28 nov.'36

▫ Relația cu Italia

▫ Declarația lui Mussolini

" S-a vorbit de încercarea tot mai strânsă de apropiere cu Italia.

Eu nu cred nici măcar în ultima manifestare a Ducelui , atât de nepotrivită și cu atât de puțin răsunet . A avut, evident, un puternic răsunet la noi ,

cu cât am fi avut mai mult **îndreptățirea la sentimentele de prietenie** din partea Italiei , cu cât atitudinea noastră în război a fost mai alături și mai concordantă cu cât motivele care ne-au determinat să luptăm împreună , ieșind dintr-o alianță , proclamând neutralitatea, pentru ca apoi să se alipească la un alt grup de puteri , cu cât interesele au fost mai concordaante și justificările mai asemănătoare ,

cu atât era **mai puțin de așteptat o asemenea declarație** din partea șefului guvernului italian . **Am protestat și am arătat hotărârea întregii populații** care se află în granițele Statului nostru, **de a nu lăsa să se cintească** nici măcar cu un centimetru pătrat **teritoriul României** , așa cum a fost așezat **prin tratatele de pace** " (aplauze la PRȚ)

" Dar , o dată acest protest făcut , să ne înțelegem .O greșeală făcută nu trebuie să ne împingă , cu orice preț, la statornicirea unei politici de vrăjmășie."

Grigore Iunian / 28 nov.'36

▫ Sentimentul popular și politica externă

▫ Opțiunile partidelor în politica externă

[LD Nu prea este consecvent Iunian ; importantă este însă coarda atinsă]

" Mai ales că politica noastră externă , legăturile noastre, se așează pe temeiul sentimentului poporului, și , în această privință, vedeți, **chiar sacrificarea d-lui Titulescu a avut , poate , un rezultat mulțumitor pentru noi.**

Toată lumea [LD : ???] credea până acum că, **dacă dl Titulescu pleacă din fruntea Ministerului de Externe, România și-a schimbat ,** chiar din acel punct, **directivele politicii externe.**

DI Titulescu a plecat, cu toate strălucirile sale însușiri, pe care n-a putut să le desmintă, și totuși a venit un om a cărui modestie a fost mărturisită chiar de el,

sentimentul unanim [LD : ???] al poporului a fost că

dl **Victor Antonescu poate să fie egalul d-lui Titulescu.** (aplauze la PRȚ)

Prin urmare , **ce interesează în orientarea noastră , este sentimentul poporului.**

Sentimentul acesta se manifestă de multe ori

în contradicție cu vremelnicile conduceri dintr-un Stat sau altul.

Dacă noi avem îndreptățirea să interzicem unui Stat , chiar prieten , [vizată Franța]

să se amestece în treburile noastre launtrice ,

avem incontestabil și datoria să nu ne amestecăm în alcătuirile interne ale fiecărui Stat

[aluzie Italia , Germania ; nu spune , însă ,nimic de Rusia]

"Am văzut aici orientându-se **politica externă a partidelor** , după cum **așezarea politicii** într-o țară sau alta , **se cristalizează** , în formule de **stânga** sau de **dreapta** .
Fiecare Stat poate să aibă un regim care poate să fie **vremelnic sau permanent** , potrivit intereselor proprii. **Pe noi nu ne interesează ce regim este într-o țară sau alta ; pe noi ne interesează ce poate să reprezinte în orientarea generală , o amicitie cu o țară sau alta .**

Aceasta este **singura bază** pe care noi trebuie să încheiem alianțele noastre . "

Grigore Iunian / 28 nov.'36

▫ Relațiile cu Rusia Sovietică

[LD : atât ! sec și fără echivoc , dar și fără argumente]

" Am auzit și unele glasuri , mai puțin categorice - erau mai multe pe vremuri -
- era o orientare chiar oficială - acum un an aproape - pentru încheierea unor relațiuni ,
mai mult decât de prietenie, cu Rusia.

" Incontestabil , noi prețuim îndeosebi relațiunile noastre de prietenie cu Rusia.
Am cerut stăruitor , de la această tribună, **reluarea raporturilor și încheierea unor relațiuni de prietenie, dar aceasta nu însemnează că noi trebuie să ne orientăm în politică , mai departe decât aceste relațiuni de prietenie și că se pot concepe pacte de asistență mutuală sau de alianță militară cu Statul vecin.**

"Prietenia nu implică imediat primirea tuturor grijilor care pot să frământă un Stat prieten.
Alianțele noastre sunt și trebuie **să fie impuse numai de interesle noastre , în afară de orice sentimentalism** , și cu atât mai puțin provocate de simpatia pe care o avem față de un regim sau față de altul. "

Grig.Iunian / 28 nov.'36

32.) H.Otto Roth (PNG) , discurs la Mesj, Cameră, 28 nov.'36

(DAD, MO 6, ședința din 28 nov.'36 , p. 110-112)

[LD : 19 iulie 2003. Trebuie să fii atentă la apreciere !

Să nu uit că , pentru acel moment , **războiul civil spaniol**, impresiona profund conștiințele ,ca un prim și tragic episod , purtând pecetea unei **confruntări ideologice**, care **împărțise lumea europeană în tabere de simpatii și sprijin internațional.**

Chiar dacă are dreptate în argumentele sale - și categoric are -eu nu cred că atunci, **în 1936**, principialul pericol care plana asupra României era **bolșevismul.**

Dar este vorba de percepția afectivă a contemporanilor , care este greu de taxat postfestum.

Roth spunea că lumea înțelegea cea mai mică aluzie. Iată eu nu înțeleg .

Nu înțeleg la ce trebuia să răspundă popoarele europene cu **da** sau **nu** :

război - pace ? comunism - democrație ? hitlerism - democrație ?

axa Paris/ Londra - axa Berlin / Roma ? Mai ales că, în funcție de opțiune, aprecia el, **trebuia aliniată și politica internă .**

Pentru Roth, principalul pericol era **bolșevismul.**]

Doc.Integral- **fișier Minorități -Germani**

[-----]

H.Otto Roth / 27 nov.'36

▫ Atmosfera internațională

▫ Îngrijorare majoră

" Nu trebuie să fii pesimist pentru a prevedea **primejdii grave și serioase.**

Oricare s-a legănat până de curând în **iluzii amăgitoare** ,

trebuie să fie adânc înduioșat de **tragedia fără margini**

în care se zbate astăzi **poporul spaniol.**

Sunt ferm convins că **pentru popoarele europene**

nu există decât un da su un nu .

Toate punctele de vedere care plutesc și caută să mijlocească în această alternativă sunt un rău. Timpurile care până de curând ți s-au părut cu totul altfel, s-au schimbat pe deplin.

Ele impun oamenilor și popoarelor să ia hotărâri limpezi și curajoase.

Aceasta se referă la alinierea internă a întregii politici."

H.Otto Roth / 27 nov.'36

▫ România - piatră de hotar între două lumi

▫ Bolșevism - democrație

"Situția țării noastre nu este tocmai ușoară .

Țara se află ca **o piatră e hotar între două lumi** , între care se dă o luptă înverșunată .

O situație atât de dificilă nu poți s-o satisfaci **decât** atunci când,

la toate cântăririle și examinările nu **ai în vedere decât soarta poporului tău.**

" Partidele române doresc să schimbe bazele ordinii sociale ?

Cred că în această Adunare **nu există nici un partid care să nu răspundă cu un categoric : nu , acestei întrebări.**

Bolșevismul , ca sistem de guvernare și ca formă socială de viață, este respins de toate partidele politice ale Parlamentului nostru.

Se combate , însă , în interior , în mod corespunzător,

bolșevismul și tendințele lui politice și sociale ?

Aceasta este o întrebare care are o importanță decisivă.

" Față de situația gravă în care se găsește țara noastră,

atât **politica internă cât și cea externă , ar trebui desbrăcate de orice sentimentalism** , iar funcțiunile lor **stabilite autonom și independent .**

Este în afară de orice îndoială că **politica românească externă va rămânea** , în esența ei , și mai departe **inofensivă.**] LD : **probabil termenul potrivit ar fi fost defensivă]**

Și cu atât mai mult ar trebui **să dăm ascultare cuvintelor** spuse de curând

de **profesorul Iorga : < Faceți politică românească și lăsați ambițiile de politică mondială ! >**

[-----]

H.Otto Roth / 27 nov.'36

▫ Revizuirea politicii față de germani

[-----]

" O politică greșită față de poporul german , în timpurile de față, este și mai deplasată decât în anii de după război .

Alternativa : da sau ba , în care se vede pusă astăzi politica **popoarelor europene, nu trebuie să aibă ca rezultat ca**

Românul și Germanul să stea față în față , ca doi dușmani.

Este convingerea mea fermă că **Germanii și Românii vor sta umăr la umăr**

în evenimentele care vor urma , în timpul apropiat ,

deoarece au de apărut aceleași principii și idei.

Aceasta mă determină, d-ilor, **să vă recomand** , cu atât mai insistent și mai călduros,

să revizuiți în mod amănunțit politica față de minoritatea germană

și să puneți pe baze noi raporturile noastre față de poporul român și față de Stat "

H.Otto Roth / 27 nov.'36